

Εντυπο κλειστό Αρ. Αδ. 1133/25.2.97 Κ.Δ.Α.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ετος 12ο - Τεύχος 47

(Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1997)

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

	Σελ.
☐ Γ. Σελλιανάκη: Τα χρέη των Αγροτικών Συνεταιρισμών	129
☐ Κ.Α. Παπαγεωργίου: Εισήγηση για το Θεσμικό Πλαίσιο των Συνεταιρισμών	143
☐ Μιχ. Βόσκογλου: Εφαρμογές των αλυσίδων Markov σε Συνεταιρισμούς	167
☐ Ηλ. Βλάχου: Logistics και Συνεταιρισμοί	177
☐ Εκείνοι που έφυγαν: Ευριπίδης Τζουμέρτης, Βασίλειος Τρίχος Μανώλης Καλούδης	187

Στην Ελλάδα της Ευρώπης, στον κόσμο του 2000
υπάρχει μία εταιρία

ΤΟΣΟ ΜΕΓΑΛΗ

για να σας προσφέρει σύγχρονα προγράμματα
που ταιριάζουν στις ανάγκες σας

ΟΣΟ ΚΑΙ ΦΙΛΙΚΗ

για να είναι δίπλα σας κάθε στιγμή με σιγουριά.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

Μια Εταιρία σύγχρονη, δυναμική και ανθρωπινή.

Με ένα πλήθος πρωτοποριακών και εξειδικευμένων προγραμμάτων
που αγκαλιάζει τις ανάγκες σας.

ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

- ΦΩΤΙΑΣ
- ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
- ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
- ΑΤΟΜΙΚΩΝ
- ΟΜΑΔΙΚΩΝ
- ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΓΙΗΣ
- ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΣΙΣΤΗΜΑΤΟΣ
- ΚΑΟΠΙΣ
- ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ
- ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ
- ΣΚΑΦΩΝ
- ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ
- ΖΩΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ
- & ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
- ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
- ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑ
- ΝΕΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ
- ΑΠΟΛΕΙΑ ΚΕΡΔΩΝ
- ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ
- ΤΑ ΕΙΔΙΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ
- ΓΛΥΚΑ ΖΩΑ

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

ΠΡΟΤΟΝΤΑ

- LEASING
- ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΚΑΡΤΑ
- ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

**ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ**

ΚΟΥΤΑ ΟΟΣ ΟΤΙ ΚΙ ΘΥ ΤΥΧΕΙ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Τηλέφωνο: 9238 612, 9238 772, 9238 812, 9238 952, Τηξ: 222 004 ΑΘΗΝΑ 02, 956 (07) 9238 924

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Έτος 12ο - Τεύχος 47

(Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1997)

Τα χρέη των Αγροτικών Συνεταιρισμών

- Πως από 150 δισ. δρχ. που ήταν το 1989, μέχρι σήμερα χαρίστηκαν 900 δισ. δρχ.
- Οι «Τιμές Αθηνών» στην πλατφόρμα της κοινωνικής πολιτικής, βασική αιτία της δημιουργία τους
- Και η ατολμία έγκαιρης ρύθμισής τους, η βασική αιτία της διόγκωσής τους

Το ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΕΛΛΙΑΝΑΚΗ

πρ. Γ. Γραμμ. του Υπ. Γεωργίας
σε θέματα Αγροτικών Συν/σμών

Το 1989, η Οικουμενική Κυβέρνηση είχε συστήσει στο Υπουργείο Γεωργίας, Γενική Γραμματεία Αγροτικών Συνεταιρισμών και εποπτευόμενων οργανισμών και είχε τοποθετήσει ως Γενικό Γραμματέα τον Γεώργιο Σελλιανάκη, έμπειρο και καταξιωμένο, γνώστη των συνεταιριστικών θεμάτων, ο οποίος είχε χρηματίσει Γενικός Διευθυντής στη Μελισσοκομική και στη συνέχεια στην Ελαιουργική, με ευδόκιμη θητεία και στις δύο αυτές Συνεταιριστικές Οργανώσεις. Είχαμε τότε χαιρετίσει από τις στήλες αυτού του περιοδικού, αυτές τις εξελίξεις, που θεμελιώναν προσδοκίες για ανασυγκρότηση των συνεταιρισμών και απαλλαγή τους από το άγος των παρεμβάσεων.

Κατά την περίοδο που λειτούργησε η Γενική Γραμματεία ξεκίνησε και η προσπάθεια απαλλαγής των συνεταιρισμών από τα σωρευμένα χρέη, τα οποία είχαν διογκωθεί σε επικίνδυνο βαθμό και οδηγούσαν σε αδιέξοδο όχι μόνο τους συνεταιρισμούς αλλά και την ΑΤΕ. Γι' αυτό η «Σ.Π.» ζήτησε από τον κατ' εξοχήν αρμόδιο κ. Γ. Σελλιανάκη, να παρουσιάσει το θέμα με τις εν συνεχεία εξελίξεις, θεωρώντας ότι με τον τρόπο αυτό συμβάλλει στην έγκυρη ενημέρωση.

Η παρουσίαση αυτή, συνολική και τεκμηριωμένη, είναι η ακόλουθη:

«Σ.Π.»

Το Σεπτέμβριο του 1989, που τοποθετήθηκα από την οικουμενική Κυβέρνηση του κ. Τζανή Τζανετάκη, Γενικός Γραμματέας στο Υπουργείο Γεωργίας (με αρμοδιότητα σε θέματα Αγροτικών Συνεταιρισμών και των εποπτευόμενων από το Υπουργείο Οργανισμών) κατάπληκτος διαπίστωση από τα στοιχεία που είχα

στη διάθεσή μου, ότι, τα ακάλυπτα χρέη των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Α.Σ.Ο.), αυτά που δημιουργήθηκαν από την άσκηση κοινωνικής πολιτικής —όπως γι' αυτή την πολιτική τους είχε χρησιμοποιήσει η προηγούμενη κυβερνητική εξουσία— ήταν 150 δισ. δραχμές, περίπου.

Προέρχομαι από το Αγροτοσυνεταιριστικό κίνημα της χώρας, που για 33 χρόνια υπηρέτησα, ως Διευθυντής και Γενικός Διευθυντής, σε κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις και φυσικά από πολύ κοντά γνώρισα τις δραστηριότητες και τα προβλήματά του, τους υπερήφανους και ανιδιοτελείς, ιδεολόγους ηγέτες του, την αθόρυβη και ουσιαστική συνεισφορά τους, στους αγρότες μας, τη ραχοκοκκαλιά του έθνους, όπως για πολλά χρόνια λέγονταν, πριν ξεχαστούν οι ίδιοι και φυσικά τα κολακευτικά γι' αυτούς λόγια. Είχα γνωρίσει, επίσης από πολύ κοντά, την υποδειγματική και χωρίς παρεκκλίσεις από τους χρηματοπιστωτικούς κανόνες, συναλλακτική τακτική, της Αγροτικής Τράπεζας. Δεν μπορούσα ωστόσο να πιστέψω και διερωτήθηκα, πώς, από το 1985, που αποχώρησα από την Υπηρεσία, δηλαδή μέσα σε 4 χρόνια —αφού κανείς μέχρι τότε (1985) δεν μιλούσε για ακάλυπτα χρέη στις Α.Σ.Ο.— έφθασαν τα χρέη τους αυτά, στα 150 δισ. δραχμές.

Είχα υπόψη μου, από την εισηγητική έκθεση του Νόμου 1514/85 (περί Α.Σ.Ο.) ότι το 1985:

— Οι Μεσομακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις τους (Δάνεια) ήταν 3,04 δισ. δρχ.

— Οι βραχυπρόθεσμες (Χρηματοδοτήσεις) ήταν 52,6 δισ. δρχ. και ότι,

— Αυτές οι υποχρεώσεις (Δάνεια – Χρηματοδοτήσεις) εκαλύπτονταν με «σάγια κεφάλαια» συνολικού ύψους 26,3 δισ. δραχμές. Στην έκθεση αυτή, δεν αναφέρονται τα κυκλοφοριακά κεφάλαιά τους (προϊόντα, εφόδια, απαιτήσεις, καταθέσεις κ.ά), τα οποία αντίκριζαν τις υποχρεώσεις τους αυτές, αλλά κανείς δεν υποστήριζε τότε, ότι μέχρι και της 15.2.85 που γράφηκε αυτή η έκθεση, τα χρέη των Α.Σ.Ο. ήταν περισσότερα από τα κεφάλαιά τους (πάγια και κυκλοφοριακά).

Το άνοιγμα (ακάλυπτο χρέος) των 150 δισ. δραχμών, ήταν πολύ μεγάλο, με τα μέτρα και τα στοιχεία του 1989 και αδιανόητο —όπως προείπα— για μένα ήταν, το πώς δημιουργήθηκαν μέσα σε τέσσερα χρόνια (1984—1989).

1) Η πρώτη προσέγγιση – Γενικές διαπιστώσεις

Με τη βοήθεια «Ομάδας Εργασίας» από ανώτερα Στελέχη του Υπουργείου Γεωργίας, της ΠΑΣΕΓΕΣ και της ΑΤΕ, που συνέστησα (απόφαση Γ.Γ. 158/26.1.1990) έλυσα τη δικαιολογημένη απορία μου. Εντόπισα ότι τα χρέη αυτά προέρχονταν:

— Από τις δαπάνες των κεφαλαίων (τόκους) που διατέθηκαν στις Α.Σ.Ο. για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής, πέρα και έξω από τους μέχρι το 1980 καθιερωμένους χρηματοπιστωτικούς κανόνες, (όπως παρακάτω αναλυτικότερα γράφω).

— Από τις δαπάνες προσωπικού (από 6.000 το 1980 έγιναν 15.170 το 1989). Και σαν επακόλουθο του εφησυχασμού των Διοικήσεων των Α.Σ.Ο., την περιο-

δο εκείνη, αφού για όλα θα φρόντιζε η κυβερνητική εξουσία, σε αντάλλαγμα της στήριξής της για το Σοσιαλιστικό μετασχηματισμό,

— Από τη χαλάρωση του υπηρεσιακού μηχανισμού των Α.Σ.Ο., και ιδιαίτερα από την περιορισμένη δραστηριότητά τους στην Αγορά — τότε μάλιστα που ξεκινούσαν οι κοινοτικές ενισχύσεις και διαμορφώνονταν νέες προοπτικές — με επακόλουθα τη μεγάλη, σε όγκο και διάρκεια, αποθεματοποίηση αγροτικών προϊόντων, που είχαν χρηματοδοτηθεί με επιτόκιο μεγαλύτερο του 20%.

2. Φορείς για την στήριξη του Σοσιαλιστικού Μετασχηματισμού. Οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις και η Αγροτική Τράπεζα

Οι Κυβερνήσεις της 10/ετίας του 1980 είχαν ξεκάθαρη επιλογή για την Ελληνική Κοινωνία και Οικονομία. Επέλεξαν την κοινωνική πολιτική με ό,τι αυτό συνεπάγεται και ο ελληνικός λαός ψήφισε το ίδιο πολιτικό σχήμα δυό φορές. Το 1981 και το 1985. Οι αγρότες προσφέρονταν, περισσότερο από κάθε άλλη κοινωνική ομάδα γι' αυτήν την πολιτική. **Γιατί** ήταν παραμελημένοι. **Γιατί**, συναντούσαν δυσκολίες στη διάθεση της παραγωγής τους. **Γιατί**, ήταν καλά οργανωμένοι σε 7.500 Συν/σμούς, με 900.000 περίπου μέλη, που μπορούσαν εύκολα με νομοθετικές παρεμβάσεις να ελεγχθούν από την κυβερνητική εξουσία. Και **γιατί** εχρηματοδοτούντο από κρατική Τράπεζα (ΑΤΕ).

Ο εξουσιαστικός έλεγχος των οργανώσεών τους (Αγροτικών Συν/σμών) ξεκίνησε το 1982 με το Νόμο 1257/82 και ολοκληρώθηκε το 1985 με το Νόμο 1541/85, όταν Υπουργός Γεωργίας ήταν ο σημερινός Πρωθυπουργός της χώρας κ. Κωνστανίνος Σημίτης. Για την Αγροτική Τράπεζα κανένα δεν υπήρχε πρόβλημα. Σαν κρατική που ήταν τότε —και είναι ακόμη— ελεγχόταν από την κυβερνητική εξουσία. Δυο μόνο εμπόδια —όχι βέβαια αξεπέραστα— υπήρχαν. **Οι χρηματοπιστωτικοί κανόνες** και η **Εποπτική Υπηρεσία**. **Οι πρώτοι** (χρηματοπιστωτικοί κανόνες), όπως θα εξηγήσω στη συνέχεια, αγνοήθηκαν. **Η δεύτερη** (εποπτική υπηρεσία) παροπλίστηκε, στην αρχή, και στη συνέχεια, οι περισσότεροι από τους έμπειρους και δραστηρίους επόπτες της, μετατάχθηκαν στη Διοικητική και Λογιστική Υπηρεσία της Τράπεζας, γιατί, όπως ειρωνικά για το παρελθόν λέγονταν τότε, «ο σύγχρονος άνθρωπος δεν μπορεί να είναι κάτω από την καταπίεση του ελεγκτή». Η ζημιά στην Τράπεζα και τους Συν/σμούς από την αχρήστευση αυτής της Υπηρεσίας, όπως πολλές φορές μου δόθηκε η ευκαιρία να πω και να γράψω και όπως θα συμφωνούν μαζί μου, όσοι γνώρισαν το έργο της — είναι μεγαλύτερη από τα χρέη των Αγροτικών Συνεταιρισμών.

Χαρακτηριστικές περιπτώσεις, όπως και **αποκαλυπτικές** των προθέσεων, αλλά και των συνεπειών, της σοσιαλιστικής πλατφόρμας, πάνω στην οποίαν λειτούργησε το αγροτοσυνεταιριστικό κίνημα, αμέσως μετά την ολοκλήρωση της άλωσης του το 1985, είναι:

— **Η παράγραφος** της εισηγητικής έκθεσης του Νόμου 1541/85 όπου αναφέρεται:

«Ο Συνεταιρισμός, όπως διαμορφώνεται από το σχέδιο Νόμου, θα συντείνει στην επίτευξη αυτών των στόχων και έτσι στο σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας», και

— Η περίπτωση (μια από τις χιλιάδες περιπτώσεις) χρηματοδότησης Κεντρικής Συν/κής Οργάνωσης για αγορά προϊόντος πενταπλάσιας ποσότητας από εκείνη που πουλούσε κάθε χρόνο. Απ' αυτή την αποθεματοποίηση, η άλλοτε πλούσια σε δραστηριότητα και αποτελεσματικότητα για τον κλάδο που στηρίζει, συν/κή οργάνωση, επιβαρύνθηκε με περισσότερα από 30 δισ. δραχμές και σήμερα αν δεν ρυθμισθούν τα χρέη της αυτά, δεν θα επιβιώσει, θα διαλυθεί.

Έτσι λοιπόν οι δύο φορείς που επελέγησαν για να στηρίξουν τον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό —οι Α.Σ.Ο. και η ΑΤΕ— σήκωσαν το βάρος αυτού του πειράματος. Και οι Α.Σ.Ο. γονάτισαν απ' αυτό, το βάρος. Η Α.Τ.Ε. έχασε πολλούς από τους παραδοσιακούς καλούς πελάτες της και ψάχνει για νέους στη μεγάλη ανταγωνιστική αγορά, υπολογίζοντας πάντα και στις ρυθμίσεις των χρεών των Α.Σ.Ο., πελατών και συνεργατών της, που προήλθαν από την άσκηση της κοινωνικής πολιτικής.

3. Πως έγιναν τα ακάλυπτα χρέη

Αλλά ας προσεγγίσουμε περισσότερο —όσο αυτό μπορεί να γίνει στον περιορισμένο αλλά και πολύτιμο χώρο— το θέμα της δημιουργίας των ακάλυπτων χρεών των Α.Σ.Ο. Πώς έφθασαν στα 150 δισ. μέχρι το 1989 και πώς γι' αυτά τα 150 δισ. διαγράφηκαν, σε βάρος του Κρατικού προϋπολογισμού, μέχρι σήμερα 900 δισ. (6 φορές περισσότερα) χωρίς κανείς να είναι σίγουρος ότι δεν θα διαγραφούν και άλλα.

α) Οι χρηματοδοτήσεις πριν τη 10/ετία του '80

Μέχρι τη 10/ετία του '80 που οι Α.Σ.Ο., δεν είχαν ακάλυπτα χρέη στην Α.Τ.Ε., η χρηματοδότησή τους για συγκέντρωση, (όχι για αγορά) αγροτικών προϊόντων, γίνονταν **μετά από γνωμάτευση** δύο υπηρεσιών της Τράπεζας (της τεχνικής και της εποπτικής) προς το αρμόδιο Υποκατάστημά της, που είχε και την ευθύνη, για την ασφαλή τοποθέτηση, όπως και για την αποτελεσματικότητα του χρήματος, που διαχειριζόταν.

Η **πρώτη** (τεχνική) γνωμάτευε για την προβλεπόμενη παραγωγή του προϊόντος που θα χρηματοδοτείτο, για τα αποθέματα της προηγούμενης παραγωγής που υπήρχαν στους παραγωγούς και στο εμπόριο και, για τις τιμές του (παραγωγού – εμπορίου).

Η **δεύτερη** (εποπτική) γνωμάτευε για τη διοικητική και υπηρεσιακή επάρκεια της Α.Σ.Ο. που θα χρηματοδοτείτο, για τα αποθέματά της από προηγούμενες σοδειές, την αποτελεσματικότητα της διαχείρισής της και την ικανότητά της, να πουλήσει τις ποσότητες του προϊόντος για το οποίο ζητούσε τη χρηματοδότηση, μέχρι την επόμενη παραγωγή του.

Έτσι η κάθε Α.Σ.Ο., εχρηματοδοτείτο από την Α.Τ.Ε., πάντα για λογαριασμό των παραγωγών – μελών της, για τις ποσότητες των προϊόντων που θα μπορούσε να πουλήσει μέχρι τη νέα παραγωγή του και με προκαταβολή μέχρι του 80% της τιμής του στην αγορά, για την οποία τιμή, είχε γνωματεύσει η τεχνική

Υπηρεσία.

Για την πιστή εφαρμογή αυτής της χρηματοπιστωτικής τακτικής, υπεύθυνος απέντι στην ΑΤΕ και τους παραγωγούς – μέλη της Α.Σ.Ο., ήταν ο Επιθεωρητής Συνεταιρισμών της Τράπεζας.

Παρέκκλιση απ' αυτή την τακτική, υπήρχε μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως για αγορά και μεταπώληση γεωργικών εφοδίων και καταναλωτικών αγαθών, αλλά και στις περιπτώσεις αυτές, μόνο αν θα υπήρχαν βάσιμα στοιχεία για τη διάθεσή τους σε «εύλογο χρόνο» και ο χρηματοδοτούμενος Συνεταιρισμός, ασκούσε σωστή διαχείριση, δίνονταν χρήματα από την Α.Τ.Ε.

Μ' αυτούς τους χρηματοπιστωτικούς όρους, οι διοικήσεις των Α.Σ.Ο.:

— **Πραγματοποιούσαν δαπάνες** από πωλήσεις προϊόντων και γεωργικών εφοδίων και φρόντιζαν να αυξάνουν τη δραστηριότητά τους για να εξυπηρετήσουν τους παραγωγούς, αλλά και για να έχουν μεγαλύτερα περιθώρια πραγματοποίησης δαπανών, για σωστότερη λειτουργία και για επενδύσεις.

— **Προσλαμβάνουν προσωπικό**, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις οικονομικές τους δυνατότητες.

— **Πραγματοποιούσαν επενδύσεις**, προγραμματισμένες, μετά από απόφαση της Γενικής τους Συνέλευσης και σε συνεργασία με την Τεχνική Υπηρεσία της ΑΤΕ, ως προς τη σκοπιμότητα, το μέγεθος και την οικονομική τους συναισθητότητα, και

— **Απολογούνταν** για τη διαχείρισή τους κάθε χρόνο στις Γενικές Συνελεύσεις των μελών των Οργανώσεών τους, στις οποίες —Συνελεύσεις— ο επιθεωρητής Συν/σμών της Α.Τ.Ε. ανακοίνωνε την πάντα πολυσέλιδη και σχολαστική δική του έκθεση ελέγχου.

Μ' αυτή τη χρηματοπιστωτική διαδικασία και τη διαχειριστική παρακολούθηση, δεν υπήρχαν ακάλυπτα χρέη των ΑΣΟ μέχρι και τη δεκαετία του '80 και οι ΑΣΟ πραγματοποιούσαν ωφέλιμο έργο.

β) Χρηματοδοτήσεις τη 10/ετία του '80

Μετά την κυβερνητική αλλαγή το 1981 και προοδευτικά μέχρι το 1985 που ψηφίστηκε ο Νόμος 1541/85 (περί Α.Σ.Ο.) καθιερώνεται νέα χρηματοπιστωτική τακτική για τις Α.Σ.Ο. όπως την ήθελε η τότε κυβερνητική εξουσία, για να ασκήσει την κοινωνική πολιτική που είχε υποσχεθεί προεκλογικά στον ελληνικό λαό.

Έτσι, με κυβερνητικές προτροπές, κατευθύνσεις και όπου χρειάζονταν με νομοθετικές και διοικητικές παρεμβάσεις:

• **Η Αγροτική Τράπεζα (Α.Τ.Ε.) :**

— Άνοιξε απλόχερα το πούγκι της, δίδοντας χρήματα σε πρώτη ζήτηση, στις Α.Σ.Ο., χωρίς τη διαδικασία που προανέφερα.

— Παρόπλισε την Εποπτική της Υπηρεσία, για να μην παρεμβαίνει στη νέα

χρηματοπιστωτική διαδικασία και η γνωμάτευση της τεχνικής Υπηρεσίας, δεν ήταν απαραίτητη για έγκριση χρηματοδότησης Αγροτικής Συνεταιριστικής Οργάνωσης.

• Οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις (Α.Σ.Ο.):

— Άνοιξαν τις πόρτες τους για να υποδεχθούν: **α)** νέους υπαλλήλους (από 6.000 το 1980 έγιναν 15.170 το 1989), που θ' άκαναν την ίδια μ' αυτούς που υπηρετούσαν δουλειά, **β)** νέους εργολάβους για τις παλιές ή και άλλες απρογραμμάτιστες εργασίες, και **γ)** νέους πωλητές και προμηθευτές, για τις ίδιες, σε όγκο, δραστηριότητες.

— Άνοιξαν τις αποθήκες τους για αποθεματοποίηση προϊόντων χωρίς προοπτική πώλησής των, που όμως είχαν χρηματοδοτηθεί με επιτόκιο πάνω του 20%.

— Οι Διοικήσεις τους δεν ανησυχούσαν πια, για τη λειτουργία των οργανώσεών τους, για τις δαπάνες τους που δεν καλύπτονταν από τις δραστηριότητές τους, για τις αγορές που χάνονταν και για τις αποθεματοποιήσεις που τους συσώρευαν δυσβάστακτους τόκους, αφού όλα αυτά θα αντιμετώπιζε η κυβέρνηση, της οποίας στήριζαν την κοινωνική πολιτική. Ανησυχούσαν μόνο για την επανεκλογή τους και φυσικά φρόντιζαν για κομματική στήριξη, με αντάλλαγμα την κομματική συνεισφορά. Το νέο αυτό μοντέλο διαχείρισης κοινών πραγμάτων, ετροφοδοτείτο συνεχώς με ελπίδες και ενισχύονταν νομοθετικά και διοικητικά. Οι Νόμοι 1257/82, 1361/83, 1409/83, 1541/85, το Π.Δ 36/86 κ.ά., θα μείνουν στην ιστορία του ελληνικού αγροτοσυνεταιριστικού κινήματος, μνημεία ωμής παρέμβασης σε ένα κατεχοχόν φιλελεύθερο χώρο και «παράδειγμα προς αποφυγήν» στοιχειώδους διαχείρισης αλλότριας περιουσίας.

γ) Τιμές Αθηνών — όχι τιμές Βρυξελλών

Το προεκλογικό σύνθημα —κομματικό δόγμα— «τιμές Αθηνών και όχι τιμές Βρυξελλών» πάνω σ' αυτή την πλατφόρμα, έκαμε το θαύμα του. Έφερε την καταστροφή ενός γιγαντιαίου οργανισμού, συλλογικής δράσης, (των Α.Σ.Ο. και της Α.Τ.Ε.), που με τη συνεργασία και την ανεξάρτητη λειτουργία τους, υπήρξαν οι βασικοί φορείς για την κρατική εξουσία, στην προσπάθειά της να αναπτύξει την ύπαιθρο χώρα και να συγκρατήσει τον πληθυσμό της. Για να επαληθευθεί και απ' αυτό να μην προκύψει κομματική ασυνέπεια, αγνοήθηκε η κοινωνική παρέμβαση και στον πρώτο ξεσηκωμό των αγροτών —που φυσικά προτιμούσαν τις καλύτερες τιμές των Αθηνών— αγοράζονταν, τα προϊόντα τους από τις Α.Σ.Ο., σε καλύτερες πράγματι τιμές, χωρίς όμως ιδιαίτερη φροντίδα για την πώλησή τους. Με αυξημένα άλλωστε τιμολόγια από τις καλύτερες τιμές, οι πωλήσεις —σε μια ανταγωνιστική αγορά και με παρεμβατικά αποθέματα σε χαμηλότερες τιμές— δεν ήταν εύκολες. Και όταν άρχισαν να περιορίζονται οι εισπράξεις από την αγορά, για πληρωμή των αυξημένων διαχειριστικών δαπανών, «έμπαινε χέρι» στις εισπράξεις που θα έπρεπε να εξοφλούν δάνεια και χρηματοδοτήσεις της Α.Τ.Ε., στις εισπράξεις από ζωτροφές της ΚΥΔΕΠ και στις εισπράξεις από λιπασματα της ΣΥΝΕΛ. Κανείς τότε δεν δια-

μαρτυρόταν για όλα αυτά τα επακόλουθα της κοινωνικής πολιτικής, ενώ οι χρεωπιστωτές αυτών των λογαριασμών δεν αντιμετώπιζαν προβλήματα ρευστότητας από τις καθυστερήσεις είσπραξης των απαιτήσεών τους. Όργανα άσκησης αυτής της πολιτικής ήταν και πάντα είχαν στην διάθεσή τους όσα χρήματα είχαν ανάγκη, πέρα κι έξω από χρηματοπιστωτικούς κανόνες. Έλεγχος δεν υπήρχε. Οι ελεγκτές της ΑΤΕ είχαν γίνει λογιστικοί στις «θυρίδες» της, για τις νέες «αστικές» δραστηριότητές της, αυτές που ξεκίνησε, πριν η ίδια γίνει Ανώνυμη Εταιρεία, προς τιμή και δόξα των υποστηρικτών της ιδέας!! Οι όσες αντίθετες φωνές ακούγονταν, πνίγονταν στην κομματική αντιπαλότητα και ο χορός καλά κρατούσε. Μόνο που αδιάκοπα η Α.Τ.Ε. χρέωνε κάθε τρίμηνο τους λογαριασμούς των Α.Σ.Ο. με δυσβάστακτους τόκους για τα ανεξόφλητα χρέη αποθεματοποιημένων προϊόντων.

Έτσι με λίγα και απλά λόγια, φθάσαμε στα 150 δισ. δραχμές που ήταν τα ακάλυπτα χρέη τους, με λογιστικό της 31.12.1989, σύμφωνα με ελεγμένα και αναλυτικά στοιχεία της Γενικής Γραμματείας (με αρμοδιότητα τους Αγροτικούς Συν/σμούς) του Υπουργείου Γεωργίας. Τα χρέη αυτά (ακάλυπτα) ήταν φυσικό επακόλουθο, της πολιτικής επιλογής του κόμματος που κυβέρνησε τη χώρα, τη 10/ετία του '80 και της ανοχής των Διοικήσεων των Α.Σ.Ο. και της Α.Τ.Ε., που προσχώρησαν σ' αυτή την πολιτική. Εκτεταμένοι ειδικοί έλεγχοι που έγιναν με εντολές της Γενικής Γραμματείας Α.Σ.Ο., δεν διαπίστωσαν ευθύνες από προσωπικές και ιδιοτελείς ενέργειες.

4. Κυβερνητική απόφαση για ρύθμιση

Το Μάρτη του 1990, γίνεται συνεννόηση μεταξύ των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Γεωργίας, πάνω σε δικό μου (με την ιδιότητα του Προέδρου της επιτροπής ρύθμισης των χρεών των Α.Σ.Ο.) σχέδιο για την ρύθμιση αυτών των χρεών (150 δισ. δρχ.). Το σχέδιο αυτό βασιζόταν σε στοιχεία, εισήγησης ομάδας εργασίας (απόφαση 158/21.1.1990) από ανώτερα στελέχη του Υπουργείου Γεωργίας της ΠΑΣΕΓΕΣ και της ΑΤΕ, (δημοσιεύθηκε στη ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ, ΤΕΥΧΟΣ 18 — Απρίλιος — Ιούνιος 1990). Ακολούθησε μακρά περίοδος συζητήσεων πάνω σ' αυτό το σχέδιο (9 μήνες) και το Γενάρη του 1991 υπογράφεται η πρώτη απόφαση του Υπουργού Γεωργίας (1202/11.1.1991) «για τη διαδικασία εξακρίβωσης των χρεών των Α.Σ.Ο., για τελική κρίση και απόφαση των αρμόδιων κυβερνητικών οργάνων» — όπως αναφέρεται σ' αυτή την απόφαση. Μέχρι τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου (1991) υπογράφηκαν άλλες (4) συμπληρωματικές και διευκρινιστικές αποφάσεις από τις οποίες η τελευταία (19878/21.6.1991) έθετε προθεσμία υποβολής των αποδεικτικών στοιχείων, μέχρι και την 30.7.1991.

5. Τέρμα στην κοινωνική πολιτική με κόστος 150 δισ. δραχμές.

Ξεκίνημα νέας διαχείρισης από μηδενική βάση

Πριν λήξει η προθεσμία αυτή και συγκεκριμένα την 2.7.91 μια εγκύκλιος (1971/2.7.1991) της Γενικής Γραμματείας του Υπουργείου Γεωργίας (για θέμα-

τα Α.Σ.Ο.) προς τους συνεταιρισμούς που είχαν ακάλυπτα χρέη (με κοινοποίηση, στην ΠΑΣΕΓΕΣ την ΑΤΕ και τις Διευθύνσεις Γεωργίας): **α)** έδιδε τέλος στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής μέσα από τις Α.Σ.Ο., **β)** προειδοποιούσε ότι για παρόμοια χρέη «θα ακυρώνετο η επικείμενη ρύθμιση και θα καθίστατο απαιτητό το αντίστοιχο ποσό», και **γ)** ζητούσε από τις ΑΣΟ των οποίων θα ρυθμίζονταν τα χρέη, να υποβάλουν στο Υπουργείο Γεωργίας τα προγράμματα λειτουργίας τους, που θα αποδείκνυαν, ότι οι δαπάνες τους θα καλύπτονταν από τα έσοδά τους.

Συγκεκριμένα (μεταφέρω εδώ ως έχουν τις παραγράφους 4, 5, 6, 7):

α) Παράγραφος 4 εγκυκλίου 1971/2.7.1991 (για την Κοινωνική Πολιτική).

«4. Θα πρέπει ωστόσο, να τονισθεί και να διευκρινισθεί ότι άσκηση κοινωνικής πολιτικής, δεν είναι νοητή από οποιαδήποτε κοινωνική ομάδα ιδιαίτερου συμφέροντος και ενδιαφέροντος, εις βάρος άλλων κοινωνικών ομάδων.

Η άσκηση κοινωνικής πολιτικής είναι αναφαίρετο και ανεκχώρητο προνόμιο του Κράτους, το οποίο, ως εκπρόσωπος του συνόλου των πολιτών, θα εκτιμήσει δια των εκπροσώπων του, τη σκοπιμότητα ή την αναγκαιότητα άσκησης κοινωνικής πολιτικής, που σημαίνει μεταφορά πόρων από μια κοινωνική ομάδα σε άλλη. Γι' αυτό και η Κυβέρνηση —τονίζεται και διευκρινίζεται— δεν θα αναγνωρίσει στο μέλλον κανένα ζημιόγONO αποτέλεσμα του οποιουδήποτε οικονομικού φορέα, εφόσον δεν θα υπάρξει προέγκριση από τα αρμόδια Κρατικά όργανα, αυτού του αποτελέσματος».

β) Παράγραφος 5 (προειδοποίηση για τους όρους ρύθμισης).

«5. Ακόμη και για την αναγνώριση οποιουδήποτε ποσού της αίτησής σας, όρος βασικός θα είναι, η σωστή λειτουργία της Συνεταιριστικής σας οργάνωσης, όπως το καταστατικό της προδιαγράφει και οι κανόνες της ανταγωνιστικής αγοράς, επιβάλλουν.

Σε περίπτωση παρεκκλίσεων και πριν ακόμη δημιουργηθούν νέα χρηματικά ανοίγματα, θα ακυρώνεται η επικείμενη ρύθμιση και θα καθίσταται απαιτητό, το αντίστοιχο χρηματικό ποσό.

Θα ήταν ανώφελος άλλωστε και προκλητική στο δημόσιο αίσθημα ενέργεια, η επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου για τη διαιώνιση ζημιόγONου λειτουργίας παραγωγικής μονάδας, όταν άλλες όμοιες μονάδες στον ίδιο χώρο, είναι κερδοφόρες».

γ) Παράγραφοι 6 και 7 (για τα προγράμματα αυτοδύναμης λειτουργίας, μετά τη ρύθμιση).

6. Για να εκτιμηθεί από την Κυβέρνηση η δυνατότητα σωστής λειτουργίας της Συνεταιριστικής σας Οργάνωσης μετά την απαλλαγή της από το χρέος της κοινωνικής πολιτικής (όπως εσείς το προσδιορίζετε στην αίτησή σας και κατά τη δική σας άποψη η ύπαρξη του καθιστά ζημιόγONο τη λειτουργία της) παρακαλούμε να μας στείλετε στο συντομότερο δυνατό χρόνο και οπωσδήποτε πριν από την 15.7.1991 συνοπτικό (σε μια μόνο σελίδα) λειτουργικό πρόγραμμά σας για το 1992, στο οποίο να φαίνεται και φυσικά αν ζητηθεί,

να αποδεικνύεται ότι:

— Τα συνολικά έσοδα από τις πάσης φύσεως δραστηριότητες της Συνεταιριστικής σας Οργάνωσης (πωλήσεις, εργολαβικές εργασίες κ.λπ.), θα καλύπτουν το συνολικό κόστος λειτουργίας, δηλαδή τις αγορές: πρώτων υλών, προϊόντων, τις ειδικές δαπάνες συγκεντρώσεως, επεξεργασίας, συσκευασίας και διαθέσεως προϊόντων, τις Γενικές Δαπάνες Διοίκησης και Διαχείρισης, τις αποσβέσεις και την ετήσια δόση από τη ρύθμιση του υπολοίπου χρέους, δηλαδή αυτού που θα μείνει μετά την αφαίρεση του χρεούς της κοινωνικής πολιτικής.

7. Αντιλαμβάνεσθε ότι το πρόγραμμα αυτό, είναι για σας περισσότερο αναγκαίο, γιατί από αυτό θα εκτιμήσετε έγκαιρα τη σκοπιμότητα και αποτελεσματικότητα της ρύθμισης που επιδιώκετε, στο φόντο των επερχομένων εξελίξεων στην αγορά, με το σκληρό ανταγωνισμό. Τον ανταγωνισμό που τελικά θα επιβάλλει τους δικούς του ανυποχώρητους όρους, για προϊόντα και υπηρεσίες καλύτερης ποιότητας και μικρότερου κόστους, αγαθά που φυσικά μπορούν να προσφερθούν μόνο από καλά οργανωμένες και σωστά διοικούμενες επιχειρησιακές μονάδες.

Αν θα υπήρχε εμμονή στην τακτική που προδιαγράφει αυτή η εγκύκλιος (κρατικό έγγραφο) «η επιβάρυνση—όπως αναφέρει— του κοινωνικού συνόλου, για τη διαιώνιση ζημιολόγου λειτουργίας παραγωγικής μονάδας, όταν άλλες όμοιες μονάδες στον ίδιο χώρο, είναι κερδοφόρες» δεν θα φθάναμε από τα ακάλυπτα χρέη των 150 δισ. δρχ. το 1989 στα 900 δισ. δρχ. το 1997, χωρίς καμία Συνεταιριστική Οργάνωση να έχει εξυγιανθεί μέχρι σήμερα και χωρίς κανείς να μπορεί να προεξοφλήσει τώρα ότι δεν θα γίνουν και άλλες ρυθμίσεις χρεών των Συνεταιρισμών, στο μέλλον.

6. Πως τα 150 δισ., έγιναν 900 δισ. δρχ.

Σημείωσα πιο πάνω, ότι τα ακάλυπτα χρέη των Α.Σ.Ο., από άσκηση κοινωνικής πολιτικής, ήταν την 31.12.89, σύμφωνα με αναλυτικές καταστάσεις της τότε Γεν. Γραμματείας του Υπουργείου Γεωργίας, 150 δισ. δρχ. Πώς τώρα από τα 150 δισ. δρχ. φθάσαμε στα 900 δισ. δρχ., που διαγράφηκαν μέχρι και την πρόσφατη απόφαση, είναι ένα εύλογο ερώτημα, που φυσικά θέλει απάντηση.

Η ειδησεογραφία των τελευταίων μηνών, για τα πανωτόκια των τραπεζών, με απαλλάσσει από του να προετοιμάσω τον αναγνώστη με εκείνο το εκπληκτικό «απίστευτο αλλά αληθινό» που θα προλάβαινε δυσμενή κρίση του, για υπερβολική δική μου εκτίμηση. Όμως δεν χρειάζεται μια τέτοια «πλάγια» εισαγωγή. Σήμερα όλοι μπορούν να υπολογίσουν, πόσο χρέος σωρεύει για τον οφειλέτη μια τραπεζική χρηματοδότηση που μένει ανεξόφλητη 7 χρόνια. Μόνο που αυτό δυστυχώς δεν μπόρεσε να προεκτιμήσει η κυβερνητική εξουσία το 1991. Και αντί «να παγώσει όσο γινόταν γρηγορότερα τα 150 δισ. δρχ., με την προοπτική διαγραφής του όποιου, απ' αυτά ποσού δεν θα εξοφλείτο από τις δραστηριότητες των υπόχρεων ΑΣΟ» κατάργησε τη Γενική Γραμματεία, που έκανε αυτή την πρόταση.

Θα αναφερθώ σε δύο χαρακτηριστικές και άκρως αποκαλυπτικές για το πως διογκώθηκαν τα χρέη των ΑΣΟ, περιπτώσεις και από **150** δισ. έφθασαν (μέχρι σήμερα) στα **900** δισ. δρχ.

Ακάλυπτο χρέος Α.Σ.Ο. 26,6 δισ. δρχ. για το οποίο η επιτροπή (για τη ρύθμιση αυτών των χρεών) εισηγήθηκε τη διαγραφή ποσού 21,8 δισ. δρχ, που κατά την κρίση της δημιουργήθηκε από άσκηση κοινωνικής πολιτικής, έφθασε πριν την τελευταία ρύθμιση στα 62 δισ. δρχ. Η ΑΣΟ αυτή, επτά ολόκληρα χρόνια, υπολειπεται σε βάρος των παραγωγών μελών της, με κύριο συναλλακτικό εμπόδιο το χρέος της, και έχει χάσει ένα σημαντικό μέρος των περιουσιακών της στοιχείων. Αν ρυθμιζόταν το χρέος της το 1991 (όπως είχε προταθεί) σήμερα θα λειτουργούσε κανονικά και η ζημιά από την κοινωνική πολιτική θα ήταν 21,8 δισ. και όχι 62,0 δισ. δρχ.

Σε άλλη ΑΣΟ, που κι αυτή χρησιμοποιήθηκε για άσκηση Κοινωνικής πολιτικής, με συνολικά δάνεια 1.232.626.696 δρχ. κοινοποιήθηκε από την ΑΤΕ (την 3.12.1990) επιταγή για εξόφληση συνολικού χρέους 5.944.713.120 δρχ. Η ΑΣΟ αυτή ανήκει πια στο παρελθόν. Μετά από μια πλούσια δραστηριότητα **45** χρόνων διαλύθηκε το **1992**.

7. Η άποψή μου (συμπεράσματα)

Δεν θέλω να μείνω απλά, στην εξιστόρηση των γεγονότων. Είμαι εκείνος που έβαλε το θέμα της ρύθμισης των ακάλυπτων χρεών των ΑΣΟ, πριν αποκτήσω αυτή την αρμοδιότητα στο Υπουργείο Γεωργίας, με σειρά άρθρων μου, στον Τύπο. Έζησα από πολύ κοντά τα γεγονότα αυτά που εξιστόρησα παραπάνω και άλλα, και όχι απλώς δικαιούμαι, αλλά και υποχρεούμαι να έχω άποψη, σε ένα τόσο σοβαρό θέμα, όπως είναι: *η διάθεση από τον κρατικό προϋπολογισμό ενός τόσο μεγάλου ποσού 900 δισ. δρχ., χωρίς μέχρι σήμερα να έχει εξυγιανθεί ούτε μία Α.Σ.Ο.* Απεναντίας —όπως εξήγησα— ένας τόσο χρήσιμος αναπτυξιακός οργανισμός, συλλογικής δράσης, όπως είναι οι Α.Σ.Ο., σήμερα έχει περιορισμένη δραστηριότητα, ταλαιπωρείται και συντηρείται με τις αλληπάλληλες διαγραφές χρεών, για τα οποία, έχει τη μικρότερη ευθύνη. **Άποψή μου** λοιπόν — που λέγεται και γράφεται με την ελπίδα ότι θα υπάρξει προβληματισμός και θα ακολουθήσουν οι όσες χρειάζονται αποφάσεις, που θα σταματήσουν τις ζημιές, εκεί που βρίσκονται σήμερα — είναι, ότι:

1. **Τα ακάλυπτα χρέη των Α.Σ.Ο.** (150 δισ. δρχ. την 31.12.1989, σύμφωνα με ελεγμένα, όπως προανέφερα στοιχεία) *δημιουργήθηκαν από την άσκηση κοινωνικής πολιτικής των κυβερνήσεων της 10/ετίας του 1980* —όπως εξήγησα— με την ανοχή των Διοικήσεων των Α.Σ.Ο., και της ΑΤΕ, που προχώρησαν σ' αυτή την πολιτική, (ήταν κυβερνητική επιλογή και δεν μπορούσαν να αντιταχθούν).

2. Από ειδικούς ελέγχους, αυστηρούς και εκτεταμένους, που έκαμε η Εποπτική Υπηρεσία της ΑΤΕ, με εντολή της Γενικής Γραμματείας του Υπουργείου Γεωργίας, δεν διαπιστώθηκαν, ευθύνες από προσωπικές, ιδιοτελείς ενέργειες διοικητικών και υπηρεσιακών οργάνων.

3. Αν ολοκληρώνονταν, σοβαρά, υπεύθυνα, αποφασιστικά και γρήγορα, ο

σχεδιασμός που έγινε αμέσως μετά τη διαπίστωση των χρεών (Γενάρης 1990) ή τουλάχιστον, μετά την απόφαση για τη ρύθμισή τους (Μάρτιος 1991), όπως αυτός ο σχεδιασμός, αναφέρεται στην εγκύκλιο 1791/91 της Γεν. Γραμματείας (για τις Α.Σ.Ο.) του Υπουργείου Γεωργίας, η τελική επιβάρυνση του Κρατικού Προϋπολογισμού, θα ήταν μέχρι 150 δισ. δρχ. —έναντι των 900 δισ. δρχ. μέχρι σήμερα— και οι Α.Σ.Ο., θα λειτουργούσαν τώρα, χωρίς προβλήματα.

4. Το επί πλεόν ποσό των 750 δισ. δρχ. (900—150) με το οποίο επιβαρύνθηκε —μετά και την πρόσφατη «οικουμενική» ρύθμιση— ο κρατικός προϋπολογισμός, είναι προϊόν της χρονοβόρας διαδικασίας, από ατολμία των μετά το 1990 κυβερνήσεων (οι επακόλουθες και αλληπάλληλες ρυθμίσεις, δεν κάλυπταν ούτε τους τόκους).

Στο αρνητικό αυτό αποτέλεσμα του χαμένου χρόνου, ιδιαίτερα συμμετείχαν: α) η έγνοια και οι κακές εκτιμήσεις, ως προς τις ζημιές που θα ακολουθούσαν, άσχετων αλλά σε υπεύθυνα πόστα ατόμων, που είχαν ισχύ στα κέντρα εξουσίας, β) άτομα με συμφέροντα που θίγονταν από τις δραστηριότητες των Α.Σ.Ο., που όμως και αυτά τα άτομα (μέτοχοι των κομματικών εταιρειών) είχαν ισχύ στα κέντρα εξουσίας, και γ) κομπλεξικοί καρεκλοκένταυροι, που απολάμβαναν την καταστρεπτική τους πολεμική, για τις Α.Σ.Ο., σαν προσφορά —κομματική και υπηρεσιακή— της καρέκλας τους, (άξιοι για μεγαλύτερη καρέκλα, κομματικά και εισοδηματικά). Σ' αυτό τους βοήθησε και η κατάσταση του αγροτοσυνεταιριστικού κινήματος, που κάτω από το βάρος των χρεών, ήταν ανίσχυρο να αντιδράσει σε όλους αυτούς, που λυμαινόνταν αυταρχικά, τους χώρους τους οποίους άλλοτε διακονούσαν υπερήφανοι, ιδεολόγοι συνεταιριστές. Μέσα απ' αυτούς τους χώρους το πολεμούσαν, για κομματικές σκοπιμότητες και προσωπικά οφέλη.

5. Επακόλουθες συνέπειες, ρίχνουν φως σ' αυτές τις εκτιμήσεις, όπως:

α) Η κατάργηση της νεοσύστατης τότε Γενικής Γραμματείας για τις Α.Σ.Ο. στο Υπουργείο Γεωργίας, 50 μέρες (την 23.8.1991) μετά την εγκύκλιο 1971/2.7.1991 του Προϊσταμένου της, (και τη θέση που πήρε για τη ρύθμιση ιδιωτικών χρεών όπως αυτά που ρυθμίστηκαν πρόσφατα — βλ. Ε/2056/8.7.1991), με την οποία —όπως προανέφερα— αναγγέλλονταν —επί τέλους— η κυβερνητική αναγνώριση των χρεών των Συνεταιρισμών, ως συνέπεια της κοινωνικής πολιτικής, που ακολουθείτο τη 10/ετία του '80 και δίδονταν κατευθύνσεις για την παραπέρα εύρυθμη λειτουργία, των χρεωμένων απ' αυτή την πολιτική, ΑΣΟ.

Για την κατάργηση της Γραμματείας — την ίδρυση (15/9/89) της οποίας εσχολίασε ευνοικά (βλ. Πρακτικά της Βουλής της 26.1.1990) ακόμη και ο εκπρόσωπος του κόμματος που εφάρμοσε την κοινωνική πολιτική, όταν ήταν κυβέρνηση — καμιά δεν δόθηκε μέχρι σήμερα εξήγηση από το κόμμα που την ίδρυσε και την κατάργησε, ως κυβέρνηση.

Η διανομή, εξ άλλου, του Υπηρεσιακού της αντικειμένου αμέσως —την ίδια μέρα (23.8.1991) που ανακοινώθηκε χωρίς εξήγηση η κατάργησή της— μετά την αποχώρηση του προϊσταμένου της, και 5½ μήνες πριν από την έκδοση του

σχετικού για την κατάργησή της προεδρικού διατάγματος (ΦΕΚΑ/17/14.2.1992), ρίχνει περισσότερο φως στο παρασκήνιο που αντιτασσόταν στη δραστηριότητά της, μια από τις οποίες ήταν και η ρύθμιση των ακάλυπτων, από την άσκηση κοινωνικής πολιτικής, χρεών των Α.Σ.Ο.

β) Σήμερα ένα μεγάλο μέρος από τις τεράστιες συνεταιριστικές εγκαταστάσεις (αποθήκες – εργοστάσια – γραφεία κ.ά), που άλλοτε ήταν εργαλεία προσφοράς σημαντικού έργου στους αγρότες, κυριολεκτικά λεηλατούνται. Άλλες αδρανούν, άλλες πουλούνται κοψοχρονιά και άλλες βρίσκονται στα χέρια αυτών που τις ανταγωνίζονταν. Στους ίδιους βρίσκεται μεγάλο μέρος της πελατείας τους και αρκετά στελέχη τους. Θα αναφερθώ σε δύο μόνο περιπτώσεις χαρακτηριστικές, αυτής της λεηλασίας:

— **Αγροτοσυνεταιριστική βιομηχανία** σε οικόπεδο 40.000 τ.μ., με κτηριακές εγκαταστάσεις 20.000 τ.μ. και σύγχρονο ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό, συνολικής αξίας 4.000.000.000 δρχ. με πρώτες ύλες στις αποθήκες της αξίας (στο κόστος τους) 800.000.000 δρχ., με καταθέσεις 400.000.000 δρχ., και απαιτήσεις από πελάτες της 1.000.000.000 δρχ. πουλήθηκε αντί 1.200.000.000 δρχ., Όσο δηλαδή ήταν η αξία των πρώτων υλών που είχε στις αποθήκες της και τα μετρητά που είχε στην Αγροτική Τράπεζα, που ήταν και ο πωλητής της (800 εκ. + 400 εκ. = 1.200 εκ.). Η αξία των εγκαταστάσεων της (4.000 εκ.) και οι απαιτήσεις της (1.000 εκ.) τί άλλο; χαρίστηκαν στον αγοραστή. Αν αυτό δεν είναι λεηλασία, τί είναι;

— Άλλη αγροτοσυνεταιριστική βιομηχανία σε οικόπεδο 40.000 τ.μ. επίσης, με κτηριακές εγκαταστάσεις 7.300 τ.μ., με ψυγεία 6.500 μ³, υποσταθμό υψηλής τάσης, 7 φορτηγά αυτοκίνητα, δεξαμενές, γραμμή εμφιάλωσης κ.ά. αξίας 1.000.000.000 δρχ., πουλήθηκε αντί 102.000.000 δρχ. Και αυτό τί είναι; Αυτοί που δούλεψαν γι' αυτές τις βιομηχανίες —οι περισσότεροι δεν βρίσκονται σήμερα στη ζωή— καταλαβαίνουν καλύτερα, τι είναι και πόσο αντάξιο!! είναι οι διάδοχοί τους.

6. Με λίγα και απλά λόγια η δική μου άποψη (που στο ξεκίνημά του χειρίστηκα αυτό το θέμα ως αρμόδιος Γενικός Γραμματέας και Πρόεδρος της δευτεροβάθμιας επιτροπής ρυθμίσεως αυτών των χρεών) είναι για από εδώ και πέρα:

Να γίνουν αποδεκτές και να εφαρμοσθούν, απaréκκλιτα, με σχολαστικότητα, με θάρρος, αποφασιστικότητα και μακριά από κομματικές σκοπιμότητες, οι κατευθύνσεις που προδιαγράφονται στην εγκύκλιο 1971/2.7.1991 της άλλοτε Γενικής Γραμματείας (Α.Σ.Ο.) του Υπουργείου Γεωργίας. Αν αυτό θα γίνει, θα σταματήσουν οι διαγραφές χρεών και η εξυγίανση των όσων Α.Σ.Ο., θα μπορέσουν κάτω από τη δυσμενέστερη σημερινή τους θέση, θα γίνει.

Ας το τολμήσει, όποιος αρμόδιος σήμερα το μπορεί. Ολόψυχα του εύχομαι να μη γίνει και αυτός, θύμα μιας προσπάθειας που, ακόμη και αν αυτό θα συμβεί, το αξίζει.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΠΝΑ.

Η Σ.Ε.Κ.Ε. αποτελεί τη συνεταιριστική επιχείρηση των Ελλήνων καπνοπαραγωγών στην επεξεργασία και στις εξαγωγές του καπνού.

Οικονομικά ισχυρή και επιχειρηματικά δραστήρια, η Σ.Ε.Κ.Ε. διαθέτει σύγχρονες εγκαταστάσεις για 22.000 τόνους καπνού, κυρίως στη Θεσσαλονίκη, στην Καβάλα και στην Ξάνθη.

Αξιοποιώντας τη γνώση και τη δύναμη της συνεργασίας, λειτουργεί ανταγωνιστικά και με επιτυχία στις συνθήκες του ισχυρού παγκόσμιου ανταγωνισμού στην αγορά του καπνού.

Με την απασχόληση 1.500 ατόμων στην περίοδο επεξεργασίας του καπνού, η Σ.Ε.Κ.Ε. αποτελεί σημαντικό στήριγμα για τα εισοδήματα των καπνοπαραγωγικών περιοχών.

Επί μισό αιώνα και σε δύσκολους καιρούς, η Σ.Ε.Κ.Ε. στήριξε και στηρίζει την ελληνική καπνοπαραγωγή.

SYNEDIA S.A.

Σ.Ε.Κ.Ε. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΠΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ: ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ 1, ΕΥΟΣΜΟΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗ ΤΗΛ.: (031) 60.93.00
ΥΠΟΚ/ΜΑ ΑΘΗΝΩΝ: ΕΛ.ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 6, 106 71 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ.: 36.29.273

BE YOU, BE COOPER!

NEO ULTRA 25

TAR: 1.0 mgr, NICOTINE: 0.1 mgr

SYNEDIA S.A

Το Υπουργείο Υγείας προειδοποιεί:

ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΒΛΑΠΤΕΙ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Του Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

1. Η σημασία των αγροτικών συνεταιρισμών

Με την ένταση του ανταγωνισμού που συνεπάγεται η αναθεώρηση της ΚΑΠ και η Συμφωνία της GATT, ο ελληνικός αγροτικός τομέας θα αντιμετωπίσει νέες συνθήκες. Η ελληνική αγορά αποτελεί πλέον ένα τμήμα της ενιαίας Ευρωπαϊκής αγοράς αλλά και, σε σημαντικό βαθμό, της διεθνούς αγοράς. Με τις συνθήκες αυτές, η επιβίωση και η ανάπτυξη του ελληνικού γεωργικού τομέα και των αγροτικών περιοχών θα εξαρτηθεί από την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών γεωργικών προϊόντων.

Η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών αγροτικών προϊόντων είναι σήμερα περιορισμένη. Η γεωγραφία του ελληνικού χώρου (μεγάλο ποσοστό ορεινών και ημιορεινών περιοχών) και τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του γεωργικού τομέα (μεγάλος αριθμός μικρών και πολυτεμαχισμένων γεωργικών εκμεταλλεύσεων), σε συνδυασμό με τον παραγωγικό προσανατολισμό του προς τη φυτική παραγωγή, που συνεπάγεται εποχικότητα στην απασχόληση, συντελούν στη διαμόρφωση υψηλού κόστους στην παραγωγή των πρωτογενών προϊόντων. Παράλληλα, οι υποδομές (μεταφορές, επικοινωνίες, αγροτική πίστη, συμβουλευτικές υπηρεσίες) και οι δομές μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων παρουσιάζουν σημαντικές αδυναμίες, με αποτέλεσμα την τελική διαμόρφωση υψηλού κόστους και όχι πάντοτε άριστης ποιότητας προϊόντων για τον καταναλωτή, δηλαδή μειωμένης ανταγωνιστικότητας.

Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μπορεί να προέλθει από τον περιορισμό των συντελεστών διαμόρφωσης του κόστους σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων, με παράλληλη βελτίωση της ποιότητας. Ο στόχος αυτός για να επιτευχθεί απαιτεί βελτιώσεις σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας καθώς και στις υποδομές που τα επηρεάζουν.

Με δεδομένο ότι ο γεωργικός τομέας αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα στον οποίο στηρίζεται η οικονομία της υπαίθρου και με δεδομένο επίσης ότι, ειδικά για την Ελλάδα, οι ορεινές και μειονεκτικές περιοχές αντιμετωπίζουν σοβαρό κίνδυνο ερήμωσης, είναι προφανές ότι επείγει η λήψη μέτρων για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του γεωργικού τομέα πριν οι επιπτώσεις καταστούν

μη αναστρέψιμες.

Οι αναγκαίες επεμβάσεις για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του γεωργικού τομέα οφείλουν να προέλθουν από το κράτος και από τους ενδιαφερομένους, με θετικές ενέργειες που θα προέλθουν από κατανόηση του προβλήματος και των επιπτώσεών του στην περίπτωση αδράνειας. Οι άμεσα ενδιαφερόμενοι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών και κατεξοχήν οι αγρότες, διαθέτουν, ως φορείς της συλλογικής οικονομικής τους έκφρασης, τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, οι οποίοι αποτελούν τους φορείς προάσπισης των κοινών συμφερόντων τους και εκδήλωσης των πρωτοβουλιών τους. Με τους συνεταιρισμούς τους οι αγρότες, που αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων των αγροτικών περιοχών, επιδιώκουν να αποκτήσουν τα πλεονεκτήματα των μεγάλων οικονομικών μονάδων, εφαρμόζοντας τους διεθνείς συνεταιριστικούς κανόνες.

Οι συνεταιρισμοί σε ολόκληρο τον κόσμο παρέχουν στα μέλη τους τη διαπραγματευτική δύναμη των μεγάλων επιχειρηματικών μονάδων και τις οικονομίες κλίμακας, που δεν διαθέτουν οι μεμονωμένες μικρές επιχειρηματικές μονάδες. Κατορθώνουν να εξασφαλίζουν εφόδια σε χαμηλότερες τιμές, να παρέχουν τις αναγκαίες υπηρεσίες σε χαμηλό κόστος και να επηρεάζουν ευνοϊκά για τους παραγωγούς τις τιμές διάθεσης των προϊόντων τους. Σε πολλές περιπτώσεις αναλαμβάνουν και τη μεταποίηση και την εμπορία σημαντικού ποσοστού της παραγωγής, συμβάλλοντας, έτσι, στην τόνωση του ανταγωνισμού προς όφελος των παραγωγών των πρωτογενών προϊόντων.

Η χρησιμότητα και η αποτελεσματικότητα των συνεταιρισμών σε όλους τους τομείς της οικονομίας, τεκμηριώνεται από την ευρύτατη διάδοσή τους, αφού οι συνεταιρισμοί αριθμούν 750 εκατομμύρια μέλη σε ολόκληρο τον κόσμο. Ακόμη και στις ΗΠΑ, όπου οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις έχουν μέγεθος πολλαπλάσιο των αντίστοιχων Ευρωπαϊκών, οι συνεταιρισμοί διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο. Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες οι αγροτικοί συνεταιρισμοί διαχειρίζονται το μεγαλύτερο μέρος της γεωργικής παραγωγής και αποτελούν τους φορείς στήριξης και ανάπτυξης των γεωργικών εισοδημάτων. Κατά τα τελευταία χρόνια και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εντείνει το ενδιαφέρον της για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, ως φορείς ανάπτυξης της υπαίθρου, δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης και εξισορρόπησης των εισοδημάτων.

Στην Ελλάδα σήμερα οι αγροτικοί συνεταιρισμοί είναι αποδυναμωμένοι. Το όνομά τους έχει συνδεθεί με τη συσσώρευση χρεών και με την άντληση πόρων από τον προϋπολογισμό για την εξασφάλιση της επιβίωσής τους. Εκλαμβάνονται ως χρεωκοπημένοι φορείς που συντηρούνται τεχνητά με κρατικές επιδοτήσεις. Η πραγματικότητα είναι ότι οι συνεταιρισμοί χρησιμοποιήθηκαν από το κράτος για την αντιμετώπιση προβλημάτων του γεωργικού τομέα και ενθαρρύνθηκαν να παρεμβαίνουν στην αγορά, με κρατικές διευκολύνσεις για το δανεισμό τους από την ΑΤΕ και υποσχέσεις κάλυψης των ζημιών από το κράτος. Οι καθυστερήσεις κάλυψης των ζημιών από το κράτος οδήγησε, με τη συμβολή των υψηλών επιτοκίων, σε διόγκωση των χρεών σε τέτοιο βαθμό ώστε να είναι προβληματική και η αντιμετώπιση του προβλήματος από τον προϋπολογισμό. Όταν το κράτος αναγνώρισε την υπαιτιότητά του, έγιναν, κατά την περίοδο 1992-94, ενέργειες ρύθμισης των χρεών, αφού και η δανειοδότης τράπεζα αντιμετώπιζε αδιέξοδα. Στο μεταξύ, οι ζημιές που υπέστησαν

οι συνεταιρισμοί από τη διακοπή πολλών δραστηριοτήτων τους και την απώλεια πελατών και κυρίως από την εντύπωση της χρεωκοπίας που μεταφέρθηκε στον μέσο πολίτη, υπήρξαν καταλυτικές.

Στη σύμπραξη κράτους και συνεταιρισμών, μέρος των ευθυνών ανήκουν στους συνεταιρισμούς, οι οποίοι δεν εξήτησαν επαρκείς διασφαλίσεις για τις παρεμβάσεις τους στην αγορά και συμπεριφέρθηκαν ως αποκεντρωμένες υπηρεσίες του κρατικού μηχανισμού. Από τη στιγμή που το κράτος έδινε υποσχέσεις για τη ρύθμιση των χρεών, οι διοικήσεις πολλών συνεταιρισμών επαναπαύθηκαν, προσέλαβαν υπεράριθμο προσωπικό και χαλάρωσαν τη διαχειριστική αυστηρότητα. Στον μέσο παραγωγό δόθηκε η εντύπωση ότι δεν υπάρχει περίπτωση να χρεωκοπήσει η συνεταιριστική τους επιχείρηση, ούτε να ζητηθούν ευθύνες για ζημιογόνα οικονομικά αποτελέσματα.

Η σύμπραξη κράτους και συνεταιρισμών είχε σημαντική διάρκεια, διότι εξυπηρετούσε αφενός κομματικά και προσωπικά συμφέροντα και αφετέρου τα πρόσκαιρα συμφέροντα των παραγωγών, με μεταβίβαση των συσσωρευμένων πλέον προβλημάτων στο μέλλον. Τα κομματικά συμφέροντα εξυπηρετήθηκαν ύστερα από την εσωτερική κομματική διάσπαση κατά τις εκλογές των συνεταιρισμών και από την ανάδειξη των διοικήσεων ύστερα από κομματικές υποδείξεις και κομματικές παρεμβάσεις. Η εσωτερική διάσπαση των μελών προφανώς δεν εξυπηρέτησε την εσωτερική συνοχή, που αποτελεί προϋπόθεση για την επιχειρηματική επιτυχία των συνεταιρισμών.

Οι εμπειρίες και τα λάθη του παρελθόντος είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για την άντληση συμπερασμάτων σχετικά με την πολιτική που χρειάζεται να ακολουθηθεί, ώστε οι συνεταιρισμοί να αποτελέσουν τον μοχλό στήριξης του γεωργικού τομέα και των αγροτικών περιοχών. Ένα από τα θέματα που χρειάζεται να εξετασθούν στα πλαίσια μιας προσπάθειας ανασυγκρότησης των συνεταιρισμών είναι το θεσμικό πλαίσιο που τους διέπει. Ένα κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο δεν συνεπάγεται αυτομάτως και τη δημιουργία επιτυχημένων συνεταιρισμών. Όμως, ένα ακατάλληλο θεσμικό πλαίσιο μπορεί να παρεμποδίσει την επιτυχία τους όταν οι υπόλοιποι παράγοντες είναι ευνοϊκοί.

Καθοριστικό στοιχείο για τη διαμόρφωση ενός κατάλληλου θεσμικού πλαισίου είναι οι Διεθνείς Συνεταιριστικές Αρχές, που συνιστούν το σταθερό υπόβαθρο για κάθε είδος συνεταιρισμών σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι διεθνείς αρχές διατυπώνονται από το παγκόσμιο συνέδριο των συνεταιρισμών και αναθεωρούνται κατά περιόδους για να ανταποκρίνονται πληρέστερα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Οι διεθνείς αρχές των συνεταιρισμών.

Στο Συνέδριο του Μάντσεστερ του 1995, επιχειρήθηκε ο προσδιορισμός της ταυτότητας των συνεταιρισμών με τη διατύπωση του ορισμού του συνεταιρισμού, τον προσδιορισμό των αξιών τις οποίες ασπάζονται οι συνεταιρισμοί και τον καθορισμό των αρχών (ή κανόνων) λειτουργίας τους. Στη συνοπτική και περιεκτική του διατύπωση, το σχετικό κείμενο είναι το ακόλουθο:

Η ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους, διαμέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης.

ΑΞΙΕΣ: Οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στις αξίες της αυτοβοήθειας, της αυτεθύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης. Ακολουθώντας την παράδοση των πρωτεργατών, τα μέλη των συνεταιρισμών στηρίζονται στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας, της κοινωνικής υπευθυνότητας και της φροντίδας για τους άλλους.

ΑΡΧΕΣ: Οι συνεταιριστικές αρχές αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες οι συνεταιρισμοί θέτουν σε εφαρμογή τις αξίες τους.

1^η Αρχή: Εθελοντική και ελεύθερη συμμετοχή.

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις, ανοιχτές σε όλα τα άτομα που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και επιθυμούν να αποδεχθούν τις ευθύνες του μέλους, χωρίς διακρίσεις φύλου, κοινωνικού επιπέδου, φυλής, πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας.

2^η Αρχή: Δημοκρατική διοίκηση εκ μέρους των μελών

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις διοικούμενες από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη αποφάσεων. Άνδρες και γυναίκες που προσφέρουν υπηρεσίες ως αιρετοί εκπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος μία ψήφο) και στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο.

3^η Αρχή: Οικονομική συμμετοχή των μελών.

Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα και διαχειρίζονται δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Ένα μέρος τουλάχιστον από το κεφάλαιο αυτό αποτελεί συνήθως την κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη συνήθως απολαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση ή καθόλου για το κεφάλαιο που καταθέτουν για να γίνουν μέλη. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε ή για όλους από τους ακόλουθους σκοπούς: α) Ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, από τα οποία μέρος τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα, β) Απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό, και γ) Υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.

4^η Αρχή: Αυτονομία και ανεξαρτησία

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας, διοικούμενες από τα μέλη τους. Εάν συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, είναι σ' αυτό ελεύθεροι, ακολουθώντας κανόνες που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία.

5^η Αρχή: Εκπαίδευση, πρακτική εξάσκηση και πληροφόρηση

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και πρακτική εξάσκηση στα μέλη τους, στα αιρετά μέλη της διοίκησης, στα διευθυντικά στελέχη και στους υπαλλήλους, ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους. Παρέχουν πληροφόρηση στο κοινό - ιδιαίτερα στους νέους και στους διαμορφωτές της κοινής γνώμης - σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας.

6^η Αρχή: Συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών

Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν με τη μέγιστη αποτελεσματικότητα τα μέλη τους και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση όταν συνεργάζονται μεταξύ τους δια μέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου.

7^η Αρχή: Ενδιαφέρον για την κοινότητα

Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

Οι αρχές αυτές αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές για τους συνεταιρισμούς όλου του κόσμου, αφού αποτελούν το καταστάλαγμα της διεθνούς εμπειρίας.

Το θεσμικό πλαίσιο στην Ευρώπη

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο δεν υπάρχει ενιαίο θεσμικό πλαίσιο για τους συνεταιρισμούς. Τη μόνη εκδήλωση κοινής ρύθμισης θεσμικών θεμάτων των συνεταιρισμών αποτελεί το σχέδιο καταστατικού Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού, του οποίου η έγκριση από το Συμβούλιο εκκρεμεί επί σειρά ετών. Αυτό το σχέδιο καταστατικού προορίζεται να ρυθμίσει τα θέματα συνεργασίας μεταξύ συνεταιρισμών που έχουν την έδρα τους σε διαφορετικά κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναφέρονται στη συνέχεια ορισμένα σημεία του σχεδίου καταστατικού, που μπορεί να αποδειχθούν χρήσιμα για το θεσμικό πλαίσιο των ελληνικών συνεταιρισμών.

- *Ελάχιστος αριθμός μελών (συνεταιρισμών) 2.*
- *Απόκτηση ιδιότητας μέλους υποκείμενη σε έγκριση εκ μέρους του οργάνου διύθυνσης ή διοίκησης.*
- *Δυνατότητα μπορεί να παρέχεται από το καταστατικό για την αποδοχή μελών-επενδυτών, ύστερα από έγκριση της γενικής συνέλευσης με αυξημένη πλειοψηφία.*
- *Μερίδες υποχρεωτικά ονομαστικές, που όμως μπορούν να εκχωρηθούν υπό ορισμένους όρους.*
- *Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει ότι το απερχόμενο μέλος έχει δικαίωμα, ανάλογα με τη συμμετοχή του στο κεφάλαιο, σε τμήμα του ειδικού προς τούτο*

αποθεματικού.

- Το κεφάλαιο είναι τουλάχιστον 100.000 ECU.
- Μπορούν να υπάρχουν διάφορες κατηγορίες μερίδων, για τις οποίες θα προβλέπονται διαφορετικά δικαιώματα όσον αφορά την κατανομή των αποτελεσμάτων.
- Το καταστατικό ορίζει τον ελάχιστο αριθμό των προς εγγραφή μερίδων για την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους και ενδεχομένως το ανώτατο ποσοστό του κεφαλαίου που επιτρέπεται να κατέχει ένα μέλος.
- Κάθε μέλος διαθέτει μία ψήφο, ανεξάρτητα από τον αριθμό των μερίδων που κατέχει. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει πολλαπλή ψήφο και να προβλέπει τις προϋποθέσεις, τον περιορισμό της πολλαπλής ψήφου για κάθε μέλος, καθώς και τις μέγιστες εξουσίες που έχει ένα μέλος ως αντιπρόσωπος άλλων μελών.
- Οι μη χρήστες των υπηρεσιών του συνεταιρισμού δεν μπορούν να διαθέτουν περισσότερο από το ένα τρίτο των ψήφων του συνόλου των εγγεγραμμένων μελών.
- Καθιερώνεται δυνατότητα επιλογής του τρόπου διοίκησης μεταξύ του δυαδικού και του μονιστικού συστήματος. Το δυαδικό σύστημα προβλέπει την ύπαρξη οργάνου διεύθυνσης και οργάνου εποπτείας. Τα μέλη του οργάνου διεύθυνσης διορίζονται και ανακαλούνται από το όργανο εποπτείας. Τα μέλη του οργάνου εποπτείας διορίζονται και ανακαλούνται από τη γενική συνέλευση. Στο μονιστικό σύστημα υπάρχει όργανο διοίκησης, το οποίο ασκεί τη διαχείριση του συνεταιρισμού και του οποίου τα μέλη διορίζονται και ανακαλούνται από τη γενική συνέλευση. Το όργανο διοίκησης μπορεί να αναθέτει σε ένα ή περισσότερα από τα μέλη του την εξουσία διαχείρισης του συνεταιρισμού. Μπορεί επίσης να αναθέτει σε ένα ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα, που δεν είναι μέλη του οργάνου, ορισμένες διαχειριστικές εξουσίες, οι οποίες είναι ανακλητές ανά πάσα στιγμή.
- Τα μέλη του οργάνου διεύθυνσης, εποπτείας ή διοίκησης ευθύνονται για τις ζημιές που υφίσταται ο συνεταιρισμός συνεπεία παράβασης των υποχρεώσεών τους κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους.
- Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει την καταβολή επιστροφής στα μέλη ανάλογα με τις πράξεις που έχουν διενεργήσει με τον συνεταιρισμό ή ανάλογα με την εργασία την οποία παρέχουν.
- Το καταστατικό ορίζει τους κανόνες χρησιμοποίησης των κερδών κάθε συνεταιριστικής χρήσης. Πριν από κάθε άλλη χρησιμοποίηση προβλέπει τη σύσταση νόμιμων αποθεματικών μέσω εισφοράς επί των κερδών. Τα απερχόμενα μέλη δεν έχουν κανένα δικαίωμα επί των ποσών που χρησιμοποιούνται με τον τρόπο αυτό για τα νόμιμα αποθεματικά.

Σχετικά με τους κανόνες αυτούς, είναι χρήσιμο να επισημανθεί η εκτεταμένη στήριξη στο καταστατικό, το οποίο καταρτίζεται και τροποποιείται από τη γενική συνέλευση, με σκοπό την προσαρμογή του θεσμού στις ιδιαιτερότητες κάθε συνεταιρισμού. Αντίθετα, η λεπτομερειακή ρύθμιση θεμάτων από νόμο προκαλεί δυσκαμψίες, οι οποίες είναι τόσο περισσότερες όσο περισσότερο λεπτομερειακές είναι οι νομοθετικές ρυθμίσεις.

Τα αναγκαία χαρακτηριστικά του θεσμικού πλαισίου

Με βάση τις διεθνείς συνεταιριστικές αρχές και τη διεθνή εμπειρία, μπορούν να διατυπωθούν τα κύρια χαρακτηριστικά ενός θεσμικού πλαισίου κατάλληλου για τους συνεταιρισμούς. Ως τέτοια χαρακτηριστικά μπορούν συνοπτικά να αναφερθούν τα ακόλουθα.

- Να είναι θεσμικό πλαίσιο και όχι λεπτομερειακή ρύθμιση όλων των θεμάτων των συνεταιρισμών, διότι οι λεπτομερειακές ρυθμίσεις σε ένα θεσμό με τεράστια ποικιλομορφία προκαλούν αγκυλώσεις σε ορισμένες τουλάχιστον από τις κατηγορίες των συνεταιρισμών.
- Να είναι συνολικό πλαίσιο για όλες τις κατηγορίες των συνεταιρισμών, αφού ο συνεταιριστικός θεσμός είναι ενιαίος. Δεν δικαιολογούνται διαφορετικές θεσμικές ρυθμίσεις για τις διάφορες κατηγορίες, ενώ για τις εξειδικευμένες ρυθμίσεις το καταστατικό είναι το πιο πρόσφορο μέσο για την αντιμετώπισή τους.
- Να είναι σταθερό για μεγάλες χρονικές περιόδους, ώστε οι συνεταιρισμοί να μπορούν να αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους με βεβαιότητα ως προς τους κανόνες του παιχνιδιού. Οι συνεταιρισμοί αποτελούν οικονομικές επιχειρήσεις και τα συμφέροντά τους μπορούν να βλάπτονται ουσιαστικά από τις συχνές μεταβολές των κανόνων λειτουργίας τους.
- Να εξυπηρετεί τον συνεταιριστικό θεσμό και όχι άλλες σκοπιμότητες. Ο συνεταιριστικός θεσμός είναι πολύτιμος για τη στήριξη των μικρών οικονομικών μονάδων και το εργαλείο αυτό αδρανοποιείται όταν μέσω του θεσμού αυτού εμμέσως εξυπηρετούνται άλλες σκοπιμότητες, όπως κομματικές, πολιτικές ή άλλες.
- Να ενσωματώνει τις διεθνείς αρχές, οι οποίες έχουν αποδειχθεί λειτουργικές και αποτελεσματικές στην πράξη, όχι επιλεκτικά αλλά συνολικά.
- Να λαμβάνει υπόψη τη διεθνή εμπειρία και πρακτική, ώστε να μην επαναλαμβάνονται λάθη, ενώ παράλληλα θα προσιδιάζει προς τις συνθήκες που επικρατούν στη χώρα για την οποία προορίζονται οι θεσμικές ρυθμίσεις.
- Να μην επιτρέπει παρεμβάσεις τρίτων (περιλαμβανομένων των κυβερνήσεων), οι οποίες κατά κανόνα προκαλούν βλαπτικά μακροχρόνια αποτελέσματα έστω και αν προκαλούν πρόσκαιρο όφελος.

Με βάση αυτά τα αναγκαία χαρακτηριστικά, μπορεί να γίνει σχολιασμός του υφισταμένου θεσμικού πλαισίου, με επισήμανση των κύριων σημείων τα οποία προτείνεται να ρυθμισθούν διαφορετικά, ώστε το νέο θεσμικό πλαίσιο να ανταποκρίνεται προς τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά.

Η συνεταιριστική νομοθεσία

Οι Αρχές του Συνεργατισμού είναι διεθνείς και ενιαίες για όλες τις κατηγορίες συνεταιρισμών. Όμως, τα διεθνή όργανα των συνεταιρισμών, στα οποία διαμορφώνονται οι αρχές, δεν έχουν νομοθετική ισχύ. Γι' αυτό η διατύπωση των αρχών μπορεί να θεωρηθεί μόνο ως υπόδειξη προς τις νομοθετικές εξου-

σίες των χωρών, ώστε κατά τη θέσπιση κανόνων δικαίου να διασφαλίζεται η τήρηση των Αρχών, δηλαδή, ουσιαστικά, να διατηρείται η φυσιογνωμία των συνεταιρισμών.

Εφόσον οι αρχές του Συνεργατισμού δεν μπορούν να επιβληθούν στις κυβερνήσεις, είναι αναμενόμενο ότι οι νομοθεσίες που θεσπίζονται στις διάφορες χώρες θα έχουν διαφορές μεταξύ τους. Όταν οι διαφορές στις νομοθεσίες περιορίζονται σε θέματα που δεν επηρεάζουν και δεν αλλοιώνουν το πνεύμα των συνεταιριστικών αρχών, πρόβλημα δεν δημιουργείται.

Προβλήματα αρχίζουν να ανακύπτουν όταν με νομοθετικές διατάξεις παραβιάζονται βασικές αξίες και αρχές που αποτελούν δομικά στοιχεία του θεσμού. Ακόμη όμως και στην περίπτωση που άμεσα ή έμμεσα η εθνική συνεταιριστική νομοθεσία κάποιας χώρας αντιστρατεύεται ουσιώδη σημεία των αξιών ή των αρχών του συνεργατισμού, δεν υπάρχουν τρόποι εξαναγκασμού της για αποκατάσταση των συνεταιριστικών κανόνων.

Σε ακραίες περιπτώσεις ποινές ηθικής ή πολιτικής φύσεως μπορούν να επιβληθούν από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση, όπως διαγραφή από τον κατάλογο των μελών της. Αυτό το μέτρο είχε ληφθεί για την Ελλάδα, όταν η δικτατορία του 1967 είχε καταργήσει τις αιρετές διοικήσεις των συνεταιρισμών και είχε τοποθετήσει διορισμένες διοικήσεις.

Σε κάθε περίπτωση τα μέλη των συνεταιρισμών είναι υποχρεωμένα να τηρούν τη νομοθεσία των χωρών τους έστω και αν σε αυτή υπάρχουν στοιχεία αντίθετα προς τις συνεταιριστικές αρχές, αφού η τήρηση των νόμων είναι υποχρεωτική για τους πολίτες κάθε χώρας.

Στις περισσότερες χώρες του κόσμου υπάρχει ειδική νομοθεσία για τους συνεταιρισμούς και η νομοθεσία αυτή ισχύει για όλες τις κατηγορίες των συνεταιρισμών. Μεταξύ των εξαιρέσεων στην Ευρώπη είναι η Δανία στην οποία δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία για τους συνεταιρισμούς. Οι κανόνες των συνεταιρισμών στη χώρα αυτή ορίζονται από τα καταστατικά τους και οι συνεταιρισμοί μπορούν να έχουν ποικίλες νομικές μορφές εταιρειών περιορισμένης ή απεριόριστης ευθύνης. Σε άλλες χώρες υπάρχει είτε ενιαίος νόμος είτε ενιαίο πλαίσιο και εξειδικευμένες διατάξεις για τις διάφορες κατηγορίες των συνεταιρισμών.

Στην Ελλάδα, υπάρχει χωριστή νομοθεσία για τους αγροτικούς, για τους αστικούς και για τους οικοδομικούς συνεταιρισμούς. Διατάξεις για ειδικές κατηγορίες συνεταιρισμών υπάρχουν διάσπαρτες σε άλλους νόμους. Ενδεικτικό στοιχείο της μεταχείρισης των συνεταιρισμών εκ μέρους του Κράτους στην Ελλάδα είναι η συχνή τροποποίηση ή και ολοκληρωτική αντικατάσταση της νομοθεσίας για τους συνεταιρισμούς.

Ο πρώτος νόμος για τους συνεταιρισμούς θεσπίσθηκε στην Ελλάδα το 1915. Ήταν ο νόμος 602/1915, που αφορούσε όλες τις κατηγορίες των συνεταιρισμών. Ο νόμος αυτός χαρακτηριζόταν από απλότητα, ευρύτητα και δημοκρατικότητα, όπως και ο αντίστοιχος γερμανικός νόμος, που αποτέλεσε τη βάση για τη διαμόρφωσή του. Στον νόμο αυτόν έγιναν πάμπολλες τροποποιήσεις, που δυσκόλεψαν, παρά διευκόλυναν τη συνεταιριστική δραστηριότητα.

Το 1979 θεσπίσθηκε ο νόμος 921/79, που αφορούσε μόνο τους γεωργικούς συνεταιρισμούς, ενώ για τους αστικούς συνεταιρισμούς εξακολούθησε να ισχύει ο νόμος 602/1915.

Το 1982, με το νόμο 1257/82 έγιναν σημαντικές τροποποιήσεις στο νόμο 921/79, που αφορούσαν την εισαγωγή του συστήματος των συνδυασμών στις εκλογές των συνεταιρισμών, την εκπροσώπηση στη γενική συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ μόνο των ενώσεων (εξαιρέθηκαν δηλαδή οι κεντρικές ενώσεις, οι κοινοπραξίες και οι συνεταιριστικές εταιρείες), και τη δυνατότητα να μετέχουν στον συνεταιρισμό και μέλη της οικογένειας του αρχηγού της γεωργικής εκμετάλλευσης που ασχολούνται με τη γεωργία.

Το 1984 εκδόθηκε το Π.Δ. 17/1984, που θέσπισε νέους κανόνες ειδικά για τους οικοδομικούς συνεταιρισμούς.

Το 1985 θεσπίστηκε ο νόμος 1541/85 για τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, ο οποίος αντικατέστησε το νόμο 921/79 και την τροποποίησή του με το νόμο 1257/82. Επανάλαβε τις διατάξεις του νόμου 1257/82 αλλά και εισήγαγε και σημαντικές πρόσθετες μεταβολές, όπως υποχρεωτική συγχώνευση συνεταιρισμών της ίδιας κοινότητας και ενώσεων του ίδιου νομού, μετατροπές στις τριτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις, κανόνες ίδρυσης συνεταιριστικών εταιρειών, συμμετοχή του προσωπικού στη διοίκηση, ίδρυση συνεταιριστικών οργανισμών κλπ.

Το 1986 θεσπίστηκε ο νόμος 1667/86 για τους αστικούς συνεταιρισμούς, ο οποίος υιοθέτησε ένα μέρος των διατάξεων του νόμου 1541/85, αλλά είναι απλούστερος και πιο λειτουργικός.

Το 1987 εκδόθηκε το Π.Δ. 93/1987 για τους οικοδομικούς συνεταιρισμούς, που αντικατέστησε το Π.Δ. 17/1984.

Το 1993 ψηφίστηκε νέος νόμος για τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις (νόμος 2169/93), ο οποίος αντικατέστησε τον 1541/85. Ο νόμος αυτός επανέφερε το σύστημα του ενιαίου ψηφοδελτίου αλλά με περιορισμένο αριθμό σταυρών, εισήγαγε κλίμακα αναφορικά με τον αριθμό των αντιπροσώπων των συνεταιρισμών στις ενώσεις, επανέφερε τη μορφή των κοινοπραξιών, μείωσε τον αριθμό των ατόμων που μπορούν να συστήσουν συνεταιρισμό, αύξησε τη συνεταιριστική μερίδα κλπ.

Το 1994 τροποποιήθηκε ο νόμος 2169/93 με το νόμο 2181/94, κυρίως ως προς το σύστημα των αρχαιρεσιών, με την επαναφορά του συστήματος των συνδυασμών του νόμου 1541/85.

Οι συχνές τροποποιήσεις της νομοθεσίας προκάλεσαν πολλά προβλήματα. Ιδιαίτερη όμως ήταν η έξαρση του κομματισμού στο εσωτερικό των συνεταιρισμών, που τροφοδοτήθηκε από τη δημιουργία κομματικών συνδυασμών κατά τις εκλογές.

Στη συνέχεια παραθέτονται και σχολιάζονται τα κύρια σημεία της ισχύουσας για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς νομοθεσίας (νόμος 2169/93, όπως τροποποιήθηκε από τον νόμο 2181/94), με σκοπό την αναζήτηση των προσφορότερων ρυθμίσεων.

Ορισμός του συνεταιρισμού.

Ορίζεται ο αγροτικός συνεταιρισμός ως εκούσια ένωση προσώπων, η οποία επιδιώκει την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη μέσα από μία κοινή επιχείρηση, με ισότιμη συνεργασία και αμοιβαία βοήθεια των μελών τους. Ο αγροτικός συνεταιρισμός μπορεί να αναπτύσσει οποιαδήποτε δραστηριότητα για την επίτευξη του σκοπού του, που μπορεί να αναφέρεται στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων, στην παραγω-

γή και προμήθεια γεωργικών εφοδίων, καθώς και στην κατασκευή και προμήθεια των μέσων αγροτικής παραγωγής και βιοτικής ανάγκης.

Σχόλιο: Αναγκαία είναι η θέσπιση ενιαίου θεσμικού πλαισίου για όλους τους συνεταιρισμούς, οπότε ο ορισμός του συνεταιρισμού θα είναι γενικός. Ο ορισμός που καθιέρωσε το Συνέδριο του Μάντσεστερ είναι πλέον πρόσφορος και περιεκτικός.

Ποιοι μπορούν να γίνουν μέλη.

Για τη σύσταση αγροτικού συνεταιρισμού απαιτείται η σύνταξη καταστατικού και η υπογραφή του από είκοσι τουλάχιστον πρόσωπα, που είναι κάτοχοι ή μισθωτές γεωργικών εκμεταλλεύσεων στις οποίες απασχολούνται κατά κύριο λόγο, καθώς και εκκλησιαστικά ή κοινωφελή ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με τις ίδιες προϋποθέσεις. Από την ίδια γεωργική εκμετάλλευση μπορούν να γίνουν μέλη ο αρχηγός και τυχόν ενήλικα τέκνα με τα οποία την συνεκμεταλλεύεται.

Σχόλια :

1) Απασχόληση κατά κύριο λόγο στη γεωργία νοείται κατά τους Κοινοτικούς κανονισμούς η χρησιμοποίηση τουλάχιστον του 50% του εργάσιμου χρόνου στη γεωργία και η άντληση τουλάχιστον του 50% του εισοδήματος από τη γεωργία. Είναι φανερό ότι η εκτίμηση αυτών των μεγεθών για κάθε αγρότη που ενδιαφέρεται να γίνει (ή να παραμείνει) μέλος ενός συνεταιρισμού δεν είναι εύκολη, ούτε οι πηγές εισοδήματος είναι σταθερές στην πορεία του χρόνου. Ακόμη, μια τέτοια διάταξη αφήνει περιθώρια μεροληψίας, τα οποία γίνονται ευρύτερα όταν οι εσωτερικοί ανταγωνισμοί στους συνεταιρισμούς οξύνονται, με αποτέλεσμα τις εσωτερικές τριβές και τις προσφυγές στα δικαστήρια. Τέτοια ενδεχόμενα δεν πρέπει να δοθούν από το νόμο.

2) Υπάρχουν Κοινοτικά προγράμματα ενθάρρυνσης των γεωργών να αναπτύξουν αγροτουριστικές δραστηριότητες με τη χορήγηση σημαντικών κινήτρων. Στην περίπτωση που οι γεωργοί οι οποίοι θα κάνουν χρήση αυτών των κινήτρων, κατορθώσουν να επιτύχουν εισοδήματα από αγροτουριστικές δραστηριότητες υψηλότερα από τα γεωργικά τους εισοδήματα θα πρέπει να "τιμωρηθούν" με την απομάκρυνσή τους από το συνεταιρισμό.

3) Αν ο νομοθέτης επιθυμεί να απομακρύνει από τους συνεταιρισμούς εκείνους που δεν θα επιδεικνύουν αρκετό ενδιαφέρον για τις υποθέσεις του συνεταιρισμού, ταυτόχρονα αποξενώνει από τους συνεταιρισμούς ένα μέρος παραγωγών που έχουν και εξωγεωργικά εισοδήματα, οι οποίοι κατά τίποτε δεν θα έβλαπταν τον συνεταιρισμό με τη συμμετοχή τους. Αντίθετα θα διεύρυναν τον κύκλο εργασιών του συνεταιρισμού. Ας σημειωθεί ότι όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη συνεχώς αυξάνει ο αριθμός των γεωργών που επιδιώκουν να αυξήσουν τα εισοδήματά τους με εξωγεωργικές δραστηριότητες. Στην ελληνική ύπαιθρο στο μέλλον η ελπίδα αύξησης των εισοδημάτων στηρίζεται στη δημιουργία πρόσθετων και συμπληρωματικών εισοδημάτων από παραγεωργικές και εξωγεωργικές δραστηριότητες. Η επίτευξη αυτού του στόχου θα συνεπάγεται αναστατώσεις στους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Αν ο νομοθέτης επιθυμεί να αποκλείσει την πιθανότητα ανάδειξης στη διοίκηση των συνεταιρισμών των παραγωγών εκείνων που έχουν και εξωγεωργικά εισοδήματα, τότε υποκαθιστά τη βούληση των μελών, των μόνων που είναι αρμόδιοι για την εκλογή των διοικήσεών τους. Τα μέλη, εφόσον αντιληφθούν ότι ο συνεταιρισμός είναι η δική τους επιχείρηση και ότι σε περίπτωση ζημιών θα κληθούν να πληρώσουν, θα έχουν τη σύνεση να εκλέγουν στη διοίκηση εκείνους που κρίνουν ότι εξυπηρετούν τα συμφέροντα του συνεταιρισμού τους.

Συμπερασματικά, ο περιορισμός που θέτει ο νόμος είναι αδόκιμος και γι' αυτό δεν συναντάται σε άλλη ευρωπαϊκή νομοθεσία για τους συνεταιρισμούς. Οι συνεταιριστικές αρχές ορίζουν ότι στους συνεταιρισμούς μετέχουν ελεύθερα όλα τα άτομα που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και επιθυμούν να αποδεχθούν τις ευθύνες του μέλους, χωρίς οποιοσδήποτε διακρίσεις.

4. Ο ελάχιστος αριθμός μελών είκοσι, που απαιτείται για την ίδρυση συνεταιρισμού είναι σημαντικά χαμηλότερος από τον αριθμό πενήντα που απαιτούσε ο προηγούμενος νόμος. Εξακολουθεί όμως να είναι υψηλός, σε σύγκριση με τον αντιστοιχο αριθμό των νομοθεσιών των Ευρωπαϊκών χωρών. Ο αριθμός επτά είναι ο συνηθέστερος, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα σε όσους θέλουν να ιδρύσουν συνεταιρισμό να το πράξουν. Άλλωστε υπάρχουν κατηγορίες συνεταιρισμών που απαιτούν μικρό αριθμό συνεργαζομένων ατόμων για να επιτύχουν, όπως οι συνεταιρισμοί από κοινού παραγωγής, που αποτελεί μια από τις δυσκολότερες μορφές συνεργασίας. Η πρόθεση του νομοθέτη να συντελέσει στη δημιουργία επιχειρηματικά βιώσιμων συνεταιρισμών είναι κατανοητή αλλά οι επιχειρηματικά βιώσιμες οικονομικές μονάδες δεν δημιουργούνται με τους νομοθετικούς περιορισμούς, ούτε οι αριθμητικά μεγάλοι συνεταιρισμοί είναι οπωσδήποτε και οι επιτυχημένοι.

Εγγραφή στον συνεταιρισμό.

Η εγγραφή μέλους στον συνεταιρισμό γίνεται από το διοικητικό συμβούλιο ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου. Αν η αίτηση απορριφθεί, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να προσφύγει στη γενική συνέλευση, η οποία αποφασίζει οριστικά. Αν η γενική συνέλευση απορρίψει την αίτηση εγγραφής, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να προσφύγει στο αρμόδιο ειρηνοδικείο. Η ίδια διαδικασία ακολουθείται και στην περίπτωση διαγραφής.

Σχόλιο : Το ειρηνοδικείο κρίνει κατά πόσον το υποψήφιο μέλος έχει τις προβλεπόμενες ιδιότητες για να γίνει μέλος. Δεν κρίνει επί της ουσίας, δηλ. κατά πόσον ο συνεταιρισμός έχει ουσιαστικούς λόγους για τους οποίους ενδεχομένως δεν μπορεί να δεχθεί νέα μέλη, όπως π.χ. όταν ένας συνεταιρισμός εκμεταλλεύεται γεωργικά μια περιορισμένη έκταση για την οποία έχει επάρκεια εργατικών χεριών. Άλλωστε, η έννοια της αρχής της ελευθερίας εισόδου των μελών είναι ότι δεν πρέπει να θέτονται τεχνητοί περιορισμοί στην είσοδο νέων μελών, να μην επιδιώκεται, δηλαδή, με προσχήματα η παρεμπόδιση εισόδου. Προτιμότερη θα ήταν μια διάταξη αν όριζε ότι το ειρηνοδικείο κρίνει επί της ουσίας. Πιο δόκιμη όμως θα ήταν μια διάταξη με την οποία την τελική απόφαση του συνεταιρισμού παίρνει η γενική συνέλευση, χωρίς περαιτέρω διαδικασίες. Αυτή τη λύση δίνει και το σχέδιο καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού.

Δέσμευση παραμονής.

Το μέλος δεσμεύεται να παραμείνει στο συνεταιρισμό για όσο χρόνο προβλέπει το καταστατικό, εκτός εάν συντρέχει σπουδαίος λόγος πρόωρης αποχώρησής του, τον οποίο υποχρεούται να δηλώσει τουλάχιστον 6 μήνες πριν από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου. Ο συνέταιρος που αποχωρεί αναλαμβάνει την ονομαστική αξία της συνεταιριστικής του μερίδας ή του τμήματός της, που έχει ήδη καταβάλει με ανάλογη μείωσή της σε περίπτωση ζημιών του συνεταιρισμού.

Ο συνέταιρος υποχρεούται να επανορθώσει κάθε ζημία του συνεταιρισμού από την πρόωρη λύση της συνεταιριστικής σχέσης, χωρίς σπουδαίο λόγο, η συνδρομή του οποίου διαπιστώνεται από το διοικητικό συμβούλιο. Σε περίπτωση θανάτου του μέλους, οι κληρονόμοι έχουν τα ίδια δικαιώματα με τα μέλη που αποχωρούν ως προς την επιστροφή της συνεταιριστικής μερίδας.

Για το μέλος που διαγράφεται, αποφασίζει το διοικητικό συμβούλιο αν δικαιούται να αναλάβει την αξία της συνεταιριστικής του μερίδας.

Σχόλιο: Είναι αναγκαίο να γίνεται διάκριση στη μεταχείριση των μελών που αποχωρούν, που αποβιώνουν ή που διαγράφονται. Τα μέλη που αποχωρούν χωρίς σπουδαίο λόγο πριν από την εκπνοή της περιόδου δέσμευσής τους και που διαγράφονται πρέπει να επιφυλάσσονται δυσμενέστεροι όροι, ενώ για τα μέλη που αποχωρούν μετά τη συνταξιοδότησή τους οι όροι να είναι ευνοικότεροι.

Συνεταιριστική μερίδα.

Συνεταιριστική μερίδα είναι το χρηματικό ποσό με το οποίο κάθε μέλος συμμετέχει στα κεφάλαια του συνεταιρισμού και εκφράζει το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμμετοχή. Κάθε συνέταιρος υποχρεούται να έχει μία τουλάχιστον συνεταιρική μερίδα. Το ύψος της συνεταιρικής μερίδας ορίζεται από το καταστατικό αλλά δεν μπορεί να είναι μικρότερο των 50.000 δρχ. και ο χρόνος καταβολής δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος των τριών ετών. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει τη δυνατότητα απόκτησης περισσότερων της μίας συνεταιρικών μερίδων εκ μέρους των μελών και τις από αυτές απορρέουσες υποχρεώσεις και δικαιώματα.

Σχόλιο : Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας δεν είναι σκόπιμο να καθορίζεται από το νόμο ούτε ο ορισμός τους σε απόλυτο μέγεθος εξυπηρετεί τους συνεταιρισμούς.

Τα μέλη καταθέτουν τη συνεταιρική τους μερίδα για να σχηματισθεί το κεφάλαιο του συνεταιρισμού που θα εξυπηρετήσει τις δραστηριότητές του. Όταν ο συνεταιρισμός έχει ανάγκη πολλών κεφαλαίων έχει τη δυνατότητα να ορίζει τη συνεταιρική μερίδα σε υψηλό επίπεδο. Όταν όμως οι δραστηριότητες προς τις οποίες προσβλέπει είναι πενιχρές οι ανάγκες του σε κεφάλαια είναι ασήμαντες. Γι' αυτό παρά τη σημασία που έχει το κεφάλαιο στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων, υπάρχουν περιπτώσεις στην Ευρώπη κατά τις οποίες ιδρύονται συνεταιρισμοί με ελάχιστο ή και καθόλου αρχικό κεφάλαιο. Το καταστατικό είναι το καταλληλότερο μέσο για τον ορισμό από τα ίδια τα μέλη του ύψους της μερίδας.

Ο καθορισμός του ύψους της μερίδας σε απόλυτο μέγεθος παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα ιδίως όταν όλοι οι υφιστάμενοι συνεταιρισμοί οφείλουν να προσαρμόζουν τις μερίδες τους στο καθοριζόμενο από τον νόμο ύψος. Οι συνεταιρισμοί που είχαν ιδρυθεί πριν από πολλές δεκαετίες έχουν μερίδες που είχαν ορισθεί κατά την ίδρυσή τους σε ύψος που με τα σημερινά δεδομένα μπορεί να είναι αριθμητικά μικρό, όμως κατά την εποχή που ορίσθηκε ήταν σημαντικό. Επιπλέον, τα μέλη που μετέχουν επί πολλά έτη στον συνεταιρισμό μπορεί, με τη διάθεση των πλεονασμάτων για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού, να συνέβαλαν στη δημιουργία μεγάλης συνεταιριστικής περιουσίας, οπότε η πραγματική αξία της μερίδας τους να είναι πολύ μεγάλη. Εν όψει αυτών κρίνεται αδόκιμος ο καθορισμός με το νόμο του ύψους των μερίδων σε απόλυτο μέγεθος και η ταυτόχρονη υποχρέωση των μελών να προσαρμόσουν τις μερίδες τους στο ύψος αυτό, όταν ο νόμος αλλάζει.

Η αλληλέγγυος ευθύνη των μελών.

Για τις υποχρεώσεις του συνεταιρισμού προς τρίτους, τα μέλη ευθύνονται περιορισμένα, στο εξαπλάσιο του ύψους της συνεταιριστικής μερίδας. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει και θέσπιση υψηλότερου ορίου ευθύνης των συνεταιριζώνων. Η προσωπική ευθύνη των συνεταιριζώνων απέναντι στους δανειστές του συνεταιρισμού γεννάται όταν ο αγροτικός συνεταιρισμός αδυνατεί να πληρώσει τις ληξιπρόθεσμες οφειλές του και μόνον όταν κατά τη σύνταξη του ισολογισμού διαπιστωθεί ότι οι υποχρεώσεις του συνεταιρισμού υπερβαίνουν το ενεργητικό κατά το διπλάσιο του συνολικού ποσού των κεφαλαίων του συνεταιρισμού που προέρχεται από τις καταβεβλημένες μερίδες και τα αποθεματικά.

Σχόλιο : Στην περίπτωση του ορίου της ευθύνης θα μπορούσαν να υποστηριχθούν όσα αναφέρθηκαν για το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας. Είναι προτιμότερο να ορίζεται το ύψος της ευθύνης από το καταστατικό, ώστε όταν ο συνεταιρισμός χρειάζεται να διασφαλίσει τους δανειστές του για μεγάλα ποσά να μπορεί να αποφασίζει η συνέλευση μεγάλο πολλαπλάσιο της ευθύνης ενώ όταν οι διασφαλίσεις είναι περιορισμένες, θα μπορούσε ο συνεταιρισμός να ορίζει ευθύνη ίση με την μερίδα. Άλλωστε εκείνο που έχει σημασία είναι να γνωρίζουν οι δανειστές το ύψος της μερίδας και της ευθύνης, οποιοδήποτε κι αν είναι αυτό. Αν οι δανειστές δεν κρίνουν επαρκείς τις διασφαλίσεις, δεν θα χορηγήσουν τα ζητούμενα δάνεια. Συνεπώς η νομοθετική ρύθμιση του θέματος περιπτεύει και μόνο να εγείρει δυσκολίες σε ορισμένες περιπτώσεις απολήγει.

Αριθμός ψήφων.

Στη γενική συνέλευση κάθε μέλος έχει μία ψήφο.

Σχόλιο : Ο νόμος 2169/93, πριν από την τροποποίησή του από τον νόμο 2181/94, όριζε ότι "το καταστατικό μπορεί να ορίζει ότι ο συνεταιριστής διαθέτει και δεύτερη ψήφο εφόσον κατέχει τουλάχιστον 4 συνεταιριστικές μερίδες". Οι Αρχές του συνεργατισμού ορίζουν ότι κάθε μέλος έχει μία ψήφο. Στην πράξη όμως σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες οι συνεταιριστικοί νόμοι δίνουν τη

δυνατότητα απόκτησης περισσότερων από μία μερίδων αλλά και ψήφων εφόσον το ορίζει το καταστατικό (Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Αγγλία). Αυτή η αντίφαση είναι αποτέλεσμα πρακτικών αναγκών, χωρίς οι λύσεις που έχουν δοθεί να έχουν, προς το παρόν τουλάχιστον, προκαλέσει ανάλογη προσαρμογή των συνεταιριστικών αρχών.

Το γεγονός ότι οι συνεταιριστικοί νόμοι αφήνουν στο καταστατικό (δηλ. ουσιαστικά στη γενική συνέλευση των μελών) να καθορίσει τη δυνατότητα απόκτησης περισσότερων της μιας ψήφου δείχνει την εκχώρηση της σχετικής δυνατότητας στα ίδια τα μέλη, εφόσον το κρίνουν αναγκαίο. Τέτοια ανάγκη υπάρχει π.χ. όταν τα μέλη είναι μικροκαλλιεργητές και κρίνουν ότι η προσχώρηση στο συνεταιρισμό ορισμένων μεγαλοκαλλιεργητών θα εξυπηρετήσει τα συμφέροντά τους, οπότε αφενός επιζητούν τη συμμετοχή τους με περισσότερες μερίδες και αφετέρου παραχωρούν τη δυνατότητα περισσότερων ψήφων. Είναι φανερό ότι από τη στιγμή που το καταστατικό παρέχει αυτή τη δυνατότητα, η πλειοψηφία των μελών συμφωνεί με τις παραχωρήσεις αυτού του είδους.

Γενική συνέλευση.

Η γενική συνέλευση συγκαλείται από το διοικητικό συμβούλιο σε τακτική σύνοδο μία φορά το έτος, μέσα σε 4 μήνες από τη λήξη της χρήσης. Εκτάκτως μπορεί να συγκληθεί η γενική συνέλευση από διοικητικό ή το εποπτικό συμβούλιο ή εφόσον το ζητήσει το 1/5 των μελών.

Η γενική συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία όταν στην αρχή της συνεδρίασης είναι παρόντα τα μισά τουλάχιστον μέλη. Αν στην πρώτη συνεδρίαση δεν διαπιστωθεί απαρτία, η γενική συνέλευση επαναλαμβάνεται την ίδια ημέρα και ώρα της επόμενης εβδομάδας. Τη φορά αυτή υπάρχει απαρτία ανεξάρτητα από τον αριθμό των παριστάμενων μελών.

Για ορισμένα σοβαρά θέματα απαιτείται από το νόμο ύπαρξη αυξημένης απαρτίας, ίσης με τα 2/3 τουλάχιστον των μελών. Αν κατά την πρώτη σύγκληση δεν επιτευχθεί αυτή η απαρτία, η συνέλευση αναβάλλεται για την επόμενη εβδομάδα. Τη φορά αυτή απαρτία υπάρχει αν είναι παρόντα τα μισά τουλάχιστον μέλη.

Σχόλιο : Στις περιπτώσεις συνεταιρισμών με πολλά μέλη και για συζήτηση θεμάτων που απαιτούν αυξημένη απαρτία, είναι δυνατόν να μην μπορούν να επιτευχθούν απαρτίες έστω και με το 50% των μελών. Θα ήταν χρήσιμο να υπάρχει πρόβλεψη ώστε μετά την πρώτη επαναληπτική συνέλευση να ακολουθεί δεύτερη στην οποία να υπάρχει απαρτία με οσαδήποτε παρόντα μέλη, διότι διαφορετικά δεν μπορούν να ληφθούν αποφάσεις.

Διοικητικό συμβούλιο.

Το διοικητικό συμβούλιο του συνεταιρισμού αποτελείται από τουλάχιστον 5 μέλη και η θητεία του είναι τριετής. Ο αριθμός ορίζεται από το καταστατικό και είναι πάντοτε περιττός. Στο διοικητικό συμβούλιο μετέχει επιπλέον και εκπρόσωπος του προσωπικού αν 3 μήνες πριν από τις εκλογές ο αριθμός των μελών του μονίμου προσωπικού είναι μεγαλύτερος από 20. Ο εκπρόσωπος του προσωπικού συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου μόνο σε θέματα του προσωπικού.

Το διοικητικό συμβούλιο συνεδριάζει υποχρεωτικά μια φορά το μήνα, βρίσκεται σε απαρτία όταν τα παρόντα μέλη είναι περισσότερα από τα απόντα και αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερिσχύει η ψήφος του προέδρου.

Σχόλιο: Αυτή η ρύθμιση σχετικά με τη συμμετοχή του εκπροσώπου του προσωπικού είναι προτιμότερη σε σύγκριση με την αντίστοιχη διάταξη του νόμου 1541/85 για τους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς και συμπίπτει με τη ρύθμιση του 1541/85 για τις ενώσεις συνεταιρισμών.

Σύστημα εκλογών.

Οι εκλογές για την ανάδειξη του διοικητικού και του εποπτικού συμβουλίου διεξάγονται με το σύστημα των συνδυασμών. Κάθε ψηφοδέλτιο συνδυασμού περιλαμβάνει τα ονόματα των υποψηφίων του συνδυασμού. Κάθε μέλος ψηφίζει όσους υποψηφίους του συνδυασμού της προτίμησής του επιθυμεί μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των μελών του οργάνου για το οποίο ψηφίζει.

Οι έδρες του διοικητικού συμβουλίου κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών σε τρεις διαδοχικές κατανομές.

Το σύνολο των εγκύρων ψηφοδελτίων διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του διοικητικού συμβουλίου. Το πηλίκον της διαίρεσης (με στρογγύλευση του 0,5 προς τα άνω) αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες στο διοικητικό, συμβούλιο όσες φορές χωρά το εκλογικό μέτρο στον αριθμό των εγκύρων ψηφοδελτίων που έλαβε. Οι έδρες που μένουν αδιάθετες κατανέμονται (β' κατανομή) από μια στους συνδυασμούς εκείνους που έχουν καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα και συγκεντρώνουν υπόλοιπο ψηφοδελτίων μεγαλύτερο από το 1/3 του εκλογικού μέτρου κατά τη σειρά του αριθμού των υπολοίπων. Οι έδρες που μένουν και πάλι αδιάθετες κατανέμονται (γ' κατανομή) μεταξύ των συνδυασμών που έχουν το μεγαλύτερο υπόλοιπο ψηφοδελτίων κατά τη σειρά επιτυχίας. Σε περίπτωση ισοδυναμίας γίνεται κλήρωση.

Το διοικητικό συμβούλιο εκλέγει μεταξύ των μελών του πρόεδρο, αντιπρόεδρο, γενικό γραμματέα και ταμιά. Ανακατανομή αξιωμάτων μεταξύ των ίδιων προσώπων είναι δυνατή κατά τη διάρκεια της θητείας του διοικητικού συμβουλίου μόνο με πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των μελών του.

Σχόλια : Το σύστημα των συνδυασμών εισήχθη για πρώτη φορά στους συνεταιρισμούς με τον νόμο 1257/82 και επανελήφθη με ορισμένες διαφοροποιήσεις με τον νόμο 1541/85. Ο νόμος 2169/93 επανέφερε το σύστημα του ενιαίου ψηφοδελτίου που ίσχυε από το 1915 ως το 1982, αλλά κατά τον νόμο 2169/93 τα μέλη είχαν τη δυνατότητα να θέτουν στο ψηφοδέλτιο αριθμό σταυρών ίσο με το ήμισυ συν ένα του αριθμού των μελών του οργάνου για το οποίο εψήφιζαν. Με τροποποίηση του νόμου 2169/93 στο σημείο αυτό, από το νόμο 2181/94, επαναφέρθηκε το σύστημα των συνδυασμών, όπως υπήρχε στο νόμο 1541/85.

Το σύστημα των συνδυασμών συνεπάγεται την ύπαρξη ομάδων εντός του συνεταιρισμού, καθεμιά από τις οποίες προτείνει τον δικό της κατάλογο υπο-

ψηφίων. Στην περίπτωση αυτή το μέλος που καλείται να ψηφίσει για την εκλογή διοικητικού ή εποπτικού συμβουλίου οφείλει να επιλέξει να υποστηρίξει μία από τις προτεινόμενες υποψήφιες ομάδες και από το ψηφοδέλτιό της να θέσει σταυρό προτίμησης στα πρόσωπα της επιλογής του.

Το σύστημα των συνδυασμών κρίνεται απρόσφορο για τους συνεταιρισμούς και γι' αυτό δεν χρησιμοποιείται σε καμιά άλλη χώρα του κόσμου. Οι λόγοι είναι πολλοί και ξεκινούν από τη λαθεμένη θέση ότι τα μέλη του συνεταιρισμού συγκροτούν ομάδες, οι οποίες προφανώς έχουν διαφορές μεταξύ τους και γι' αυτό επιζητούν τη χωριστή υποστήριξή τους. Αυτή η θέση είναι εντελώς ασυμβίβαστη με αυτή καθαυτή την έννοια του συνεταιρισμού για τον οποίο η πρώτη αρχή αναφέρει ότι δεν γίνονται διακρίσεις φύλου, κοινωνικού επιπέδου, φυλής, πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας. Δεν είναι δυνατό να μην αποδέχεται ο συνεταιρισμός διαφορές μεταξύ μελών και να αποδέχεται εσωτερική ομαδοποίηση των μελών. Διότι η ομαδοποίηση θα στηριχθεί σε κάποιο διακριτικό στοιχείο, σε κάποια διαφορά που διαιρεί τα μέλη. Η διαίρεση δε των μελών αποτελεί αφετηρία αυτοκαταστροφής.

Εξάλλου είναι απορίας άξιο γιατί ο νομοθέτης θέσπισε σύστημα συνδυασμών για τους συνεταιρισμούς χωρίς παρόμοιες ρυθμίσεις για εταιρείες που αποτελούν τους άμεσους ανταγωνιστές των συνεταιρισμών στον οικονομικό στίβο. Εξυπακούεται βεβαίως ότι και αν είχε θεσπισθεί παρόμοιο σύστημα για τις εταιρείες σε καμιά περίπτωση το σύστημα αυτό δεν θα ακολουθείτο, διότι ο στόχος των εταίρων είναι ενιαίος, η οικονομική επιτυχία. Πολύ περισσότερο αναγκαία προϋπόθεση είναι η ενότητα στους συνεταιρισμούς, οι οποίοι διακηρύσσουν ως σύνθημα το "εν τη ενώσει η ισχύς." Η διαίρεση συνεπάγεται αποδυνάμωση.

Αξίζει επίσης να σχολιασθεί η διάταξη του νόμου με την οποία ορίζεται ότι ανακατανομή αξιωμάτων είναι δυνατή με πλειοψηφία 2/3 του συνόλου των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Η διάταξη αυτή είναι απόρροια του συστήματος των συνδυασμών που ακολουθείται κατά τις αρχαιρεσίες, αφού οι προσεταιρισμοί ομάδων, όταν δεν υπερσχύει μία ομάδα, μπορεί να αλλάζουν ακόμη και με μία ψήφο. Ο νομοθέτης θέλησε να αποδυναμώσει ενδεχόμενους εκβιασμούς από μειοψηφίες, που θα απέληγαν σε συχνές αλλαγές αξιωμάτων. Αλλά και η ρύθμιση αυτή πάσχει διότι αν συσπειρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία ο πρόεδρος και οι λοιποί αξιωματούχοι (αντιπρόεδρος, γενικός γραμματέας και ταμίας) δεν θα χάνουν μεν τα αξιώματά τους αλλά ταυτόχρονα δεν θα είναι σε θέση να επιτυγχάνουν έγκριση των προτάσεών τους.

Εσωτερική εποπτεία.

Η εσωτερική εποπτεία και ο έλεγχος της διοίκησης και της διαχείρισης των υποθέσεων του αγροτικού συνεταιρισμού ασκείται από το εποπτικό συμβούλιο, αποτελούμενο από τουλάχιστον 3 μέλη εκλεγόμενα από τη γενική συνέλευση ταυτόχρονα με το διοικητικό συμβούλιο και με την ίδια διαδικασία.

Εξωτερική εποπτεία ασκείται από το Κράτος και σκοπεύει στη νόμιμη λειτουργία, το διαχειριστικό και λογιστικό έλεγχο και την υποβοήθηση του έργου των συνεταιρισμών και των εποπτικών συμβουλίων.

Η εποπτεία του Κράτους ασκείται από Σώμα Ειδικών Ελεγκτών. Γενικός έλεγχος διενεργείται μια φορά τουλάχιστον κάθε δύο χρόνια στους πρωτοβάθ-

μιους συνεταιρισμούς και κάθε χρόνο στις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις και τις συνεταιριστικές εταιρείες. Ειδικός έλεγχος διενεργείται κατά την κρίση του Ειδικού Σώματος Ελεγκτών ή όταν υπάρχουν καταγγελίες ή ενδείξεις για πιθανές ανωμαλίες στη διαχείριση.

Το πόρισμα του ελέγχου υποβάλλεται στη γενική συνέλευση.

Ο έλεγχος του Υπουργείου Εμπορίου στις Ανώνυμες Συνεταιριστικές Εταιρείες εξακολουθεί να υπάρχει, όχι όμως και ο έλεγχος από Ορκωτούς Ελεγκτές.

Ο τελικός έλεγχος των ισολογισμών των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων διενεργείται από Ορκωτούς Ελεγκτές για όσες από αυτές συντρέχουν οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις.

Σχόλιο : Οι διατάξεις που αναφέρονται στην ίδρυση Σώματος Ειδικών Ελεγκτών αποτελούν ουσιαστικά επανάληψη διατάξεων που υπήρχαν αρχικά στον νόμο 921/179 και στη συνέχεια στον νόμο 1541/985. Στο παρελθόν ο κρατικός έλεγχος ασκείτο από επόπτες και επιθεωρητές που ανήκαν στην ειδική υπηρεσία συνεταιρισμών της ΑΤΕ. Η αλλαγή δεν έχει όμως πρακτικά συντελεστεί, διότι δεν έχει λειτουργήσει το Σώμα Ειδικών Ελεγκτών. Ο έλεγχος εξακολουθεί να ασκείται από την ΑΤΕ αλλά ενόψει της μεταβολής που επί μακρόν εκκρεμεί, η αρμόδια υπηρεσία της ΑΤΕ έχει αποδυναμωθεί και οι έλεγχοι δεν πραγματοποιούνται πλέον συστηματικά και σε ετήσια βάση.

Διάθεση του πλεονάσματος.

Το καθαρό πλεόνασμα της οικονομικής χρήσης προκύπτει αφού αφαιρεθούν από τα ακαθάριστα έσοδα τα πάσης φύσεως έξοδα του συνεταιρισμού και οι πάσης φύσεως αποσβέσεις και αφού καλυφθούν τυχόν ζημίες προηγούμενων χρήσεων.

Από το καθαρό πλεόνασμα, ποσοστό τουλάχιστον 10% περιέρχεται σε λογαριασμό τακτικού αποθεματικού μέχρις ότου το τακτικό αποθεματικό φθάσει το συνολικό ποσό των συνεταιριστικών μερίδων. Με απόφαση της γενικής συνέλευσης, η οποία λαμβάνεται με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία, μπορεί να συσταθούν και λογαριασμοί έκτακτου και ειδικού αποθεματικού.

Το απομένον υπόλοιπο του καθαρού πλεονάσματος της οικονομικής χρήσης διανέμεται στα μέλη ως εξής :

- Μέχρι το 1/2 ανάλογα με τον αριθμό των μερίδων.
- Το υπόλοιπο ανάλογα με το ύψος των συναλλαγών κάθε μέλους με το συνεταιρισμό.

Η γενική συνέλευση μπορεί να αποφασίσει με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία, να μη διανεμηθεί στα μέλη μέρος ή και όλο το απομένον υπόλοιπο του καθαρού πλεονάσματος, αλλά να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών.

Ειδικά για τις ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών, το καθαρό πλεόνασμα, μετά την κράτηση για τη δημιουργία αποθεματικών, διανέμεται στους συνεταιρισμούς - μέλη, ανάλογα με τη συμμετοχή τους στο οικονομικό αποτέλεσμα της ένωσης.

Σχόλια : Ο τρόπος διάθεσης του καθαρού πλεονάσματος της οικονομικής χρήσης δεν είναι σύμφωνος με τις συνεταιριστικές αρχές, οι οποίες ως προς το στοιχείο αυτό είναι πανομοιότυπες στις διατυπώσεις του 1966 και του 1995. Ενδεχομένως ο νομοθέτης επιδίωξε με τη διανομή ενός μέρους (μέχρι του 50%), να ορίσει τον τρόπο μεταχείρισης των προαιρετικών μερίδων αλλά ούτε αυτό επιτυγχάνεται με τη διανομή μέρους του πλεονάσματος ανάλογα με τον αριθμό των μερίδων. Εφόσον ορίζεται το μέγιστο που μπορεί να διανεμηθεί, είναι προφανές ότι εναπόκειται στη γενική συνέλευση να ορίσει το ακριβές ποσοστό. Η γενική συνέλευση μπορεί να ορίσει το ποσοστό αυτό σε χαμηλό επίπεδο, οπότε οι προαιρετικές μερίδες θα είναι ασύμφωρες. Αν, αντίθετα, η γενική συνέλευση εξαντλήσει το όριο του 50%, είναι ενδεχόμενο το ποσό που θα απομείνει προς διανομή τα μέλη ανάλογα με το ύψος των συναλλαγών να αποθαρρύνει τα μέλη που επιδίωξαν να έχουν πολλές συναλλαγές με τον συνεταιρισμό.

ΚΟΠΑΣ.

Το καταστατικό του αγροτικού συνεταιρισμού μπορεί να προβλέπει τη συγκρότηση και λειτουργία στα πλαίσια τους συνεταιρισμού Κλαδικών Οργανώσεων Παραγωγής Αγροτικού Συνεταιρισμού (ΚΟΠΑΣ) για τα βασικά προϊόντα ή δραστηριότητες του συνεταιρισμού. Η ΚΟΠΑΣ αποτελεί ένωση φυσικών προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα και συγκροτείται από τουλάχιστον 10 μέλη. Η ΚΟΠΑΣ διαθέτει ειδικό κανονισμό με τον οποίο ορίζονται ο τρόπος διοίκησης και εκπροσώπησης, το ύψος της μερίδας και τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των μελών.

Ομάδες Κοινής Εκμετάλλευσης (ΟΚΕ) μπορούν να συσταθούν από τα μέλη με σκοπό την κοινή καλλιέργεια ή την κοινή εκτροφή ζώων. Οι ΟΚΕ αποτελούν ενώσεις προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα και τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας τους ρυθμίζονται από τη συστατική πράξη και από Κανονισμό Εκμετάλλευσης.

Σχόλιο : Οι διατάξεις για ΚΟΠΑΣ και ΟΚΕ περιλήφθηκαν στο νόμο προφανώς για να μην χρειασθεί να διαλυθούν οι ΚΟΠΑΣ και ΟΚΕ που είχαν ιδρυθεί με βάση τον προηγούμενο νόμο 1541/85 και οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις αποτέλεσαν και αναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών για τους σκοπούς της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Πτώχευση.

Ο αγροτικός συνεταιρισμός κηρύσσεται σε πτώχευση αν παύσει τις πληρωμές των χρεών του. Αν υποβληθεί δήλωση - αίτηση πτώχευσης, συγκαλείται η γενική συνέλευση και αποφασίζει την επιβολή έκτακτης εισφοράς στα μέλη ανάλογα με τον αριθμό των μερίδων τους και μέσα στα όρια της προβλεπόμενης από το καταστατικό ευθύνης. Αν τα μέλη δεν καταβάλουν την έκτακτη εισφορά εντός 30 ημερών, ο πίνακας εισφορών κηρύσσεται εκτελεστός από το Ειρηνοδικείο. Αν και το μέτρο αυτό δεν άρει τους λόγους πτώχευσης, ο συνεταιρισμός κηρύσσεται σε πτώχευση και ακολουθεί διάλυση και εκκαθάριση.

Από το προϊόν της εκκαθάρισης εξοφλούνται κατά πρώτο λόγο τα ληξιπρό-

θεσμα χρέη προς τρίτους, με πρόταξη των οφειλών προς τους εργαζόμενους. Αν το ποσό που απομένει δεν επαρκεί για την απόδοση των συνεταιρικών μερίδων, τούτο διανέμεται μεταξύ των μελών ανάλογα με τον αριθμό των μερίδων τους. Το υπόλοιπο του ενεργητικού διανέμεται στα μέλη, εκτός αν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά.

Σχόλια :

1) Ο νόμος ορίζει ότι το υπόλοιπο που απομένει μετά την εξόφληση των υποχρεώσεων του συνεταιρισμού διανέμεται στα μέλη, εκτός αν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Μια τέτοια διάταξη έχει ορισμένα πλεονεκτήματα αλλά και σοβαρότερα μειονεκτήματα.

Στους συνεταιρισμούς που έχουν διάρκεια ζωής πολλών ετών η περιουσία τους σχηματίστηκε από γενεές μελών σε απροσδιόριστα ποσοστά. Άρα δεν ανήκει στα υπάρχοντα σε δεδομένη στιγμή μέλη, τα οποία, ενδεχομένως, είναι και εκείνα που επέδειξαν τη μικρότερη επιμέλεια αφού οδήγησαν τον συνεταιρισμό σε διάλυση.

Οι συνεταιριστικές αρχές, όπως διατυπώθηκαν το 1995, ορίζουν ότι κατά τη διανομή των πλεονασμάτων ένα μέρος μπορεί να διατεθεί για την ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, από τα οποία ένα μέρος τουλάχιστον είναι αδιανέμητα.

Ακόμη, η ύπαρξη μιας διάταξης για τη διανομή του υπολοίπου του ενεργητικού στα υπάρχοντα μέλη, μπορεί να εξωθήσει σε σκόπιμη διάλυση, ώστε να επωφεληθούν τα υπάρχοντα μέλη, ιδίως όταν ο συνεταιρισμός διαθέτει σημαντική περιουσία.

Σε πλεονέκτημα μπορεί να αναδειχθεί μια τέτοια διάταξη όταν, όπως συνέβη με το νόμο 1541/85, ο οποίος εξανάγκαζε σε συγχώνευση υγιείς με υπερχρεωμένες συνεταιριστικές οργανώσεις όταν λειτουργούσαν στον ίδιο δήμο ή κοινότητα (πρωτοβάθμιοι) ή στον ίδιο νομό (ενώσεις). Μετά τη θέσπιση αυτής της υποχρέωσης υπήρξαν αρκετές περιπτώσεις κατά τις οποίες τα μέλη υγιών συνεταιρισμών εξέτασαν το ενδεχόμενο διάλυσης αντί της απώλειας της περιουσίας τους προς κάλυψη των ζημιών των υπερχρεωμένων αναγκαστικών εταιριών τους.

Συνήθης διαδικασία για τους συνεταιρισμούς είναι η διάθεση του υπολοίπου του ενεργητικού σε άλλους συνεταιρισμούς.

2) Επισημαίνεται ότι η έκτακτη εισφορά επιβάλλεται στα μέλη ανάλογα με τον αριθμό των μερίδων τους, άρα όσοι διαθέτουν πρόσθετες μερίδες επιβαρύνονται περισσότερο, και ότι κατά την εκκαθάριση δεν προβλέπεται προτεραιότητα στην εξόφληση των πρόσθετων μερίδων. Και στις δύο περιπτώσεις υπάρχει αντικίνητρο για την απόκτηση πρόσθετων μερίδων. Επειδή ούτε ειδική μεταχείριση και αμοιβή των πρόσθετων μερίδων προβλέπεται, είναι απίθανο να προκληθεί ζήτηση πρόσθετων μερίδων προς εξασφάλιση κεφαλαίων από τον συνεταιρισμό. Το κίνητρο της πρόσθετης ψήφου, που προβλέπεται από το νόμο, πρέπει να έχει ιδιαίτερη σημασία για να απεμποληθούν τα σοβαρά αντικίνητρα απόκτησης πρόσθετων μερίδων από τα μέλη. Αλλά όταν επίκεντρο του ενδιαφέροντος γίνεται ο αριθμός των ψήφων το μέλλον του συνεταιρισμού δεν προδιαγράφεται ευόιωνο.

Ενώσεις συνεταιρισμών.

Πρωτοβάθμιοι αγροτικοί συνεταιρισμοί μπορούν να συνιστούν Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ), με σκοπό την ενίσχυση, διεύρυνση και συντονισμό των δραστηριοτήτων τους. Η ΕΑΣ μπορεί να ασκεί και η ίδια δραστηριότητες που προβλέπονται για τα μέλη της, είτε για λογαριασμό της είτε για λογαριασμό των μελών της.

Σε κάθε νόμο συνιστάται μόνο μία ΕΑΣ. Κατ' εξαίρεση, μετά από πρόταση της ΠΑΣΕΓΕΣ και απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, συνεταιρισμοί ειδικού σκοπού μπορούν να συνιστούν ΕΑΣ ειδικού σκοπού.

Κάθε αγροτικός συνεταιρισμός συμμετέχει στο κεφάλαιο της ΕΑΣ με ποσό που ορίζει το καταστατικό της.

Σχόλιο : Με τον περιορισμό να συνιστάται μόνο μία ΕΑΣ σε κάθε νομό ο νομοθέτης θέλησε να ενθαρρύνει τη δημιουργία μεγαλύτερων ενώσεων συνεταιρισμών, ώστε να είναι σε θέση να προσφέρουν περισσότερες υπηρεσίες στα μέλη τους. Όμως, μεγάλοι και προπαντός δραστήριοι και αποτελεσματικοί συνεταιριστικοί φορείς δεν δημιουργούνται με τους νομοθετικούς περιορισμούς αλλά με τη θέληση και τη συμβολή των μελών. Η περιοριστική διάταξη του νόμου δεν προκάλεσε σοβαρές αντιδράσεις αφού δεν θίγονται οι υφιστάμενες ενώσεις συνεταιρισμών. Όμως η διάταξη δεν παύει να είναι άστοχη, αδικαιολόγητη και αντίθετη προς το πνεύμα των συνεταιριστικών αρχών. Άλλωστε υπάρχουν πολύ μεγάλες διαφορές στο μέγεθος των νομών της χώρας, οπότε η χρησιμοποίηση του νομού ως κριτηρίου εισάγει μεγάλες διαφορές στη μεταχείριση.

Ως προς τις συνεταιριστικές αρχές, ο περιορισμός της περιφέρειας που θα καλύπτουν είναι έξω από κάθε λογική, διότι περιορίζει το δικαίωμα δημιουργίας συνεταιρισμών.

Γενική συνέλευση της ένωσης.

Η γενική συνέλευση της ΕΑΣ απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους των αγροτικών συνεταιρισμών που μετέχουν σ' αυτήν. Για κάθε 50 μέλη αγροτικού συνεταιρισμού εκλέγεται ένας αντιπρόσωπος.

Κάθε αντιπρόσωπος έχει μία ψήφο.

Η εκλογή του διοικητικού συμβουλίου της ΕΑΣ ακολουθεί τους κανόνες που εφαρμόζονται για τους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς.

Σχόλιο : Ο νόμος δεν θεσπίζει απλώς την πολλαπλότητα ψήφων ανάλογα με τον αριθμό μελών των συνεταιρισμών που είναι μέλη της ένωσης αλλά θεσπίζει αριθμό αντιπροσώπων ίσο με τον αριθμό των ψήφων. Σημειώνεται ότι οι αντιπρόσωποι εκλέγονται επίσης με το σύστημα των συνδυασμών, γεγονός που συνεπάγεται μεταφορά των συσπειρώσεων (σε χωριστούς συνδυασμούς) από το τυπικό στο περιφερειακό επίπεδο. Όπως θα έπρεπε να αναμένεται, κριτήριο των συσπειρώσεων είναι οι κομματικές διασυνδέσεις, γεγονός που εισάγει τις αντιπαραθέσεις στο εσωτερικό του συνεταιρισμού.

Με την πολλαπλότητα των αντιπροσώπων προκαλείται και ένα πρακτικό πρό-

βλημα. Στις μεγάλες, σε αριθμό μελών, ενώσεις συνεταιρισμών (που είναι και επιδίωξη του νόμου), οι γενικές συνελεύσεις απαρτίζονται από μεγάλο αριθμό αντιπροσώπων (400-500 άτομα), γεγονός που τις καθιστά δυσλειτουργικές. Η διάρκεια των γενικών συνελεύσεων είναι μεγάλη, ο χρόνος παρέμβασης που αναλογεί σε κάθε αντιπρόσωπο είναι ελάχιστος και το κόστος υπέρογκο.

Σε ανάλογες περιπτώσεις συνεταιρισμών του εξωτερικού ορίζεται συνήθως ένας αντιπρόσωπος κατά συνεταιρισμό - μέλος, ο οποίος είναι φορέας του αριθμού ψήφων της οργανώσεως που εκπροσωπεί.

Κεντρικές ενώσεις.

Οι ΕΑΣ μπορούν να συνιστούν Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕ.Σ.Ε). Οι ΚΕΣΕ αποτελούν χωριστά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που αποβλέπουν στο συντονισμό και στην ενίσχυση της συνεταιριστικής δράσης των μελών τους και την ανάληψη εργασιών σε πανελλαδική κλίμακα. Μέλη μιας ΚΕΣΕ μπορούν να είναι και πρωτοβάθμια συνεταιρισμοί που ασχολούνται με ειδικό κλάδο παραγωγής που αποτελεί αντικείμενο της ΚΕΣΕ, εφόσον δεν μετέχουν σε ΕΑΣ που είναι μέλος της ΚΕΣΕ.

Το ποσό της συνεταιρικής μερίδας καθορίζεται από το καταστατικό της ΚΕΣΕ. Ο αριθμός των συνεταιρικών μερίδων κάθε μέλους είναι ανάλογος προς το ύψος των συναλλαγών του με την ΚΕΣΕ και αναθεωρείται ανά τριετία. Κάθε μέλος εκπροσωπείται στην ΚΕΣΕ με έναν αντιπρόσωπο για κάθε μερίδα. Σε κάθε μερίδα αντιστοιχεί και μία ψήφος.

Σχόλιο: Και στην προκείμενη περίπτωση μπορεί να λειτουργήσει το σχήμα του ενός αντιπροσώπου με πολλαπλή ψήφο, με σκοπό την αυξημένη λειτουργικότητα, που είναι κατεξοχήν αναγκαία στις σημερινές συνθήκες.

18.Κοινοπραξίες συνεταιρισμών.

Από αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις του αυτού ή διάφορου βαθμού μπορεί να συσταθεί Κοινοπραξία Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (ΚΑΣΟ) με σκοπό την διεύρυνση της συνεργασίας, και την ορθολογικότερη και οικονομικότερη διεξαγωγή ορισμένων δραστηριοτήτων τους.

Για τη σύσταση ΚΑΣΟ απαιτείται η σύμπραξη τουλάχιστον δύο συνεταιριστικών οργανώσεων. Η κοινοπραξία έχει το βαθμό της υπέρτερης συνεταιριστικής οργάνωσης που μετέχει σ' αυτήν. Ο αριθμός των αντιπροσώπων των μελών της ΚΑΣΟ καθορίζεται από το καταστατικό της.

Σχόλιο: Οι κοινοπραξίες αποδεικνύονται χρήσιμες σε ορισμένες περιπτώσεις αλλά και στην περίπτωση αυτή προέχει η οικονομικότητα της λειτουργίας τους, που συνδέεται και με τον αριθμό των αντιπροσώπων των συμμετεχόντων.

Συνεταιριστικές εταιρείες.

Οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις μπορούν να συνιστούν μεταξύ

τους ή με τρίτα φυσικά ή νομικά πρόσωπα Εταιρείες του Εμπορικού Νόμου ή του Αστικού Κώδικα. Οι Εταιρείες αυτές θεωρούνται Αγροτικές Συνεταιριστικές Εταιρείες όταν το 51% των μετοχών ή των εταιρικών μεριδίων ανήκει σε αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις είναι ονομαστικές και μεταβιβάσιμες μετά από απόφαση της γενικής συνέλευσης που λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία (2/3) των μελών της.

Σχόλιο: Επειδή οι συνεταιριστικές εταιρείες έχουν σε αρκετές περιπτώσεις αποτελέσει πολύ αξιόλογες επιχειρήσεις, στηριζόμενες στις διατάξεις της νομοθεσίας των ανωνύμων εταιρειών με διατήρηση ορισμένων βασικών χαρακτηριστικών των συνεταιρισμών, θα χρειασθεί η εισαγωγή ορισμένων ειδικών ρυθμίσεων που θα εναρμονίζουν τις διατάξεις των ανωνύμων εταιρειών με τον ειδικό συνεταιριστικό χαρακτήρα, όπως π.χ. την τιμή στην οποία γίνεται η μεταβίβαση των μετοχών σε άλλες συνεταιριστικές οργανώσεις, τον τρόπο εκλογής του διοικητικού συμβουλίου κλπ.

ΠΑΣΕΓΕΣ.

Ανώτατο ιδεολογικό και συντονιστικό όργανο των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων είναι η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.). Η ΠΑΣΕΓΕΣ εκπροσωπεί τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις όλων των βαθμών στο εσωτερικό και στο εξωτερικό και επιμελείται την τήρηση των συνεταιριστικών αρχών και την ανάπτυξη της συνεταιριστικής ιδέας. Διαπραγματεύεται και συνάπτει συλλογικές συμβάσεις για το προσωπικό των συνεταιρισμών. Έχει περιφέρεια ολόκληρη την επικράτεια και αποτελείται από ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών.

Το καταστατικό της ΠΑΣΕΓΕΣ μπορεί να προβλέπει ότι μέλη της μπορούν να γίνουν Κεντρικές Ενώσεις, Κοινοπραξίες δευτέρου βαθμού και Συνεταιριστικές Εταιρείες. Τα μέλη αυτά διαθέτουν στη γενική συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ από μια ψήφο αλλά δεν μετέχουν στις αρχαιρεσίες.

Η γενική συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους των ΕΑΣ. Σε κάθε 50 αντιπροσώπους ΕΑΣ αναλογεί ένας αντιπρόσωπος στη γενική συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Το διοικητικό συμβούλιο της ΠΑΣΕΓΕΣ αποτελείται από 21 μέλη εκλεγόμενα με τις διαδικασίες που προβλέπονται για τους συνεταιρισμούς. Στο διοικητικό συμβούλιο μετέχει επιπλέον εκπρόσωπος της Ομοσπονδίας Σωματείων Εργαζομένων Γεωργικών Οργανώσεων (ΟΣΕΓΟ) και εκπρόσωπος των εργαζομένων στην ΠΑΣΕΓΕΣ με δικαίωμα ψήφου μόνο όταν συζητούνται εργατικά θέματα ή θέματα του προσωπικού της ΠΑΣΕΓΕΣ αντίστοιχα.

Σχόλιο : Με την εφαρμογή του κανόνα της εκλογής ενός αντιπροσώπου στην ΠΑΣΕΓΕΣ ανά 50 αντιπροσώπους των συνεταιρισμών στην ένωση, η γενική συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ απαρτίζεται από 300-400 αντιπροσώπους, με τα συνεπαγόμενα προβλήματα δυσλειτουργίας.

Πόροι της ΠΑΣΕΓΕΣ είναι η ετήσια εισφορά των μελών της που καθορίζεται με απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσής της και οικονομική ενίσχυση με το 2% των εσόδων του Οργανισμού Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων

(ΕΛΓΑ) που προέρχονται από επιβάρυνση των διακινουμένων αγροτικών προϊόντων. Ειδική ενίσχυση προβλέπεται επίσης μέσω του προϋπολογισμού του Υπουργείου Γεωργίας για δαπάνες συνεταιριστικής εκπαίδευσης αιρετών στελεχών και υπαλλήλων των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Τέλος, δύο ακόμη σημεία, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν. Το πρώτο αναφέρεται στις αναγκαστικές συγχωνεύσεις και το δεύτερο στη διεξαγωγή γενικών εκλογών από τους συνεταιρισμούς.

Η επικρατούσα άποψη είναι ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός συνεταιριστικών οργανώσεων και συνεπώς θα πρέπει να ληφθούν μέτρα αναγκαστικής συγχώνευσής τους.

Συγχωνεύσεις συνεταιρισμών έγιναν, κατά τις πρόσφατες δεκαετίες σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες για να μπορέσουν οι συνεταιρισμοί να ισχυροποιηθούν για να αντιμετωπίσουν τον εντεινόμενο ανταγωνισμό. Όλες οι συγχωνεύσεις αυτές ήταν εθελοντικές και ήταν αποτέλεσμα συστηματικής και πολύχρονης προσπάθειας εκ μέρους των εθνικών τους οργανώσεων. Οι αναγκαστικές συγχωνεύσεις είναι αφενός ασυμβίβαστες με τον συνεταιριστικό θεσμό, που στηρίζεται στην εθελοντικότητα και αφετέρου δεν συνιστούν προϋπόθεση επιχειρηματικής επιτυχίας. Συντελεστής επιτυχίας στους συνεταιρισμούς είναι η εσωτερική συνοχή και όχι ο μακρύς κατάλογος μελών. Αν η εσωτερική συνοχή συνδυάζεται με μεγάλο αριθμό δραστήριων μελών, επιτυγχάνεται το άριστο.

Στην Ελλάδα το θέμα των αναγκαστικών συγχωνεύσεων ξεκίνησε από τον νόμο 227/73 της δικτατορίας που ποτέ δεν εφαρμόστηκε. Επιχειρήθηκε επίσης με το νόμο 1541/85, όταν προκλήθηκαν πολλών ειδών αναστατώσεις και δικαστικές προσφυγές, μέχρι την ανάκληση των σχετικών διατάξεων.

Από την ελληνική και τη διεθνή εμπειρία προκύπτει ότι η αναγκαστική συγχώνευση συνιστά κακή και άστοχη επιλογή τόσο θεωρητικά όσο και πρακτικά. Αντίθετα, είναι ανάγκη να αναληφθεί προσπάθεια εθελοντικών συγχωνεύσεων, με κίνητρα, αφού γίνουν κατανοητές οι επερχόμενες δυσκολίες λόγω του έντονου ανταγωνισμού.

Σχετικά με τη διεξαγωγή των εκλογών των συνεταιρισμών εντός συγκεκριμένων προθεσμιών, που ξεκίνησε από τη διακοπή της θητείας των διοικήσεων, που επέβαλε ο νόμος 1257/82, επισημαίνεται ότι προκαλεί σημαντικές παρενέργειες, που αναφέρονται κυρίως στην εμπλοκή των κομμάτων.

Οι συνεταιρισμοί πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ορίζουν με το καταστατικό τους τη διάρκεια της θητείας των διοικητικών τους συμβουλίων μέσα στα περιθώρια που θα ορίζει ο νόμος. Ο καθορισμός της διάρκειας της θητείας από κάθε συνεταιρισμό, καθώς και το γεγονός ότι σε πολλές συνεταιριστικές οργανώσεις θα γίνεται αναγκαία η διεξαγωγή αρχαιρεσιών πριν από την κανονική λήξη της θητείας των διοικήσεων, θα πρέπει να οδηγήσουν σταδιακά σε διεξαγωγή αρχαιρεσιών όταν συμπληρώνεται ο αναγκαίος χρόνος. Η διεξαγωγή αρχαιρεσιών κατά την ίδια χρονική περίοδο από όλους τους συνεταιρισμούς κάθε βαθμίδας δεν έχει προηγούμενο σε καμιά άλλη χώρα.

PRIMA

γευση
στη ζωή!

 ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΣΠΕΡΙΣΤΗΡΙΑΚΗ
ΕΛΛΗΝΟΚΑΘΑΡΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΩΝ ΑΛΥΣΙΔΩΝ MARKOV ΣΕ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

του ΜΙΧΑΗΛ ΒΟΣΚΟΓΛΟΥ

Δρα Μαθηματικού Καθηγητή Τμ. Σ.Σ.Ο.Ε.Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου

Στο άρθρο αυτό παρουσιάζουμε, αποφεύγοντας κατά το δυνατό τη μαθηματική αυστηρότητα, ενδιαφέρουσες εφαρμογές των αλυσίδων Markov πάνω σε οικονομικά προβλήματα που αφορούν τους συνεταιρισμούς.

1. Εισαγωγικές έννοιες.

Η θεωρία των αλυσίδων Markov (Markov chains), που αποτελεί κλάδο της θεωρίας των πιθανοτήτων, αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1930 από τους A. Kolmogorov και W. Feller, που στηρίχθηκαν πάνω σε θεωρητικές μελέτες του A. Markov (1906-7).

Μια αλυσίδα Markov (ή Markovianή αλυσίδα, σε μια πιο 'ελληνική' έκφραση) είναι ένα μαθηματικό μοντέλο για την περιγραφή ενός ειδικού τύπου στοχαστικής διαδικασίας, η οποία κινείται μέσα από μια ακολουθία διαδοχικών φάσεων, παίρνοντας τιμές από ένα καθορισμένο σύνολο 'καταστάσεων' (states). Αν το σύνολο αυτών των καταστάσεων είναι πεπερασμένο, τότε και η αντίστοιχη αλυσίδα Markov λέγεται πεπερασμένη.

Στις διάφορες οικονομικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες, συνήθως χρησιμοποιείται η πιο απλή μορφή μιας τέτοιας αλυσίδας, η οποία ονομάζεται αλυσίδα πρώτης τάξεως.

Σε μια αλυσίδα Markov πρώτης τάξεως, η πιθανότητα να βρεθεί σε κάποια φάση (ή αλυσίδα) σε μια ορισμένη κατάσταση εξαρτάται μόνο από την κατάσταση στην οποία βρισκόταν στην αμέσως προηγούμενη φάση (και όχι σε παλαιότερες φάσεις), μπορούμε δηλαδή να πούμε ότι μια τέτοια αλυσίδα έχει 'μνήμη' μιας μόνο φάσης, ή, όπως συχνότερα συνηθίζουμε να λέμε, ότι 'στερείται μνήμης'.

Στη συνέχεια θα ασχοληθούμε αποκλειστικά με πεπερασμένες Markovianές αλυσίδες πρώτης τάξης.

Ας υποθέσουμε λοιπόν ότι $k = \{s_1, s_2, \dots, s_n\}$ είναι το σύνολο των καταστάσεων μιας τέτοιας αλυσίδας. Τότε η πιθανότητα μεταπήδησης ((transition probability) p_{ij} ορίζεται ως η πιθανότητα, αν σε κάποια φάση η αλυσίδα βρεθεί στην κατάσταση s_i , στην αμέσως επόμενη φάση να βρεθεί στην κατάσταση s_j με $i, j = 1, 2, \dots, n$.

Έτσι, αν π.χ. $P_{52} = 0,3$, αυτό σημαίνει ότι αν σε κάποια φάση η αλυσίδα βρεθεί στην κατάσταση s_5 , η πιθανότητα να βρεθεί στην αμέσως επόμενη φάση στην κατάσταση s_2 είναι 30%.

Οι πιθανότητες μεταπήδησης μπορούν να παρασταθούν με έναν τετραγωνικό πίνακα n -τάξης A , που έχει τη μορφή:

$$A = \begin{matrix} & \begin{matrix} s_1 & s_2 & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & s_v \end{matrix} \\ \begin{matrix} s_1 \\ s_2 \\ \dots \\ \dots \\ \dots \\ \dots \\ s_v \end{matrix} & \begin{bmatrix} p_{11} & p_{12} & \dots & \dots & \dots & \dots & p_{1v} \\ p_{21} & p_{22} & \dots & \dots & \dots & \dots & p_{2v} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ p_{v1} & p_{v2} & \dots & \dots & \dots & \dots & p_{vv} \end{bmatrix} \end{matrix}$$

Ο πίνακας A ονομάζεται πίνακας μεταπήδησης (transition matrix) της αλυσίδας.

Γίνεται αμέσως φανερό ότι το άθροισμα των στοιχείων κάθε γραμμής του A είναι όσο με 1 (πιθανότητα πραγματοποίησης ενός βέβαιου γεγονότος).

Αν συμβολίσουμε με $\Phi_0, \Phi_1, \Phi_2, \dots$ τις διαδοχικές φάσεις μιας αλυσίδας, τότε ο πίνακας-γραμμή $P_i = [p_1^{(i)} \ p_2^{(i)} \ \dots \ p_v^{(i)}]$, που δίδει τις πιθανότητες $P_j^{(i)}$ να βρισκεται η αλυσίδα κατά τη φάση Φ_i στην κατάσταση s_j , με $i = 0, 1, 2, \dots$ και $j = 1, 2, \dots, v$ ονομάζεται πίνακας πιθανολογικής κατανομής της αλυσίδας. Είναι φανερό ότι και εδώ ισχύει $p_1^{(i)} + p_2^{(i)} + \dots + p_v^{(i)} = 1$. Εύκολα αποδεικνύεται ότι $P_{i+1} = P_i A$ και κατά συνέπεια, με τέλεια επαγωγή, προκύπτει ότι $P_\mu = P_0 A^\mu$ για κάθε φυσικό αριθμό μ (δες [1], παράγρ. 9.2).

Η σχέση αυτή, αν ο πίνακας A είναι γνωστός, ή μπορεί να υπολογισθεί, μας δίδει τη δυνατότητα να κάνουμε μια μεσοπρόθεσμη πρόβλεψη σχετικά με την εξέλιξη του φαινομένου που μελετούμε με τη βοήθεια της αλυσίδας Markov. Δηλαδή, αν γνωρίζουμε τις πιθανότητες $p_j^{(0)}$ σε κάποια φάση Φ_0 της παρατήρησής μας (αρχική φάση), να υπολογίσουμε τις αντίστοιχες πιθανότητες για κάποια επόμενη φάση.

Μια αλυσίδα Markov λέγεται εργοδική (ergodic chain), αν είναι δυνατό να μεταβεί από μια κατάσταση σε οποιαδήποτε άλλη κατάσταση (όχι απαραίτητα με ένα μόνο βήμα). Αποδεικνύεται (δες [2], κεφ. 5), ότι όταν ο αριθμός των

φάσεων μιας εργοδικής αλυσίδας τείνει στο άπειρο, τότε ο πίνακας P_μ τείνει να πάρει μια σταθερή τιμή P . Όταν συμβεί αυτό, λέμε ότι η αλυσίδα βρίσκεται σε κατάσταση ισορροπίας (equilibrium). Στην περίπτωση αυτή η σχέση $P_{i+1} = P_i A$ δίδει ότι $P = PA$

Με τη βοήθεια της σχέσης αυτής μπορούμε να επιτύχουμε μια μακρο-πρόθεσημη πρόβλεψη (δες επόμενη παράγραφο) της εξέλιξης του φαινομένου που μελετούμε με τη βοήθεια της αλυσίδας.

2. Εφαρμογές σε συνεταιρισμούς

Η θεωρία των αλυσίδων Markov χρησιμοποιείται, πέρα από την οικονομία και σε πολλές άλλες περιοχές της ανθρώπινης δραστηριότητας, όπου, μέσα από κάποια διαχρονικά δεδομένα, απαιτείται πρόβλεψη σχετικά με την εξέλιξη μιας συγκεκριμένης διαδικασίας, που μπορεί να περιγραφεί με χρήση Μαρκοβιανής αλυσίδας.

Πρόσφατα έχουμε χρησιμοποιήσει αλυσίδες Markov πάνω σε θέματα μαθηματικής εκπαίδευσης (π.χ. δες [3], [4] και [5]). Στην παράγραφο αυτή θα παρουσιάσουμε απλές εφαρμογές που αφορούν οικονομικά προβλήματα συνεταιρισμών.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ 1: Ένας καταναλωτικός συνεταιρισμός κυκλοφορεί για πρώτη φορά στην αγορά ένα νέο απορρυπαντικό ρούχων K . Η έρευνα αγοράς έδειξε ότι οι καταναλωτές αγοράζουν κατά μέσο όρο ένα απορρυπαντικό την εβδομάδα. Ακόμη, το 70% όσων αγοράσουν το K αναμένεται να το προτιμήσουν και την επόμενη φορά, ενώ αντίθετα, το 20% όσων αγοράσουν κάποιο άλλο απορρυπαντικό, αναμένεται την επόμενη φορά να προτιμήσουν το K .

Να υπολογισθεί το μερίδιο της αγοράς για το K :

α) Δύο εβδομάδες μετά την κυκλοφορία του,

β) Μακροπρόθεσμα, όταν σταθεροποιηθούν οι προτιμήσεις των καταναλωτών (με την προϋπόθεση ότι δεν θα μεταβληθούν οι συνθήκες της αγοράς).

Λύση:

Το φαινόμενο μπορεί να περιγραφεί με χρήση εργοδικής αλυσίδας Markov με δύο καταστάσεις:

$s_1 = 0$ καταναλωτής αγοράζει το K , και

$s_2 = 0$ καταναλωτής αγοράζει κάποιο άλλο απορρυπαντικό.

Σύμφωνα με τα δεδομένα της αγοράς, ο πίνακας των πιθανοτήτων μεταπήδησης είναι:

$$A = \begin{array}{cc} & \begin{array}{c} s_1 \\ s_2 \end{array} \\ \begin{array}{c} s_1 \\ s_2 \end{array} & \begin{bmatrix} 0,7 & 0,3 \\ 0,2 & 0,8 \end{bmatrix} \end{array}$$

α) Επειδή το Κ κυκλοφορεί για πρώτη φορά στην αγορά, είναι $P_0 = [0 \ 1]$
Έτσι, $P_2 = P_0 A^2 = [0,3 \ 0,7]$ και κατά συνέπεια το μερίδιο της αγοράς για το Κ μετά δύο εβδομάδες θα είναι 30%.

β) Θέτουμε $P = [p_1 \ p_2]$, οπότε από τη σχέση $P = PA$ προκύπτει το σύστημα:

$$\begin{array}{l} p_1 = 0,7p_1 + 0,2p_2 \\ p_2 = 0,3p_1 + 0,8p_2 \end{array} \quad \text{ή} \quad \begin{cases} -0,3p_1 + 0,2p_2 = 0 \\ 0,3p_1 - 0,2p_2 = 0 \end{cases}$$

Επειδή οι δύο αυτές εξισώσεις είναι ισοδύναμες, θεωρούμε τελικά το σύστημα:

$$\begin{cases} 0,3p_1 - 0,2p_2 = 0 \\ p_1 + p_2 = 1 \end{cases}$$

από τη λύση του οποίου προκύπτει ότι $P = [0,4 \ 0,6]$

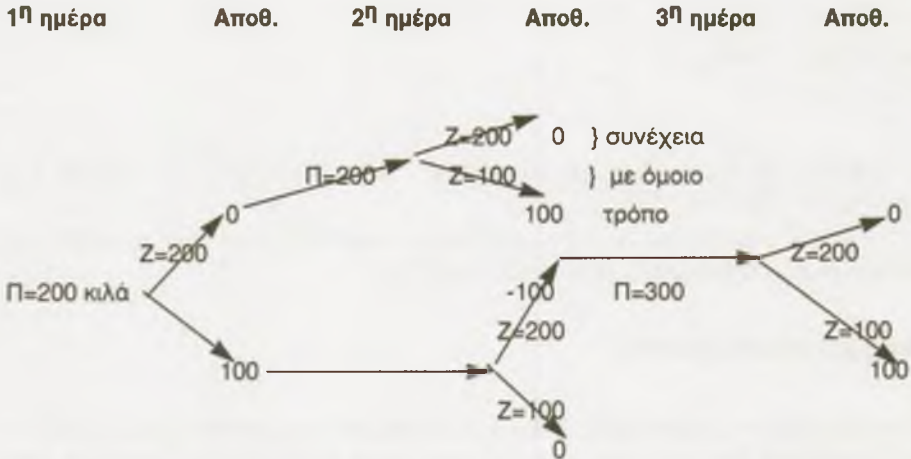
Κατά συνέπεια, το μερίδιο της αγοράς για το Κ μακροπρόθεσμα θα διαμορφωθεί στο 40% του συνόλου των καταναλωτών.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ 2: Η παραγωγή τυριού σε ένα συνεταιρισμό τυροκόμων ρυθμίζεται ανάλογα με τα διαθέσιμα αποθέματα στο τέλος κάθε ημέρας. Έτσι, αν υπάρχουν ανικανοποίητες παραγγελίες, ή τα αποθέματα έχουν μηδενισθεί, η παραγωγή της επόμενης ημέρας καλύπτει το έλλειμμα συν 200 επί πλέον κιλά, ενώ, αντίθετα, όταν υπάρχουν διαθέσιμα αποθέματα, η παραγωγή της επόμενης ημέρας είναι μηδέν.

Είναι ακόμη γνωστό, ότι η ημερήσια ζήτηση του τυριού είναι 100 κιλά, με πιθανότητα 40%. Να υπολογισθεί η πιθανότητα μακροπρόθεσμα να εμφανίζονται ελλείμματα (ανικανοποίητες παραγγελίες) στα αποθέματα του τυριού.

Λύση:

Όταν στο τέλος κάποιας ημέρας τα αποθέματα του τυριού είναι μηδενικά, στη συνέχεια η πορεία των αποθεμάτων, σύμφωνα με τον περιγραφέντα παραπάνω ρυθμό παραγωγής, δίδεται από το παρακάτω διάγραμμα (όπου Π = παραγωγή και Z = ζήτηση):

Από το διάγραμμα αυτό γίνεται φανερό ότι για τα αποθέματα του τυριού στο τέλος κάθε ημέρας είναι δυνατό να συμβούν οι ακόλουθες τρεις καταστάσεις:

- s_1 = έλλειμμα 100 κιλά,
- s_2 = μηδενικό αποτέλεσμα, και
- s_3 = απόθεμα 100 κιλά.

Με βάση τις πιθανότητες ημερήσιας ζήτησης του τυριού και τον περιγραφέντα ρυθμό παραγωγής προκύπτει ο παρακάτω πίνακας πιθανοτήτων μεταπήδησης:

$$A = \begin{matrix} & s_1 & s_2 & s_3 \\ \begin{bmatrix} s_1 \\ s_2 \\ s_3 \end{bmatrix} & \begin{bmatrix} 0 & 0,4 & 0,6 \\ 0 & 0,4 & 0,6 \\ 0,4 & 0,6 & 0 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

Θέτοντας $P = [p_1 \ p_2 \ p_3]$, από τη σχέση $P = PA$ και μετά την εκτέλεση των πράξεων, προκύπτει το σύστημα:

$$\begin{cases} -p_1 + 0,4p_3 = 0 \\ 0,4p_1 - 0,6p_2 + 0,6p_3 = 0 \\ 0,6p_1 + 0,6p_2 - p_3 = 0 \end{cases}$$

Προσθέτοντας τις δύο πρώτες εξισώσεις του παραπάνω συστήματος κατά μέλη, βρίσκουμε: $-0,6p_1 - 0,6p_2 + p_3 = 0$. Η εξίσωση αυτή είναι ισοδύναμη της τρίτης εξίσωσης, η οποία μπορεί κατά συνέπεια να παραλειφθεί.

Θεωρούμε τελικά το σύστημα:

$$\begin{array}{l} -\rho_1 + 0,4\rho_3 = 0 \\ 0,4\rho_1 - 0,6\rho_2 + 0,6\rho_3 = 0 \\ \rho_1 + \rho_2 + \rho_3 = 1 \end{array} \quad \left. \vphantom{\begin{array}{l} -\rho_1 + 0,4\rho_3 = 0 \\ 0,4\rho_1 - 0,6\rho_2 + 0,6\rho_3 = 0 \\ \rho_1 + \rho_2 + \rho_3 = 1 \end{array}} \right\}$$

από τη λύση του οποίου (π.χ. με τον κανόνα του Cramer, δες [1], παράγρ. 8.2) προκύπτει $P = [0,15 \ 0,1375 \ 0,7125]$.

Κατά συνέπεια, η πιθανότητα να εμφανίζονται μακροπρόθεσμα ελλείμματα στα αποθέματα του τυριού είναι 15%.

3. Απορροφητικές αλυσίδες

Μια κατάσταση σε μια αλυσίδα Markov λέγεται απορροφητική όταν, εφόσον η αλυσίδα φθάσει στην κατάσταση αυτή, παραμένει σταθερά εκεί, χωρίς να μπορεί να μεταβεί σε άλλη κατάσταση.

Μια αλυσίδα Markov θα λέγεται απορροφητική (absorbing chain), όταν έχει τουλάχιστον μία απορροφητική κατάσταση και από κάθε μη απορροφητική κατάσταση (transient state) είναι πάντοτε δυνατή (όχι κατ' ανάγκη με ένα μόνο βήμα) η μετάβαση σε κάποια απορροφητική κατάσταση.

Παρακάτω δίνουμε μια απλή εφαρμογή της θεωρίας των απορροφητικών αλυσίδων (δες [2], κεφ. 3) σε συνεταιρισμούς.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ: Σε έναν αγροτικό συνεταιρισμό εφαρμόζονται οι εξής διαδικασίες για τις ελιές: s_1 = συλλογή, s_2 = διαλογή, s_3 = συσκευασία, s_4 = πώληση.

Αν κατά τη συσκευασία διαπιστωθεί ότι η ποιότητα του προϊόντος δεν είναι ικανοποιητική, τότε η ποσότητα αυτή απορρίπτεται και γίνεται συλλογή νέας ποσότητας. Η πιθανότητα να συμβεί αυτό είναι 20%.

Ακόμη, έχει υπολογισθεί ότι οι επιμέρους φάσεις ενός κύκλου της συνολικής διαδικασίας διαρκούν αντίστοιχα 10, 4, 3 και 45 ημέρες. Να υπολογιστούν:

- α) Η πιθανότητα να έχει ολοκληρωθεί ο συνολικός κύκλος σε 7 φάσεις.,
- β) Ο μέσος αριθμός των φάσεων του συνολικού κύκλου της διαδικασίας για κάθε επί μέρους διαδικασία, καθώς και ο μέσος χρόνος που απαιτείται για την ολοκλήρωση ενός κύκλου.

Λύση:

Είναι φανερό ότι το πρόβλημά μας ανάγεται στην περίπτωση μιας απορροφητικής αλυσίδας Markov τεσσάρων καταστάσεων s_1, s_2, s_3, s_4 , με μοναδική απορροφητική κατάσταση την s_4 .

Το 'διάγραμμα ροής' της όλης διαδικασίας παρουσιάζεται στο παρακάτω σχήμα:

Από τα δεδομένα του προβλήματος προκύπτει ότι $p_{31} = 0,2$ και κατά συνέπειαν $p_{34} = 0,8$. Ο πίνακας των πιθανοτήτων μεταπήδησης είναι:

$$A = \begin{matrix} & \begin{matrix} s_1 & s_2 & s_3 & s_4 \end{matrix} \\ \begin{matrix} s_1 \\ s_2 \\ s_3 \\ s_4 \end{matrix} & \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0,2 & 0 & 0 & 0,8 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

α) Επειδή η διαδικασία αρχίζει πάντοτε από την s_1 , θα είναι $P_0 = [1 \ 0 \ 0 \ 0]$ και κατά συνέπειαν για την 7^η φάση της διαδικασίας θα ισχύει $P_6 = P_0 A^6$.

Μετά την εκτέλεση των πράξεων, προκύπτει ότι:

$$P_6 = [0,04 \ 0 \ 0 \ 0,96]$$

και κατά συνέπειαν η πιθανότητα να έχει ολοκληρωθεί ο κύκλος σε 7 φάσεις είναι:

$$P_4^{(6)} = 0,96 \text{ ή } 96\%$$

β) Φέρουμε τον πίνακα A στην κανονική του, όπως λέγεται, μορφή (standard form) A^* προτάσσοντας τις απορροφητικές καταστάσεις

$$A^* = \begin{matrix} & \begin{matrix} s_4 & s_1 & s_2 & s_3 \end{matrix} \\ \begin{matrix} s_4 \\ s_1 \\ s_2 \\ s_3 \end{matrix} & \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0,8 & 0,2 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

Θεωρούμε τον υποπίνακα:

$$Q = \begin{matrix} & \begin{matrix} s_1 & s_2 & s_3 \end{matrix} \\ \begin{matrix} s_1 \\ s_2 \\ s_3 \end{matrix} & \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0,2 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

του A^* , που είναι ο πίνακας μεταπήδησης των μη απορροφητικών καταστάσεων. Με τη βοήθεια του Q υπολογίζουμε τον λεγόμενο θεμελιώδη πίνακα N (fundamental matrix) της αλυσίδας από τη σχέση:

$$N = (I - Q)^{-1}$$

όπου:

$$I = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

είναι ο μοναδιαίος πίνακας 3^{ης} τάξης.

Αποδεικνύεται ότι πάντοτε ο πίνακας $I - Q$ είναι αντιστρέψιμος (για τον υπολογισμό του αντιστρόφου πίνακα $(I - Q)^{-1}$ δες [1], παράγραφος 7.4)

Μετά την εκτέλεση των πράξεων προκύπτει ότι:

$$N = 1/0,8 \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 0,2 & 1 & 1 \\ 0,2 & 0,2 & 1 \end{bmatrix}$$

Είναι γνωστό ότι το $i_j - 0$ στο στοιχείο του N δίνει τον μέσο αριθμό των φάσεων πριν την απορρόφηση στην κατάσταση s_j , όταν η αλυσίδα έχει ξεκινήσει από την κατάσταση s_i ($i, j = 1, 2, 3$).

Επειδή στο συγκεκριμένο πρόβλημα η αλυσίδα αρχίζει πάντοτε από την κατάσταση s_1 , ο μέσος αριθμός των φάσεων του συνολικού κύκλου της διαδικασίας για κάθε επί μέρους διαδικασία είναι $n_{11} = 1/0,8 = 1,25$ για την s_1 και όμοια

$n_{12} = n_{13} = 1/0,8 = 1,25$ για την s_2 και s_3 αντίστοιχα. Κατά συνέπεια, ο μέσος συνολικός χρόνος που απαιτείται για την ολοκλήρωση του κύκλου της διαδικασίας είναι: $1,25 (10 + 4 + 3) + 45 = 56,25$ ημέρες.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- [1] Βόσκογλου, Μ., *Μαθηματικά για τον τομέα Διοίκησης και Οικονομίας, Μακεδονικές Εκδόσεις, Αθήνα, 1996* (β' έκδ.).
- [2] Kemeny, J. And Snell, J., *Finite Markov Chains, New York, Springer-Verlag, 1976.*
- [3] Voskoglou, M., *Measuring mathematical model building abilities, Int. J. Math. Educ. Sci. Technol. (U.K.), 26, 29-35, 1995.*
- [4] Voskoglou, M., *An application of ergodic Markov Chains to analogical problem solving, The Mathematics Education (India), Vol. XXX(2), 96-108, 1996.*
- [5] Voskoglou, M., *The use of Markov Chains to describe the process of learning, Theta (U.K.), 10(1), 36-40, 1996*

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ - Κέκροπος 102 Καλλιθέα

Τ.Τ. 17674 - Τηλ. 9427.762 - 9426.425

FAX: 9426426

Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ είναι το κεντρικό όργανο των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών με την επωνυμία ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ - KONSUM και τους οποίους εκπροσωπεί τόσο στη χώρα μας όσο και στο εξωτερικό.

Στη δύναμη της ΕΝΩΣΗΣ ανήκουν 13 πρωτοβάθμιοι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί, που λειτουργούν στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας μας, όπως Αθήνα, Κομοτηνή, Κατερίνη, Δράμα, Πάτρα, Λαύριο, Λάρισα, Χαλκίδα, Σέρρες, κλπ. και διαθέτουν 41 σύγχρονα καταστήματα SUPER MARKET, από τα οποία εξυπηρετούνται όχι μόνο τα 40.000 μέλη των Συνεταιρισμών, αλλά και το καταναλωτικό κοινό των περιοχών δραστηριότητας των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών.

Οι παραπάνω Συνεταιρισμοί, με την πετυχημένη δράση τους, παρεμβαίνουν ανταγωνιστικά στην ελεύθερη αγορά της δικαιοδοσίας τους και συμβάλλουν αποτελεσματικά στην εξυγίανσή της προς όφελος των καταναλωτών. Στην προσπάθειά τους έχουν αμέριστη τη συμπαράσταση και βοήθεια της Ένωσης.

Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ συμμετέχει στην EURO-COOP, που είναι Οργάνωση των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών των χωρών - μελών της ΕΟΚ και τώρα προωθούνται οι σχετικές διαδικασίες, ώστε σύντομα να καταστεί μέλος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (I.C.A.) και της INTERCOOP.

Η συνεργασία με τις παραπάνω Διεθνείς Οργανώσεις θα συμβάλει σημαντικά στην παραπέρα ανάπτυξη και πρόοδο του ανοικτού καταναλωτικού συνεταιριστικού κινήματος της χώρας μας.

Πρόεδρος Δ.Σ.: ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΪΠΟΥΤΑΙΔΗΣ

Γενικός Διευθυντής: ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΙΑΠΗΣ

Κ . Σ . Ο . Σ .

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1940

**ΜΕΛΗ: είναι 59 Ενώσεις Συνεταιρισμών
Σουλτανοπαραγωγών περιοχών
που περιλαμβάνουν το σύνολο σχεδόν
των σουλτανοπαραγωγών της χώρας**

ΕΔΡΑ: ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ : ΑΘΗΝΑ - Κανάρη 24

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - Δ/ση Εργοστασίου : Ηράκλειο Κρήτης

Η ΚΣΟΣ διαθέτει ένα καινούργιο εργοστάσιο εφοδιασμένο με τα πιο σύγχρονα αυτόματα μηχανήματα επεξεργασίας, διαλογής και συσκευασίας σταφίδας, δυναμικότητας 80 τόννων το 7ωρο. Επίσης διαθέτει άρτια εκπαιδευμένο και πεπειραμένο προσωπικό, εξειδικευμένο στα θέματα σουλτανίνας. Με τα εφόδια αυτά και τη μόνιμη και δημιουργική δραστηριότητα που αναπτύσσει σαν κορυφαία Συνεταιριστική Οργάνωση των σουλτανοπαραγωγών, η ΚΣΟΣ κατατάσσεται μεταξύ των κυριοτέρων φορέων αξιοποίησεως της σουλτανίνας και αποτελεί εγγύηση για την άριστη ποιότητά της.

LOGISTICS ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Του ΗΛΙΑ ΒΛΑΧΟΥ

Υπότροφος I.K.Y. Υποψήφιος Διδάκτορας του Cranfield University

Εισαγωγή

Τα logistics ανήκουν στο ευρύτερο πεδίο του μάνατζμεντ και η εφαρμογή τους από τους συνεταιρισμούς έχει πολλαπλά οφέλη για τους ίδιους τους συνεταιρισμούς και τα μέλη τους.

Τα Logistics αποτελούν κλάδο του μάρκετινγκ-μάνατζμεντ με πεδίο εφαρμογής τη διαχείριση της ροής των προϊόντων από τον τόπο παραγωγής έως τον τόπο κατανάλωσης-τους. Σαν συνώνυμοι όροι αναφέρονται οι εξής: φυσική διανομή, διανομή, επιχειρησιακά logistics, διαχείριση υλικών, διοίκηση προμηθειών κ.α.

Το πεδίο εφαρμογής των περιλαμβάνει όλα ή μερικά από τα ακόλουθα: μεταφορές (transportation) , διαχείριση αποθεμάτων (inventory management), αποστολές (order processing), προμήθειες (acquisition), αποθήκευση (warehousing), διαχείριση υλικών (materials handling), συσκευασία (packaging), υπηρεσίες προς τον πελάτη (customer service) και σχεδιασμός προϊόντος (product schedule).

Ο στόχος των logistics είναι να διαθέσει τα κατάλληλα προϊόντα, στο χρόνο, τόπο και κόστος που ο καταναλωτής επιθυμεί, μεγιστοποιώντας ταυτόχρονα τα κέρδη.

Η επίτευξη του στόχου επιτυγχάνεται με την υιοθέτηση αρχών και μεθόδων από άλλους επιστημονικούς τομείς, όπως η εμπορία, λογιστική, διαχείριση προμηθειών, μεταφορές, εφαρμοσμένα μαθηματικά και πληροφοριακή.

Μία βασική παραδοχή στην οποία βασίζεται ο τρόπος διαχείρισης logistics είναι ότι η αγορά καθορίζει τα προϊόντα τα οποία ο παραγωγός πρέπει να παράγει. Τα προϊόντα κινούνται από τον παραγωγό στο καταναλωτή, και ταυτόχρονα υπάρχει μία παράλληλη ροή πληροφορίας από τον καταναλωτή προς τον παραγωγό, η οποία περιλαμβάνει τις προτιμήσεις και ανάγκες των καταναλωτών καθώς και άλλες πληροφορίες (όπως τόπος, ποσότητα, χρόνος, συχνότητα ζήτησης προϊόντος κ.α.).

Η διαχείριση και των δύο ροών αποτελεί αντικείμενο των Logistics. Μία

εναλλακτική άποψη, βλέπει την διάθεση των προϊόντων από την παραγωγή ως την κατανάλωση, σαν ένα ενιαίο σύστημα το οποίο περιλαμβάνει διάφορα επιμέρους υποσυστήματα (παραγωγή, προμήθειες, μεταφορές, αποθήκευση, πληροφοριακά συστήματα, υπηρεσίες προς τον καταναλωτή) και το οποίο πρέπει να βελτιστοποιηθεί ολικά και όχι μερικά.

Logistics

Η ανάγκη

Καθώς τα προϊόντα καταναλώνονται σε διαφορετικό *τόπο* και *χρόνο* από τον τόπο και χρόνο παραγωγής τους, η ανάγκη μεταφοράς και αποθήκευσης τους καθίσταται αναγκαία. Ο παραγωγός συχνά δεν μπορεί να προσθέσει την 'χωρική' και 'χρονική' διάσταση στα προϊόντα του, οι οποίες όμως είναι απολύτως απαραίτητες για να είναι σε θέση ο καταναλωτής να αποκτήσει το προϊόν. Το ρόλο αυτό καλούνται να επιτελέσουν μεσάζοντες, οι οποίοι παρεμβάλλονται στα δίκτυα διανομής των προϊόντων και εκμεταλλεύονται τις οικονομίες κλίμακος και οικονομίες *score*, τις οποίες η θέση τους επιτρέπει να αναπτύσσουν. Τον ίδιο ρόλο μπορούν και διαδραματίζουν οι συνεταιρισμοί, προς όφελος των ίδιων των παραγωγών μελών τους. Οι λειτουργίες που πρέπει να επιτελεστούν παραμένουν οι ίδιες, εκείνο που διαφέρει είναι οι οργανισμοί ή εταιρίες που τις διεκπεραιώνουν και, σαν έμμεσο αποτέλεσμα, το πλεόνασμα παραμένει στον ίδιο χώρο ή επενδύεται σε άλλους τομείς της οικονομίας.

Ένας επιπλέον λόγος ο οποίος τονίζει όχι μόνο την αναγκαιότητα των Logistics αλλά και την ανάγκη για την αποτελεσματική ανάπτυξη-τους σε επίπεδο χώρας, αντίθετα με τις επιμέρους βελτιστοποιήσεις που μπορούν να επιτευχθούν σε επίπεδο εταιρείας, είναι το γεγονός πως οι χαμηλές παραγωγικότητες και γενικότερα το χαμηλό βιοτικό επίπεδο ζωής οφείλονται, εκτός από άλλους λόγους, και σε μη αποτελεσματικά συστήματα logistics.

Οι αιτίες είναι η έλλειψη υποδομών, μη αποδοτικά συστήματα μεταφοράς, αποθήκευσης και επικοινωνιών και η αναποτελεσματική διαχείριση των συστημάτων αυτών. Η αποτελεσματική λειτουργία των συστημάτων αυτών επιτρέπει την εξειδίκευση της παραγωγής σε περιοχές όπου η παραγωγικότητα είναι μέγιστη. Ακόμη, επιτρέπει την εισαγωγή προμηθειών και εξαγωγή πλεοναζόντων προϊόντων με μειωμένο κόστος, ή οδηγεί σε αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ίδιων προϊόντων.

Η αποτελεσματική διαχείριση των συστημάτων logistics έχει σαν άμεσο αποτέλεσμα την μείωση του κόστους και την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων για την εταιρία ή συνεταιρισμό που τα εφαρμόζει. Επιπλέον, επιτρέπει την εξειδίκευση της παραγωγής σε τοπικό επίπεδο, επιτρέποντας π.χ. την καλλιέργεια προϊόντων σε περιοχές όπου η παραγωγικότητα είναι μέγιστη ή/και η ποιότητα-τους είναι η επιθυμητή από την αγορά. Για τους συνεταιρισμούς, η εφαρμογή των αρχών logistics δε μπορεί παρά να οδηγήσει σε θετικά αποτελέσματα, καθώς οι παράγοντες (υποσυστήματα) του ενιαίου συστήματος logistics εξ ορισμού είναι πολυάριθμοι σε κάθε συνεταιρισμό και συχνά διαπιστώνεται ότι γίνεται προσπάθεια να βελτιστοποιείται ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλο.

Ορισμός

Ανάμεσα σε πολυάριθμους ορισμούς, κατάλληλος για τα γεωργικά προϊόντα μπορεί να θεωρηθεί ο εξής:

“Τα Logistics είναι η διαχείριση των ροών των προϊόντων και της σχετικής πληροφορίας από τον παραγωγό ως τον τελικό καταναλωτή με τέτοιο τρόπο ώστε να ελαχιστοποιείται το κόστος, ικανοποιώντας ταυτόχρονα τον καταναλωτή.”

Η φυσική διανομή των προϊόντων συχνά αποτελεί το σημαντικότερο συστατικό του “μείγματος logistics”, αποτελώντας στις περισσότερες περιπτώσεις το σημαντικότερο κέντρο κόστους, συνοδευόμενο από την αποθήκευση. Γι’ αυτό το λόγο οι ακόλουθοι όροι αναφέρονται σε συνώνυμοι ή ταυτόσημοι: διαχείριση μεταφορών, διανομών, αποθήκευσης, προμηθειών, αποθεμάτων.

Η φιλοσοφία που έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια γύρω από τα logistics τείνει να αντιμετωπίζει σαν ένα ενιαίο χώρο όλα όσα προσθέτουν αξία και κόστος στο προϊόν από την παραγωγή ως την κατανάλωσή-του. Το ενδιαφέρον πρέπει να αρχίζει ακόμα πιο πριν, λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανές προτιμήσεις και στάσεις του καταναλωτή, και επεκτείνεται πριν την παραγωγή, επεμβαίνοντας στον σχεδιασμό της παραγωγής στις απαιτούμενες προμήθειες.

Μείγμα logistics

Οι λειτουργίες οι οποίες επιτελούνται στα πλαίσια της διαχείρισης logistics μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο κατηγορίες, κύριες και βοηθητικές, συγκροτώντας έτσι το μείγμα logistics. Αυτές είναι οι ακόλουθες:

Κύριες.

Οι κύριες δραστηριότητες συναντώνται σε όλα τα συστήματα logistics ανεξάρτητα από το προϊόν ή υπηρεσία.

Εξυπηρέτηση Καταναλωτή.

Η βασική παραδοχή πως η αγορά καθορίζει τα προϊόντα και όχι η παραγωγή αποτελεί τον κύριο λόγο για να καθοριστούν πρώτα οι προτιμήσεις και στάσεις του καταναλωτή (συχνά συνεργασία με το τμήμα marketing), και κυρίως:

Οι ανάγκες του καταναλωτή για logistics υπηρεσίες: Πότε το προϊόν πρέπει να είναι διαθέσιμο, σε πόσες ποσότητες ανά τόπο, σε τι εύρος τιμών κλπ.

Σχέση εξυπηρέτησης-κόστους. Το κόστος εξυπηρέτησης καταναλωτή αυξάνεται όσο το επίπεδο εξυπηρέτησης πλησιάζει το ανώτερο δυνατό σημείο, στο οποίο οι χαμένες πωλήσεις ελαχιστοποιούνται. Δηλαδή, όσο αυξάνεται το επίπεδο εξυπηρέτησης καταναλωτή το κόστος αυξάνεται δυσανάλογα.

Μεταφορές.

Η φυσική μεταφορά των προϊόντων προσδίδει την “χωρική” διάσταση στο σύστημα logistics. Η μεταφορά μπορεί να γίνεται κατευθείαν από τον παραγωγό

γό στον καταναλωτή ή μέσα από ένα σύστημα μεσαζόντων. Οι επιλογές του μέσου και τύπου μεταφοράς περιλαμβάνονται εδώ.

Ο σχεδιασμός των διαδρομών των μεταφορικών μέσων (Carrier routing, vehicle scheduling) επίσης εντάσσεται στις μεταφορές

Ενοποίηση φορτίων (Consolidation)

Η δημιουργία μεγάλων φορτίων από μικρότερα ονομάζεται ενοποίηση φορτίων. Αποτελεί ένα στοιχείο οικονομίας κλίμακος το οποίο οι συνεταιρισμοί είναι σε θέση να επιτύχουν. Η ενοποίηση μπορεί να επιτευχθεί οπουδήποτε υπάρχει φυσική μετακίνηση προϊόντος. Συχνά χρησιμοποιείται σε στρατηγικό επίπεδο για τον καθορισμό των μέσων μεταφοράς και συνοδευτικού υλικού και για την τοποθεσία εγκαταστάσεων. Η λειτουργία και η σημασία των logistics σαν σύστημα βελτιστοποιούμενο συνολικά και όχι μερικά μπορεί να φανεί εδώ με ένα παράδειγμα.

Η συνάθροιση πολλών μικρών φορτίων (πιθανώς από μικρούς παραγωγούς) σε μεγαλύτερα φορτία, μεταξύ άλλων, επηρεάζει το μέσο κόστος ανά δρομολόγιο και συνεπώς και το τελικό κόστος μεταφοράς. Το κόστος είναι μικρότερο για ένα μεγάλο φορτίο αντί πολλά μικρότερα, ειδικά εάν ο σχεδιασμός των μεταφορών έχει γίνει έτσι που να επιτυγχάνεται ολική αξιοποίηση του ωφέλιμου φορτίου. Αυτή η στρατηγική, ενώ οδηγεί σε μικρότερο μέσο κόστος μεταφοράς, είναι πιθανό να έχει πολλαπλές αρνητικές επιπτώσεις και κυρίως να προκαλέσει αύξηση του χρόνου παράδοσης, λόγω παράτασης χρόνου φορτοεκφόρτωσης ή/και αναμονής μικρότερων φορτίων. Το αποτέλεσμα ενός πιθανού παρατεταμένου χρόνου παράδοσης μπορεί να είναι αυξημένο ποσοστό χαμένων πωλήσεων ή ακόμα και απώλειες (ποσοτικές ή ποιοτικές) λόγω φθοράς και των λοιπών εγγενών χαρακτηριστικών των γεωργικών προϊόντων. Αν το ποσοστό χαμένων πωλήσεων ή το ποσοστό απωλειών έχει αποφασιστεί σε προηγούμενο στάδιο (βαθμός ικανοποίησης καταναλωτή) τότε το μειωμένο κόστος λόγω της ενοποίησης φορτίων πρέπει να εξισορροπηθεί με τις ενδεχόμενες χαμένες πωλήσεις.

Επειδή ο σχεδιασμός πρέπει να γίνει σε στρατηγικό επίπεδο, θα βασιστεί σε πληροφορίες οι οποίες θα περιγράφουν τις εξής σχέσεις:

χαμένες πωλήσεις	—	κέρδος
κόστος μεταφοράς	—	χρόνος παράδοσης
χρόνος παράδοσης	—	χαμένες πωλήσεις
ενοποίηση φορτίων	—	χρόνος παράδοσης
ενοποίηση φορτίων	—	κόστος μεταφοράς

Άλλοι παράμετροι που ενδεχομένως επηρεάζουν σημαντικά τις παραπάνω μεταβλητές πρέπει να λάβουν την θέση τους στο παραπάνω σύστημα σχέσεων. Η ανάλυση των σχέσεων (trade-offs analysis) γίνεται με δεδομένα και πληροφορίες τα οποία αναλύονται μέσα στα πλαίσια του πληροφοριακού συστήμα-

τος του οργανισμού. Το πληροφοριακό σύστημα δεν είναι απαραίτητο να είναι πλήρως μηχανοποιημένο σε αυτή την φάση, αν και χρησιμοποιούνται ευρέως διάφορα πακέτα λογισμικού για αυτήν την αριστοποίηση.

Η πρόσθεση 'χώρου' και 'χρόνου' (μεταφορά και αποθήκευση, αντίστοιχα) στο προϊόν αποτελούν τα σημαντικότερα κέντρα κόστους και είναι αυτά που κυρίως αποσπούν την προσοχή των managers.

Παραγγελίες (Order Processing)

Οι παραγγελίες είναι η εργασία που ενεργοποιεί το σύστημα της μετακίνησης των προϊόντων.

Η σημαντικότερη μεταβλητή αυτής της λειτουργίας του μείγματος logistics είναι ο χρόνος διεκπεραίωσης της παραγγελίας. Συχνά διοικείται αποτελεσματικά με μηχανογράφηση και εφαρμογή πληροφοριακής τεχνολογίας (πληροφοριακά συστήματα Logistics) καθώς και δίκτυα υπολογιστών για ταχύτερη επικοινωνία, ανταλλαγή πληροφοριών και εγγράφων.

Αποθέματα

Τα αποθέματα μπορεί να περιλαμβάνουν πρώτες ύλες, γεωργικά εφόδια, διάφορες προμήθειες υλικών και προϊόντων, και έτοιμα προϊόντα τα οποία εμφανίζονται σε διάφορα σημεία (μόνιμους ή προσωρινούς αποθηκευτικούς χώρους) του δικτύου logistics. Οι λόγοι ύπαρξης αποθεμάτων είναι η βελτίωση της εξυπηρέτησης καταναλωτή, μείωση του συνολικού κόστους μέσω οικονομικών κλίμακος στην παραγωγή, κερδοσκοπία και ασφάλεια. Αντίθετα σε αυτούς τους λόγους υπάρχει μία ευρεία κριτική εναντίον τους, η οποία έχει τρεις διαστάσεις: α) Τα αποθέματα θεωρούνται ότι απορροφούν και δεσμεύουν κεφάλαιο χωρίς κανένα πρακτικό λόγο αφού καλύτερη η διαχείριση logistics οδηγεί σε μικρότερα αποθέματα προϊόντων. β) αποκρύπτουν προβλήματα ποιότητας των προϊόντων και γ) προβάλλουν μία αντίληψη η οποία είναι ενάντια στην ενιαία βελτιστοποίηση του συστήματος logistics, καθώς τα αποθέματα καθιστούν δυνατή την τμηματοποίηση του δικτύου διανομής και έτσι την μερική βελτιστοποίησή τους. Πολλές προσπάθειες γίνονται για την όσο το δυνατό μείωση των αποθεμάτων με την χρησιμοποίηση διαφόρων τεχνικών όπως οικονομική ποσότητα παραγγελίας και οι έγκαιρες αγορές (Just In Time, Quick Response, Time Compression).

Βοηθητικές

Οι βοηθητικές δραστηριότητες δεν συναντώνται σε όλα τα συστήματα logistics αλλά συχνά είναι της ίδιας σημασίας με τις κύριες δραστηριότητες.

Εγκαταστάσεις

Ο τόπος των εγκαταστάσεων, το μέγεθος, ο αριθμός, η εσωτερική διαμόρφωσή τους κλπ επηρεάζουν παραμέτρους που είναι σχετικές με την μεταφορά και αποθήκευση.

Χειρισμός υλικών

Τα μηχανήματα και ο εξοπλισμός τα οποία απαιτούνται για τον χειρισμό των υλικών αποτελούν συνήθως μία σημαντική επένδυση κεφαλαίου.

Προμήθειες

Οι προμήθειες είναι μία ακόμα λειτουργία η οποία παρουσιάζει ευκαιρίες για ενοποιημένη, συνεταιριστική δράση καθώς η προμήθεια πρώτων υλών και εφοδίων είναι δυνατό να γίνεται συνολικά αντί μερικά, και πιθανώς από συνεταιριστικές εταιρίες. Οι προμήθειες πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν μία ακόμα μεταβλητή του μείγματος και συστήματος logistics και να βελτιστοποιούνται μαζί με όλες τις υπόλοιπες μεταβλητές.

Συσκευασία

Η συσκευασία επηρεάζει τους δυνατούς χειρισμούς που μπορεί να επιδειχθεί το προϊόν, την αποθήκευση, την μεταφορά, την προστασία από απώλειες και ζημιές, και τέλος την προώθησή-του.

Πληροφορία

Αν και συχνά η πληροφορία αναφέρεται σαν βοηθητική παράμετρος στο μείγμα logistics, τα τελευταία χρόνια έχει λάβει ιδιαίτερη σημασία, κάτι που οφείλεται σε ποικίλους λόγους. Τα πληροφοριακά συστήματα χρησιμοποιούνται για να ελέγξουν την ροή της πληροφορίας μέσα από ένα οργανισμό (συνεταιρισμό) και να διαθέσουν τις πληροφορίες στους manager όταν τις χρειάζονται. Σε κάθε οργανισμό υπάρχει ένα πληροφοριακό σύστημα, το οποίο μπορεί να είναι από καθόλου έως πλήρως αυτοματοποιημένο, με την χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και πακέτων λογισμικού. Σε κάθε logistics σύστημα υπάρχει μία ροή πληροφορίας παράλληλη σε αυτήν των προϊόντων. Η διαχείριση-της είναι εξίσου σημαντική με εκείνη της ροής προϊόντος και έρευνες σημειώνουν πως συχνά υπάρχουν περιθώρια αύξησης της παραγωγικότητας και σε εταιρίες με μεγάλο βαθμό αυτοματισμού.

Γεωργικά προϊόντα

Τα χαρακτηριστικά του προϊόντος επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την διαμόρφωση του συστήματος logistics.

Τα γεωργικά προϊόντα ανήκουν στην κατηγορία των προϊόντων τα οποία αγοράζονται συχνά, άμεσα, από τοπικές αγορές ή supermarket τα οποία αποτελούν και την τάση στην Ευρώπη (large supermarkets-hypermarkets). Τα χαρακτηριστικά των προϊόντων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την διαχείριση logistics είναι τα ακόλουθα:

Ο λόγος όγκος προς βάρος.

Η πυκνότητα του προϊόντος επηρεάζει πολλούς παράγοντες, κυρίως όμως την μεταφορά τους, το κόστος αποθήκευσης και χειρισμών. Τα γεωργικά προϊόντα μπορεί να έχουν μεγάλο όγκο ως προς το βάρος τους π.χ. διάφορα λαχανικά, potato chips ή σε αντίθετη περίπτωση μπορεί να έχουν μεγάλη πυκνότητα, όπως π.χ. τα κονσερβοποιημένα φαγητά.

Ο λόγος αξία προς βάρος

Όσο η αξία/βάρος παίρνει μεγαλύτερες τιμές τόσο μειώνεται το κόστος μεταφοράς και αυξάνει το κόστος αποθήκευσης. Στα γεωργικά προϊόντα συνήθως η τιμή του κλάσματος είναι μικρή. Η συσκευασία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αλλάξει την τιμή αυτή του κλάσματος.

Υποκατάσταση (Substitutability)

Η υποκατάσταση των προϊόντων επηρεάζει τον σχεδιασμό τους, με στόχο την διαφοροποίησή-τους.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αβεβαιότητας (Risk characteristics)

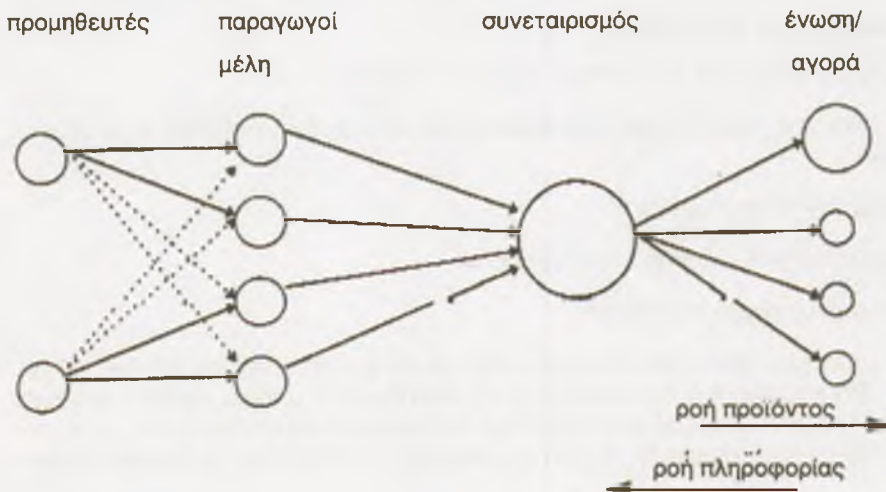
Τα γεωργικά προϊόντα είναι ευπαθή και το χαρακτηριστικό αυτό επηρεάζει έντονα το σύστημα logistics. Γενικά αυτά τα χαρακτηριστικά (φθαρτότητα, εποχικότητα, γεωγραφική διασπορά, ποιοτική αστάθεια, ποιοτική ανομοιογένεια) θέτουν περιορισμούς στον σχεδιασμό του συστήματος. Ειδικά όμως για τους συνεταιρισμούς γεωργικών προϊόντων, τα συστήματα logistics πρέπει να σχεδιαστούν έτσι που να ελέγχουν αυτό το χαρακτηριστικό.

Τα εγγενή χαρακτηριστικά των προϊόντων επηρεάζουν κυρίως:

- Την πολιτική προμηθειών πρώτων υλών, εφοδίων κλπ και
- την πρόβλεψη βραχυχρόνιων πωλήσεων.

Logistics δίκτυο.

Τα logistics αντιμετωπίζουν ως ένα ενιαίο σύστημα την ροή των προϊόντων από τον παραγωγό προς τον καταναλωτή. Στο σύστημα περιλαμβάνονται και οι απαραίτητες προμήθειες για την παραγωγή ενός προϊόντος καθώς και η αγοραστική συμπεριφορά του καταναλωτή. Η ροή της πληροφορίας και η χρηματική ροή είναι παράλληλες της ροής των προϊόντων. Για την περίπτωση των συνεταιρισμών, το logistics δίκτυο έχει ως εξής:

Σημείωση: Οι κύκλοι (κόμβοι) σημαίνουν παραγωγική εργασία ή στάση προϊόντος και οι γραμμές κίνηση προϊόντος.

Το σύστημα σε αυτή την απλουστευμένη μορφή αποτελείται από κόμβους (απεικονιζόμενοι ως κύκλοι) και ενώσεις (γραμμές).

Σε κάθε κόμβο υπάρχουν δύο ενδεχόμενα.

α) Παραγωγή προϊόντος

β) Αποθήκευση ή στάση προϊόντος

Ο χώρος αποθήκευσης ή στάσης ενός προϊόντος συνήθως βρίσκεται πλησίον άλλων εγκαταστάσεων (π.χ. εργοστάσιο, supermarket).

Σε αυτή τη κατηγορία κόμβων συνήθως λαμβάνει χώρα η ενοποίηση φορτίων.

Στα κομβικά σημεία του δικτύου το προϊόν θεωρείται ότι προσλαμβάνει αξία.

Το ίδιο συμβαίνει με την μεταφορά του από τον ένα κόμβο στον επόμενο (ενώσεις στο διάγραμμα), έως τον τελικό καταναλωτή. Η μεταφορά του προϊόντος συχνά χρησιμοποιείται και σαν προσωρινή αποθήκευση (*in transit*), ειδικά όταν οι αποστάσεις είναι μεγάλες.

Ροή πληροφορίας

Η πληροφορία θεωρείται ότι "ρέει" παράλληλα αλλά στην αντίθετη κατεύθυνση της αντίστοιχης των προϊόντων. Ξεκινώντας από τον καταναλωτή, περιγράφοντας τις προτιμήσεις και ανάγκες του, διέρχεται μέσα από το ίδιο δίκτυο και καταλήγει στον παραγωγό. Η αξία της πληροφορίας φαίνεται να υποτιμάται, καθώς δεν δίδεται ιδιαίτερο βάρος στην διαχείριση της από τους παραγωγούς αλλά και τους συνεταιρισμούς. Η σωστή διαχείριση-της συμβάλλει αποφασιστικά στην επιδιωκόμενη αριστοποίηση του συστήματος, όπως έχει αποδειχθεί επανειλημμένα στην πράξη.

Αριστοποίηση συστήματος

Έχοντας καθορίσει το σύστημα logistics, δηλαδή:

τα μέλη του (παραγωγός, συνεταιρισμός, αγορά, άλλα πιθανά εμπλεκόμενα μέλη)

τα προϊόντα προς πώληση

τα μεταφορικά, αποθηκευτικά μέσα και

τα πληροφοριακά συστήματα,

το σύστημα πρέπει να αριστοποιηθεί με τη χρήση κάποιων ειδικών αλγόριθμων. Στην πράξη η πολυπλοκότητα του συστήματος μπορεί να είναι αποτρεπτική για μία αναλυτική αριστοποίηση με αποτέλεσμα να επιδιώκεται η ανεύρεση μίας βέλτιστης κατάστασης λειτουργίας του συστήματος. Διάφοροι υπολο-

γιστικοί μέθοδοι υπάρχουν για το σκοπό αυτό προσφέροντας ικανοποιητικά αποτελέσματα. Σε κάθε περίπτωση η διοίκηση logistics απαιτεί την συστηματική αναθεώρηση και προσαρμογή των καταστάσεων λειτουργίας και η ύπαρξη σχεδίων για αυτό το σκοπό διευκολύνει την εργασία αυτή.

Εφαρμογές logistics από τους συνεταιρισμούς.

Η διαχείριση logistics μπορεί να επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας στην πράξη των συνεταιρισμών οι οποίοι την υιοθετούν. Η ύπαρξη managers στην διοίκηση του συνεταιρισμού και η αποδοχή της market-driven φιλοσοφίας παραγωγής ίσως είναι οι σημαντικότερες των αλλαγών που απαιτούνται. Τα αποτελέσματα από εταιρείες και οργανισμούς που κατάφεραν να προσαρμόσουν τον τρόπο λειτουργίας τους φαίνεται να δικαιώνουν αυτήν την απόφαση. Τα logistics μπορούν να εφαρμοστούν σε κάθε λειτουργία που προσθέτει 'χώρο' και 'χρόνο' στα προϊόντα. Τυπικές εφαρμογές logistics από συνεταιρισμούς μπορούν να θεωρηθούν οι ακόλουθες:

Ενοποίηση του συστήματος μεταφορών και αποθήκευσης όλων των γεωργικών προϊόντων του συνεταιρισμού .

Ενιαίες προμήθειες και αποθήκευση γεωργικών εφοδίων και πρώτων υλών.

Εφαρμογή κοινών μεθόδων μηχανογράφησης και πληροφοριακών συστημάτων (κοινή διαχείριση πληροφορίας και των ροών πληροφορίας)

Ενοποίηση μεταφορικών μέσων και αποθηκευτικών χώρων

Γενικότερα, κοινή διαχείριση κάθε εργασίας που προσθέτει «χώρο» και «χρόνο» στα προϊόντα, ακόμη και αν δεν είναι δυνατή η βελτιστοποίηση του ενιαίου συστήματος logistics, όπως περιγράφηκε προηγουμένως.

Η χρησιμοποίηση σύγχρονων τεχνικών και πρακτικών από τους συνεταιρισμούς δε μπορεί παρά να έχει θετικά αποτελέσματα για τους ίδιους τους συνεταιρισμούς και τα μέλη τους. Η φιλοσοφία των logistics με την κοινή διαχείριση και βελτιστοποίηση όλων των εργασιών που προσθέτουν χωρική και χρονική αξία στα γεωργικά προϊόντα δεν είναι αντίθετη στις συνεταιριστικές αρχές και πρακτικές, ίσως πιθανόν να είναι εγγύτερα στους συνεταιρισμούς παρά σε άλλους οργανισμούς.

Η διαχείριση που προτείνουν τα logistics βασίζεται σε μοντέρνες απόψεις του μανάτζμεντ και του μάρκετινγκ τις οποίες υιοθετούν όλοι όσοι προσπαθούν να αναπτυχθούν σε ένα περιβάλλον ελεύθερης αγοράς. Με αυτά τα δεδομένα οι συνεταιρισμοί είναι σε θέση να αξιοποιήσουν, προς όφελος των μελών τους, τις νέες ευκαιρίες που οι νέες γνώσεις και πρακτικές προσφέρουν σε αυτό τον τομέα.

SYNEDIA

ΤΑΝ ΛΕΜΕ ΛΙΠΑΣΜΑ ΕΝΝΟΟΥΜΕ ΣΥΝΕΛ

ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΛΑ - ΣΥΝΘΕΤΑ - ΜΙΚΤΑ
ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗ ΒΑΣΙΚΗ
Ή ΣΤΗΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΗ ΛΙΠΑΝΣΗ
ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΣ ΥΔΑΤΟΔΙΑΛΥΤΑ
ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΟΡΓΑΝΙΚΑ (ΣΥΝΦΕΡΤ)
ΘΕΙΙΚΟΣ ΧΑΛΚΟΣ - ΘΕΙΑΦΙ
ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΕΔΑΦΟΥΣ - ΦΥΛΛΩΝ - ΝΕΡΩΝ

ΕΓΓΥΗΣΗ ΟΜΑΛΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΔΙΚΤΥΟ
ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Εγγύηση Ποιότητας

ΑΘΗΝΑ: (01) 86.48.715 - 86.48.225, ΘΕΣΣ/ΝΙΚΗ: (031) 54.43.30 - 54.43.31, ΒΟΛΟΣ: (0421) 22.536,
ΚΑΒΑΛΑ: (051) 83.69.48 - 83.69.49, ΗΡΑΚΛΕΙΟ: (081) 25.65.43

Εκείνοι που έφυγαν

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΤΖΟΥΜΕΡΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΡΙΧΟΣ

(Από τα αξιόλογα συνεταιριστικά στελέχη της παλαιάς φρουράς
στη Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών)

Κείμενο του ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ

• ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΤΖΟΥΜΕΡΤΗΣ

Ένα από τα πιο παλαιά και πολύ αποδοτικά στελέχη του αγροτοσυνεταιριστικού τομέα, ο Ευρ. Τζουμέρτης, αναχώρησε τον Ιούνιο 1997 για την άλλη ζωή (1899—1997).

Γεννημένος στα χώματα του ευρύτερου Ελληνισμού, στην Αγχίαλο της Ανατ. Ρωμυλίας, βρήκε καταφύγιο στη Θεσσαλονίκη όπου, εφοδιασμένος και με τις αξιόλογες για την εποχή εκείνη σπουδές του σε καλή εμπορική Σχολή, υπήρξε μαθητής – συνεργάτης του μεγάλου Ντίνου Μαλούχου (του ιδεολόγου και αγωνιστή επιστήμονα που τόσα πολλά πρόσφερε με την ολιγόχρονη δράση του στη Μακεδονία και τους πρόσφυγες, δηλαδή στην Ελλάδα και στον Συνεργατισμό, ως η ψυχή της Ομοσπονδίας Συνεταιρισμών Μακεδονίας⁽¹⁾ στην υπηρεσία της οποίας έδωσε και τη ζωή του).

Στη συνέχεια ο Τζουμέρτης συνεργάστηκε με τον άξιο διάδοχο του Μαλούχου τον Χαρ. Παπαχρήστου και τον διαδέχθηκε και στη Διεύθυνση της Ομοσπονδίας Γεωργ. Συνεταιρισμών Θεσσαλονίκης, όταν εκείνος αποχώρησε.

Είχα γνωρίσει αρχικά τον Ευρ. Τζουμέρτη προκατοχικά όταν υπηρετούσα πολύ νέος στη Συνομοσπονδία του 1935—1938. Ευγενικός, θετικός, ευθυτενής, ήταν ένας από τους αξιόλογους Διευθυντές των Ενώσεων που είχαν ιεραποστολικό ενθουσιασμό και οργανωτικές ικανότητες για να αντιμετωπίζουν τα πολύ δύσκολα προβλήματα της προσφυγικής εποχής και να διευρύνουν τις υπηρεσίες που πρόσφεραν οι συνεταιριστικές Οργανώσεις στον αγροτικό κόσμο και γενικότερα στην ελληνική ύπαιθρο.

(1) Για το τεράστιο έργο του Μαλούχου βλ. το αφιερωμένο σε αυτόν τεύχος 52 του περιοδικού «Θέματα Συνεταιρισμών» έτους 1978.

Λίγο αργότερα ήταν και εκείνος ανάμεσα στα λίγα συνεταιριστικά στελέχη που μετακινήθηκαν στην ΑΤΕ με την ελπίδα να την μπολιάσουν συνεταιριστικά. Και το 1942 ήταν ανάμεσα στους γενναίους που κινήθηκαν για τη δημιουργία ελεύθερης και πάλι Συνομοσπονδίας απαλλαγμένης από τις εκτροπές της δικτατορίας και τα δεσμά της κατοχής.

Εμπιστεύτηκαν το όλο έργο και πάλι (όπως το 1933/34) στον πνευματικό ηγέτη της κινήσεως Θ. Τζωρτζάκη και δημιούργησαν την αντιπροσωπεία Ενώσεων που πρόσφερε πολλές και τότε άμεσες υπηρεσίες σε Ενώσεις και συνεταιριστές που πρόσφευγαν σε αυτή αλλά κυρίως προετοίμασε τη δημιουργία της νέας Συνομοσπονδίας του 1945/1946.

Συνάντησα και πάλι τον αγαπητό φίλο του 1946 κατά την περίοδο της προσπάθειας αναδιοργάνωσης της Συνομοσπονδίας όταν έπειτα από αίτησή της αποσπάστηκε εκεί από την ΑΤΕ μόλις αποστρατεύτηκα (Μάρτιο 1946).

Είχε προηγηθεί και είχε μετακινηθεί στη Συνομοσπονδία ως Υποδιευθυντής της αφού είχε υπηρετήσει αποδοτικά σε ίδια θέση στην ΚΥΔΕΠ με τον Ι. Ζουρίδη. Είχαμε εκεί μια άριστη συνεργασία συνεταιριστική, στο πνεύμα πάντα των κατευθύνσεων του Θ. Τζωρτζάκη και βοηθήσαμε όσο το δυνατό για επίλυση προβλημάτων της τότε αγωνιστικής κυρίως εποχής με τον Αλ. Μπαλτατζή, τον Ι. Αφεντάκη κ.λπ.

Η ίδια συνεργασία μας σε πολλά υπήρξε και μετά το 1950 όταν εγώ επανήλθα στην ΑΤΕ και μάλιστα είχε αναλάβει τότε εκείνος για λίγο και την δικιά μου ευθύνη στο περιοδικό της Συνομοσπονδίας «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» που είχα οργανώσει (1946—1950).

Αποσιωπώ τα όσα πλήρωσε και εκείνος για την αφοσίωσή του στα σωστά συνεταιριστικά ιδανικά. Όταν διέκοψαν οι αρμόδιοι την παραμονή του στη Συνομοσπονδία, ο Θ. Τζωρτζάκης δημοσίευσε στο Συνεταιριστή ένα εξαιρετικό κείμενο για τον Άνθρωπο και τις μεγάλες υπηρεσίες που πρόσφερε στη συνεταιριστική κίνηση επί τόσες 10ετίες.

Ευτυχώς η ΣΕΚΕ χρησιμοποίησε στη συνέχεια τις ικανότητές του στον τομέα της ανταλλαγής καπνών κ.λπ., με προϊόντα των χωρών του Σοβιετικού Συνασπισμού.

Οι ελάχιστοι από τους συνεταιριστές της παλαιάς περιόδου που επιζούμε, θυμούμαστε με σεβασμό τον εκλεκτό αυτόν Άνθρωπο και Συνεταιριστή⁽²⁾. Αιωνία του η μνήμη.

(2) Όσοι κάποτε θα ενδιαφερθούν για λεπτομερέστερα στοιχεία μπορούν να διαβάσουν μερικά στο έργο μου «Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα» (τόμοι 2 και 3 στις σελ. 743, 746, 782, 786, 1001, 1009, 1028, 1053, 1372, 1401, 1629. Και στο νεότερο τόμο 4 και στον υπό έκδοση 5).

• ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΡΙΧΟΣ

Ένας ακόμα από τους αξιόλογους συνεταιριστές της παλαιάς φρουράς, μας αποχαιρέτησε τον Ιούλιο του 1997. Ο Βασ. Τρίχος, συμμαθητής μου στο Γυμνάσιο Μυτιλήνης, με είχε ακολουθήσει και αυτός (μετά τον Γ. Πανταζόπουλο) στη Σχολή Συνεταιριστών της Ανωτ. Γεωπονικής και στη συνέχεια, μετά την αποφοίτησή τους, διαδοχικά και στην υπηρεσία της νεαρής Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών του 1935.

Μικροί τότε υπάλληλοι της πτωχής Συνομοσπονδίας των 4-5 υπαλλήλων (εγώ και ως αποσπασμένος σε αυτή από την ΑΤΕ από τον Δεκέμβριο 1935 μετά τον διαγωνισμό της όπου πέτυχα) μπολιαστήκαμε από τον μεγάλο Ηγέτη Θ. Τζωρτζάκη και εργαστήκαμε σκληρά για την εξυπηρέτηση των υποθέσεων των Ενώσεων χωρίς ώρες εργασίας, μέσα στο δημιουργικό ανοδικό κλίμα της περιόδου 1935—1937 που έκλεισε σύντομα με την ίδρυση με νόμο της ΕΣΣΕ το 1938, τη διάλυση της Συνομοσπονδίας του 1935 και την επικράτηση στα συνεταιριστικά των επιδιώξεων της 4ης Αυγούστου.

Με σκληρή βιοπάλη και παρά την εξαντλητική εργασία στη Συνομοσπονδία κατώρθωσαν και εκείνοι να τελειώσουν και τη Νομική Σχολή. Εγώ το 1938 ανακλήθηκα από την ΑΤΕ και μετατέθηκα στο Υπ/μα Μυτιλήνης, εκείνοι έμειναν στις δικτατορικές και κατοχικές μεταπτώσεις της Κεντρικής Συνεταιριστικής Οργάνωσης ως υπάλληλοι, πάντα πιστοί όμως στα συνεταιριστικά ιδανικά και σε επαφή με τον δάσκαλό μας τον Θ. Τζωρτζάκη, ώστε εκείνος να γράψει σε λίγο για τους 3 μικρούς πιστούς συνεργάτες του «...Νέοι άξιοι και γενναίοι με γεμίζετε χαρά και ελπίδα που έτυχε να έχω συνεργάτες σαν και σας».

Ο Γ. Πανταζόπουλος ακολούθησε μετακατοχικά τον δρόμο του Δικαστικού (από Ειρηνοδίκης έως Αρεοπαγίτης), ενώ ο Βασ. Τρίχος έμεινε πάντα στη Συνομοσπονδία (όπου εξελίχτηκε επάξια ως δικηγόρος σε βοηθό του Π. Χασαπόπουλου και ως Προϊστάμενος αργότερα του Δικαστικού της επί πολλά χρόνια).

Εκτός από τη Συνομοσπονδία πρόσφερε τις νομικές και συνεταιριστικές υπηρεσίες του και στο Ταμείο Συντάξεων Συνεταιριστικών Υπαλλήλων και σε νομικές υποθέσεις Ενώσεων και συνεταιριστών, καθώς είχε μεγάλη γνώση των λεπτομερειών στα νομικά και στα δικαστικά.

Υπήρξε πάντα απλός, τίμιος, εργατικός, λεπτολόγος. Ό,τι έγινε το απόκτησε έπειτα από σκληρή βιοπάλη και μόχθο. Και ό,τι πρόσφερε (στον υπηρεσιακό και επιστημονικό κύκλο που ήταν σύμφωνος με την ιδιοσυγκρασία του) το έδινε χωρίς να περιμένει αναγνωρίσεις, πρωτοκαθεδρίες, κ.λπ.

Τα λόγια αυτά που γράφω για τον καλό φίλο, συμμαθητή, ακόλουθο στη Νομική Σχολή και συνεργάτη στη συνεταιριστική πορεία, είναι λόγια που ανταποκρίνονται στην Αλήθεια της πραγματικότητας⁽¹⁾.

(1) Στις σελίδες 1353, 1448, 1625 του Τρίτου τόμου του έργου μου «Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα» υπάρχουν μερικά στοιχεία για τον Βασ. Τρίχο (και περισσότερα στον Τέταρτο τόμο και τον υπό έκδοση Πέμπτο).

• ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΥΔΗΣ

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΕΛΛΙΑΝΑΚΗ

Το γελαστό παιδί, όπως τον γνώρισαν και τον θυμούνται οι συμμαθητές του στο Γυμνάσιο Ρεθύμνου. Ο δραστήριος και ευσυνείδητος Διευθυντής των Ενώσεων Μυλοποτάμου και Ρεθύμνου, όπως τον γνώρισαν και ποτέ δεν τον αμφισβήτησαν οι Αγρότες του Νομού Ρεθύμνου και οι Συνεταιριστές όλης της χώρας. Ο καλός σύζυγος, καλός πατέρας, καλός φίλος. Ο προικισμένος με όλα τα καλούδια του Θεού ο «ΜΑΝΙΟΣ», όπως τον είχαμε συνηθίσει, δεν υπάρχει πια στη ζωή.

Πέθανε σε ηλικία 70 χρόνων, ύστερα από πολύχρονη μάχη με την αρρώστια της εποχής και κηδεύτηκε στο κοιμητήριο των Αγγελιανών Ρεθύμνου, την 29.7.1997.

Η είδηση για το θάνατό του, αν και αναμένονταν, ύστερα από την επιδείνωση της κατάστασης της υγείας του, τους τελευταίους τρεις μήνες, πάγωσε τη Ρεθεμιώτικη κοινωνία. Γιατί ο «ΜΑΝΙΟΣ» δεν ήταν μόνο ο γνωστός Ρεθεμιώτης. Ήταν ο αγαπητός φίλος, ο στοχαστικός άνθρωπος, ο οραματιστής, ο πάντα πρόθυμος να προσφέρει με γνώσεις και συμβουλές.

Όλοι που τον γνώρισαν, επιζητούσαν την παρέα του και όλοι έπαιρναν από τα ανεξάντλητα αποθέματα, του νου, της καρδιάς και της ψυχής του.

Η Ρεθεμιώτικη κοινωνία έχασε με το θάνατο του Μανώλη Καλούδη ένα επίλεκτο μέλος της. Οι Συνεταιριστές έχασαν ένα καταξιωμένο στέλεχος. Φεύγοντας πήρε μαζί του ένα κομμάτι του συνεργατισμού και τους άφησε τα οράματά του, για να τα κάμουν πράξη.

Ελαφρό να είναι το χώμα των Αγγελιανών, του αγαπημένου του χωριού, που τον σκεπάζει και η εξ ύψους παρηγορία να έρθει στην αντάξια σύζυγο και τα καλά παιδιά του.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ είναι η πρώτη και η μόνη αμιγής Συνεταιριστική Ασφαλιστική Εταιρεία στην Ελλάδα, με αποκλειστικούς μετόχους 60 Συνεταιριστικές Οργανώσεις, με κεφάλαια και αποθεματικά πάνω από 500 εκατομμύρια δραχμές.

Προσφέρει τη σιγουριά της ολοκληρωμένης κάλυψης σε όλους τους ζωτικούς κλάδους και εξασφαλίζει:

- α) τη γρήγορη και πρόθυμη εξυπηρέτηση*
- β) την αντικειμενική και δίκαιη αποζημίωση και*
- γ) Το σεβασμό και την πλήρη κατανόηση προς τους ασφαλισμένους*

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ - Ακαδημίας & Γ. Γενναδίου 8
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Ταιμισκή 17 Τηλ. 268503
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ & ΓΡΑΦΕΙΑ σ' όλη την Ελλάδα

«SINETERISTIKI PORIA»

COOPERATIVE REVIEW

Published by the «FRIENDS OF COOPERATION SOCIETY»,
25 Koumoundourou Str., 104 37 Athens Greece.

CONTENTS OF No 47/1996

	Page
☐ G. Sellianakis: <i>The issue of debts of Agricultural Cooperatives</i>	129
☐ C.L. Papageorgiou: <i>A proposal for the Institutional Framework of Cooperatives</i>	143
☐ M. Voskoglou: <i>Applications of Markov chains in Cooperatives</i>	167
☐ E. Vlachos: <i>Logistics and Cooperatives</i>	177
☐ Obituaries: <i>Euripidis Tzoumertis,</i> <i>Vassilios Trichos,</i> <i>Manolis Kaloudis</i>	187

«ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ»

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τρίμηνη έκδοση του Επιστημονικού - Ιδεολογικού Σωματείου
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

Γραφεία: Κουμουνδούρου 25 (4ος όροφος) Αθήνα 10437 (τηλ. 5247.162)

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού

Υπεύθυνος κατά νόμο: Κώστας Παπαγεωργίου, Θεσέως 10, Μαρούσι
151.24 - Αθήνα - Τηλ. 8027.807

Συντακτ. Επιτροπή: Γ. Δασκάλου, Β. Δημητριάδου, Ο. Καμινάρη,
Χ. Κανελλακόπουλος, Κ. Παπαγεωργίου

Εισφορές : Για Νομικά Πρόσωπα δρχ. 3.000.

Για φυσικά πρόσωπα δρχ. 2.000 Για φοιτητές δρχ. 1.000

Εμβάσματα: Στον Ταμία κ. Νικ. Πατρίκιο, οδός Καλλιρχής 12
Αθήνα 117.43 (τηλ. 9226.777)

Τυπογραφείο: Νικήτα Κ. Καράλη, Γερανίου 7 - Τηλ. 5233.965

Κυκλοφορία: Ιανουάριος 1998

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΑΠΛΟΤΗΤΑΣ

Συνδετήρας.

Ένα πολυσύνθετο... απλό «εργαλείο».

Απτό, λειτουργικό, έξυπνο, σίγουρο, ξεχωριστό, οικονομικό,
αποτελεσματικό, αξιόπραστο...

Κάπως έτσι φανταζόμαστε στη ΣΥΝΕΔΙΑ τη Διαφήμιση και κάπως
έτσι προσπαθούμε να την αξιοποιούμε καλύτερα.

Κάπως έτσι, κοντά της, μάθαμε να ΣΥΝΔΕΟΥΜΕ ΤΟ ΑΠΛΟ ΜΕ ΤΟ
ΧΡΗΣΙΜΟ.

SYNEDIA S.A.

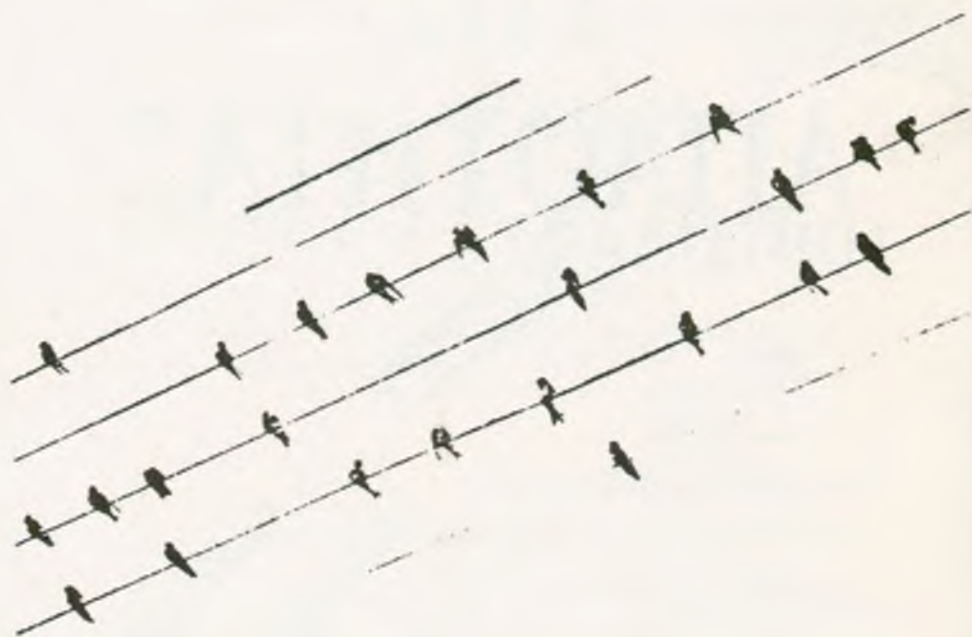
ADVERTISING

Καλλιρρόης 103 & Λεωφ. Συγγρού, 176 71 Καλλιθέα - Αθήνα

Τηλεφωνικό Κέντρο: 9213370, Fax: 9213045

ΧΡΕΟΣ ΜΑΣ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΑΣ ΑΝΟΙΞΗ!

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
με ανθρώπινο πρόσωπο